

ДЖЕЙМС ОЛИВЪР КЪРУУД ЧЕСТТА НА ДЪЛБОКИТЕ СНЕГОВЕ

Превод от английски: А. Николаев, Е. Кирчева, 1992

chitanka.info

МУЗИКАТА

— Джон, чувам някаква музика... — прошепна жената.

Бялата ѝ тънка ръка немощно се повдигна, за да погали загрубялото лице на мъжа, коленичил до леглото ѝ. Големите тъмни очи на жената просветнаха за миг и тя отново повтори:

— Джон, чувам някаква музика...

От устните ѝ се отрони въздишка. Мъжът отпусна глава. Чувстваше на бузата си трепета на нейната малка ръка и в това докосване имаше нещо, което подсказваше на Джон Къминс, че краят на живота е настъпил и за двамата. Сърцето му заби силно и раменете му потрепераха под тежестта на отчаянието, което го бе обзело.

— Да, хубава музика, моя Мелиса! — промълви нежно Джон, едвам сдържайки плача си. — Това е хубавата небесна музика.

Ръката се притисна по-силно до бузата му.

— Не е небесна музика, Джон. Чувам!... истинска музика.

— Небесната е, Мелиса. Да отворя ли вратата, за да се чува по-добре?

Ръката се отдели от бузата му. Къминс повдигна глава, изправи широките си рамене и погледна бледото лице, от което изчезваше и червенината на треската. Джон вдигна дългите си тънки ръце към ниския таван на хижата и за пръв път в живота си отправи молитва към Бога, сътворил за него тоя свят на снега, дал му тази жена, която сега му отнемаше.

Когато я погледна отново, жената бе отворила очите си: в тях, макар и слабо, още гореше голяма любов. Устните ѝ сякаш го молеха както преди, когато тя искаше да я целуне, когато мъжът галеше косите ѝ и казваше, че е най-хубавото нещо на света.

— Мелиса!

Той я притисна до гърдите си, сподавяйки своята болка в гъстите ѝ меки коси, докато тя повдигаше отслабналите си ръце да обвие шията му. Джон чуваше тежкото ѝ дишане и нейния все по-заглъхващ шепот:

— Музиката... на хората... от моя край.

— Това е музиката на небесните ангели, Мелиса! Нашата музика!

Ръцете ѝ се отпуснаха на раменете му. Той прекара пръстите си по разпръснатите и коси и погали лицето ѝ, както се гали заспало дете.

— Ще отворя вратата, Мелиса.

Джон безшумно пресече с мокасините си единствената стая на къщичката. Спря се при вратата, послуша се, после я разтвори и светлината на бялата нощ го обля. От прага устреми поглед натам, откъдето идеха бледите и студени отблясъци на северната зора. До него стигна тъжната песен, която двамата наричаха небесна музика.

Не се чуваше никакъв друг звук освен тайнствената музика. Бе един часът след полунощ. Зад малката станция се простираха Пустинните земи. Беше часът на дълбокия сън, но тая нощ никой не спеше. В няколко дървени къщици мъждукаха лампи. Магазинът на компанията бе осветен и от бюрото на агента, което служеше за убежище на хора от гората. Станцията будуваше, очакваше, наблюдаваше.

Когато вратата на стаята се разтвори и пропусна светлината, вратата на една от дървените къщи също се отвори. После се открянаха и останалите. Като сенки в нощта няколко мъже, обути с мокасини, излязоха навън, за да чуят от Джон Къминс една вест за живот или смърт. Без сами да съзнават, тези хора живееха много близо до Бога. Сега те отправиха няма молитва за милост към всичко прекрасно, което обичаха.

Само два летни сезона бяха изминали, откакто това неясно създание бе дошло да развесели живота на Джон Къминс и на станцията. Червенокосият Къминс, подвижен като котка, с душа широка като вечните планини на племето си и най-добрият ловец на компанията, бе довел тук Мелиса като своя жена. Седемнадесет корави сърца я бяха посрещнали пред малката хижа, от която излизаше сега светлината, онемели от възхищение пред тази жена, дошла сред тях. Мъжете смутено стояха пред усмихнатия ѝ поглед с шапки в ръце и с наведени очи. Жената се ръкува с всеки един от тях.

Може би не бе истинска хубавица, съдейки по общия вкус, но тук, на четиристотин мили от цивилизацията, тя беше прекрасна. Муки, метис от племето кри, никога не бе виждал бяла жена. Дори

жената на агента имаше във вените си кръвта на племето чипевайян и никой от другите не отиваше повече от веднъж в годината до южния предел на гората.

Мелиса бе с меки и кестеняви коси, чиито златисти отблясъци караха тези грубовати мъже да мислят за невиджани неща. Очите ѝ бяха сини като първите горски цветя след пролетните дъждове и гласът ѝ бе по-приятен за тях от всички други, които бяха чували. Така мислеха мъжете, когато видяха за пръв път жената на Къминс, и това им впечатление не се промени. Всяка седмица, всеки месец прибавяха нещо ново към хубостта ѝ, както времето придава нова стойност на творбите на Рафаело и Ван Дайк.

Жената се оказа повече човек, отколкото ангел и, естествено, така бе по-реална, по-достъпна за опознаване и хората я заобичаха от все сърце. Дори през ум не им минаваше лоша мисъл, защото предаността им бе изтъкана от силна обич, чиста и безкористна. Къминс и жена му приемаха обичта на околните и бяха най-щастливата двойка по тия земи на Севера.

Мелиса, току-що разцъфтяла, се приспособи лесно към новия си живот. Не правеше нищо необичайно, нищо повече от онова, което би могла да направи една възпитана в почит към Бога и дома си жена. В свободните си часове учеше шест диви деца от станцията и всяка неделя ги запознаваше с някоя чудна притча от Библията. Помагаше и на болните — това бе част от от смисъла на живота ѝ. Навсякъде носеше усмивката си, сърдечния си поздрав, замислената си сериозност. Разведряваше живота на тъжните и самотни северни хора.

И успя. Не защото бе различна от милионите жени като нея, а поради различието между четиридесетия и шестнадесетия паралел.

Преди няколко дни в ежедневието на станцията се бе случило едно чудно събитие. В малката хижа на Къминс и жена му се бе появил нов живот. Мелиса бе станала майка. В нямото обожание на хората имаше и нещо трогателно. Сега тя бе неразривна част от тяхното съществуване, действителна като светлината над полюса, като звездите нощем, като безграничните гори и дълбоките снегове.

После настъпи внезапна промяна и сянката на смъртта падна върху станцията, предизвиквайки необикновена скръб у обитателите ѝ.

Къминс остана за миг пред осветената врата. Не каза нито дума. Но от уста на уста се разнесе вестта, че най-хубавото създание на света

все още диша в малката хижа накрай гората.

— Чуваш ли и сега небесната музика, Мелиса? — коленичи отново до нея мъжът. — Много е хубава музиката тая вечер.

— Не беше същата — каза жената.

Опита се да погали лицето му, но Къминс не разбра усилието ѝ, понеже нейната ръка остана неподвижна. Не видя и чезнещата нежност на големите изпълнени с любов очи, понеже неговите очи бяха пълни със сълзи. И жената не видя сълзите му.

— Музика! — промълви задъхано тя. — Джон, това е музиката... на моята страна!

Мъжът се изправи и се обърна към вратата. Сега и той я чуваше. Дали ангелите не идеха да вземат Мелиса? Никога не бе чувал такива звуци.

Излезе навън в нощта и тръгна по снега към края на елховата гора. Скръбта го задавяше и той все тъй протягаше ръце към божия пратеник, идещ за неговата любима. Къминс принадлежеше към един прост свят и не разбираше какви са тия толкова сладки звуци, които идваха от дълбочината на тъмната гора.

— Мелиса, Мелиса! — хълцаше той.

От сянката се отдели една фигура и с нея се приближи и музиката: сладка, лека, нежна. Джон Къминс се спря и погледна към небето. Сърцето му замря.

Изведнъж музиката стихна и той видя, че фигурата, залитайки, идваше насам. Пред него се спря непознато бледо момче.

— Заради музиката на цигулката... нещо за ядене! — прошепна то.

Отслабналата фигура се олюля и почти падна в ръцете на Джон. Отново се чу тих глас:

— Аз съм Ян Торо... с цигулката си!

Двамата влязоха в хижата. Там ги посрещна изпитото лице на жената и големите ѝ тъмни очи се вторачиха в тях. Мъжът коленичи до нея, повдигна главата ѝ и я сложи на гърдите си. Тя прошепушна:

— Музиката на моя край... Цигулката! Джон Къминс рече тихо:

— Свири!

— Ах! Хубавият ангел е болен, много болен! — прошепна Ян и плъзна лъка по струните.

От цигулката се откъснаха толкова гальовни звуци, че Джон Къминс, притискайки жената до гърдите си, затвори очи и се заслуша... Когато отвори очите си, усети странен хлад. Душата на любимата му бе излетяла и трептеше като сладката музика от цигулката на Ян Торо.

ИСТОРИЯТА НА МУКИ

Няколко минути след като се бе откъснало и последното дихание от устните на жената, Ян Торо все още продължаваше да свири. Отчаяното ридание на Джон Къминс го сепна и го накара да спре. Нежно, сякаш да не я събуди от сън, мъжът сложи главата на Мелиса върху възглавницата и се отдръпна. Ян отпусна цигулката и го загледа. Къминс оправи косите и, съзерцавайки неподвижното и лице.

После очите им се срещнаха и Ян Торо разбра какво се бе случило. Притисна по-силно цигулката до сърцето си:

— Белият ангел... отлетя!

Къминс бе внезапно остарял. Повлече отмалели нозе към вратата и се спъна на прага.

Ян го последва, залитайки от слабост. Свиренето беше изчерпало последните му сили. Обзе го дива печал, когато двамата извърнаха глави към жената. Тя беше хубава и в смъртта си. Чертите ѝ още пазеха нежната топлина на живота. Някога, преди много време, Ян познаваше едно такова лице и безкрайно го обичаше. Пулсът му едва биеше, слабостта от неколкодневното гладуване замъгляваше погледа му и без да иска, той падна на леглото, като докосна с ръка косите на жената. От устните му се изтръгна сподавен вик. Изправи се бързо и единственият начин да изкупи това светотатство, бе да сложи отново цигулката на рамото си и да свири така, че само духът на жената и той самият да могат да чуват музиката.

Къминс бе затворил вратата след себе си. Към него заприиждаха сенки на хора, дошли да научат какво се бе случило в малката хижа.

Тук-там мъждукаха светлинки и освен тях наоколо нямаше никакъв друг признак на живот.

Сенките стояха неподвижни. Едно впрегатно куче зловещо зави, но някой го срита и то замлъкна.

Гръмливата кашлица на бащата на Муки бе заглушена в големия му кожен калпак и той се показа от хижата си накрай гората.

Десет чифта очи бяха устремени в Джон Къминс, който се приближаваше по снега. Сърцата на всички биеха тревожно.

Тъй като в малкия им свят се бе случило най-голямото нещастие, хората на Къминс бяха онемели от скръб. Страшната дума бе произнесена и мина от уста на уста. Вратите се затвориха. Светлините угаснаха една след друга, докато остана само жълтото око в бюрото на агента и слабата светлина в малката хижа, където Джон Къминс оплакваше умрялата си жена.

Никой не обърна внимание на Ян Торо, когато се появи на прага на бюрото. Дрехата му от кожа на карибу бе разпокъсана, мокасините му зееха, лицето му беше сухо и бледо като на мъртвец. Очите му блестяха като разпалени въглени. Цялото му същество бе обзето от безумието на глада.

Преди час смъртта вече го бе стиснала за гърлото, но пред него трепнаха светлините на станцията. Иначе тая нощ щеше да умре на снега. Той се отпусна до запалената печка и сложи цигулката на коленете си. Просията е чужда за гордите хора на далечния Север. Устните на Ян не просеха. Момчето разтвори калъфката и прошепна:

— Заради музиката на цигулката... нещо за ядене!

Засвири, но лъкът падна от безсилната му ръка.

Муки от племето кри позна в очите на Ян брата по кръв. Вдигна го със силните си ръце и го отнесе в своята хижа от елхови и балсамови дървета в края на гората.

Муки се погрижи за Ян. Гладният бе нахранен. Стопли се изстиналата му кръв и животът се възвърна в жилите му.

Ян бе видял жената жива, а после и умряла и безкрайно го измъчваше мисълта, че тя вече не съществуваше. Не каза нищо.

Не попита нищо. Но видя обожанието към мъртвата по суровите лица на мъжете. Видя го в уплашените очи на дивите деца. Отгатна го в страшното мълчание на впрегатните кучета, в ужасната тишина наоколо.

За Ян не бе мъчно да разбере това обожание, понеже и той пазеше спомена за едно бяло и нежно лице като онова в хижата. Знаеше, че чувството на обожание край езерото Бейн бе чисто, понеже честта на дълбоките снегове бе част от душата му, беше негова религия и религия на всички онези, които живееха на четиристотин мили на север от последното село. Означаваше онова, което цивилизацията не

можеше да проумее: по-добре бавна смърт от студ и глад, отколкото кражба, и главно — голямо страхопочитание към десетата Божия заповед. Под студеното северно небе нещата бяха такива, каквито Бог ги бе създал, и някои от неговите създания изпитваха любов, без капка греховно чувство.

Една година след като Къминс доведе жена си на Север, в станцията пристигна един англичанин от форт Чърчил. Наскоро след появата му се случиха странни неща. Въздухът сякаш се изпълни с предчувствие за трагедия. Англичанинът обаче не виждаше в това нищо повече освен едно временно и приятно приключение. И тук отново пролича разликата в схващанията, вечната разлика между центъра и периферията на земята.

Къминс се губеше от един месец около капаните си, които се намираха до Пустинните земи. При такива случаи жената оставаше под покровителството на хората от станцията, които бдяха за нея като родители за рожбата си. И най-зоркото око не би могло да забележи нещо нередно.

В отсъствието на Къминс трагедията се разви бързо. Англичанинът, свикнал да бъде в обществото на жени, от един месец чувстваше мъчителна самота. Жената на Къминс бе за него като едно цвете, израснало неочаквано в пустинята, и той, следвайки хитростите и нравите на цивилизацията, се опита да вдъхне благоуханието му.

През последвалите дни и седмици англичанинът говореше словоохотливо, бе възбуден от топлината на печката и от собствените си мисли, защото още не беше опознал нравите на хората на Къминс. Жената не знаеше нищо от онова, което се говореше около печката, тя живееше своя чист живот, без да оказва съпротива на новодошлия и без да го насърчава, ала несъзнателно го съблазняваше с кроткото си отношение, което имаше към всички.

Нямаше никакво подозрение в душата ѝ, тя приемаше приятелството на англичанина, понеже бе чужденец сред тукашните хора. Не чувстваше фалшивата нотка, не виждаше стъпката, която предвещаваеше злото. Но хората от станцията чуваха, виждаха и разбираха всичко.

Като верни животни те бяха готови да разкъсат онзи, който се опитваше да оскверни доброто, чистото и хубавото. Обаче, неми в предаността и вярата си, чакаха само един знак от страна на жената.

Сините очи на жената на Къминс, думите и, докосването на ръцете и бяха закон в станцията. Ако се усмихваше на чужденеца и говореше с него или бе доволна, че го вижда, това бе друг закон, който трябваше да се зачита. Ето защо всички стояха мирно, избягваха колкото е възможно англичанина и бдяха.

Един ден се случи нещо ново. Жената на Къминс влезе в магазина на компанията. Там бе и чужденецът. Бузите ѝ почервеняха, а сините ѝ очи светнаха като диаманти. Лицето на англичанина стана още по-червено. Жената на Къминс мина покрай него с гордо вдигната глава и с достойнство на истинска вярна съпруга.

Същата нощ Муки, метисът кри, се скиташе из покрайнината на гората, за да види дали в дома на Къминс всичко е наред. Веднъж той бе ухапан зле от рис и жената бе спасила ръката му от отравяне. Оттогава дивакът в него се бе подчинил на тази жена като предан невидим дух.

Муки се притаи известно време сред снега, загледан в бледия лъч светлина, който излизаше през една цепнатина на завесата. Най-неочаквано нещо помръдна и върху стената на хижата се очерта човешка сянка. Мълчалив като сребристия лъч на зората и бърз като елен, Муки премина тичешком тъмното пространство покрай гората и се притаи зад къщата.

По-предпазлив и от рис, той долепи главата си до снега и устреми поглед отвъд дърветата. Това, което видя го поразил: англичанинът наблюдаваше през цепнатината на завесата.

Обут в мокасини, Муки стъпваше безшумно. Той сложи кротко ръка върху рамото на чужденеца.

— Това не е честта на дълбоките снегове. Елате!

Лицето на англичанина стана смъртно бледо, но понеже гласът на Муки бе кротък и безстрастен, той, следвайки ръката, която го водеше, се отдалечи от прозореца със спуснатите завеси и дори се усмихна. Зъбите на Муки блеснаха в отговор и англичанинът се ухили.

После ръцете на Муки се отместиха, вкопчиха се в дебелия шия на цивилизования човек и двамата мъже безшумно се запремятаха в снега.

На другия ден един пратеник замина с шейна, теглена от шест кучета, за да съобщи в бюрото на компанията във форт Чърчил, че англичанинът е умрял на снега, което беше вярно.

Муки разказа това на Ян, понеже между тях имаше обща кръвна връзка. В дълбокото усамотение на душата си Ян Торо благодари със собствената си простота на Бога, загдето му позволи да свири на цигулката си, докато жената умираше.

МАЛКАТА МЕЛИСА

Изчезването на жената на Къминс бе толкова тихо, колкото и пристигането ѝ. Гологлави, с дълги коси, стискайки устни, за да заглушат мъката си, малкото хора от станцията отидоха един след друг в къщичката на покойната, за да я видят за последен път.

Само един глас нарушаваше мекия шум от мокасините — плачът на стария агент Уилямс с гъстата сива брада.

Отнесоха умрялата в малкото открито пространство в края на гората и я спуснаха в замръзналата земя край една грамадна елха, която се издигаше към небето като страж. Уилямс промълви няколко думи от полуоткъснатата страница на една стара Библия, а грубите мъже наоколо наведоха глави и заплакаха.

Като свърши да чете, Уилямс издигна ръце към небето и рече със сподавен глас:

— Нека добрият Бог прибере в лоното си госпожа Къминс! Когато гробът бе заровен, откъм края на гората прозвуча цигулката на Ян Торо. Никой в света не би могъл да каже какво свиреше той, понеже това бе музиката на душата му, дива и изпълнена с шепота на вятъра, смекчена от някаква странна наследственост, дошла у него заедно с образа, който бе отпечатан в буйното му сърце.

Той продължи да свири, докато край гроба останаха само огромната елха и Джон Къминс. После двамата отидоха в малката хижа, където бе живяла и издъхнала жената.

Сега в хижата имаше едно мъничко бяло същество, над което бдеше една индианка.

— Ах! Това е бялото ангелче.

— Това е малката Мелиса — каза Къминс, като коленичи пред люлката и приближи тъжното си лице до малкото същество, което трябваше да заеме мястото на отишлия си живот.

Ян почувства някакъв странен порив на обожание и също коленичи до Джон Къминс. От този момент между Ян Торо и Джон Къминс възникна взаимност, която никой не би могъл да разруши.

След като гледа няколко минути малката Мелиса, Ян вдигна очи към Къминс и промълви думата, която според наречието на племето кри означаваше баща.

Детето мърдаше и риташе с крачетата си. Ян бе виждал, че така правеха и малките вълчета. Хубавите му очи се озариха от усмивка. Предпазливо, сякаш си играеше с огън, младият цигулар протегна ръка и щом един от пръстите му докосна нещо меко и топло, той се отдръпна като опарен.

Тая вечер, когато Ян взе цигулката, за да се завърне в хижата на Муки, Къминс сложи големите си ръце на раменете му:

— Ян, кажи кой си ти и откъде идеш?

Ян кимна към север и отговори простичко:

— Аз съм Ян Торо, а това е цигулката ми. Дойдохме през дълбоките снегове.

Къминс сякаш виждаше някаква чудна картина в очите на младия цигулар. Той отиде към вратата и посочи звездите и сребрилата мъгла, припадаща от северното небе.

— Ориентирай се добре и ми кажи пак откъде си дошъл, Ян? Момчето без колебание отново посочи към север.

— Седем дни гладувах из дълбоките снегове. През нощите свирех и музиката прогонваше вълчите глутници.

Къминс се обърна бавно първо към Хъдзъновия залив на изток, после погледна на юг, а след това на запад. Когато отново погледна към Ян, върху строгото му лице имаше не само любопитство:

— Не е лъжа, че Ян Торо и цигулката му са дошли през дълбоките снегове. Не е лъжа!

Сега по лицето на Джон Къминс бе изписано нещо повече от нежност. И в погледа му имаше нещо повече от приятелство, когато сложи ръка на рамото на Ян, но той пак не разбра.

— Тук има много място — каза Къминс. — Искаш ли да останеш с малката Мелиса и с мене?

— С малката Мелиса?!

Ян отиде при люлката и се наведе над нея. Дългите му черни коси лъщяха под лампата, а от гърдите му се изтръгна и радост, и скръб:

— Аз... аз да остана при бялото ангелче! — прошепна тихо той, сякаш говореше само на неразбиращото дете. — Ян Торо остава, да, с

цигулката си! Давам я на тебе заедно с музиката!

ЗАГАДКАТА

През следващите дни станаха други неща, които Ян не разбра, а и не правеше големи усилия да разбере. Говореше малко дори с Къминс, слушаше разсеяно, отговаряше с поглед или свиваше срамежливо рамене. За неколцината прости хора от станцията той бе нещо повече от едно бедно същество, дошло от непознатата гора и това беше главната причина да оправдаят странното му поведение. Никой не узна от него нещо повече от онова, което знаеше Къминс. Дори с Муки не бе много разговорлив. Казваше само, че е пристигнал от север, от Пустинните земи, а Пустинните земи означаваха гибел. Никой не би могъл да ги премине като Ян. В други времена, при други обстоятелства Къминс и хората му биха го сметнали за луд.

Но и те бяха чули странната нежна музика, когато умря жената на Къминс, и необикновените звуци бяха събудили у тях неочаквани мисли. Не знаеха почти нищо за Бога, за когото говореха проповедниците, но иначе го разбираха добре. Смятаха, че Ян Торо е пратеник на ангелите, че душата на жената бе излетяла при Бога и че тя бе умряла спокойно на гърдите на Джон Къминс, докато Ян свиреше. Ето защо момчето със слабото си и изразително лице и с хубавите си черни очи стана за тях част от онова, което жената бе оставила след себе си. И те го приемаха, както бяха приели нея, без да питат кой е и откъде иде.

До известна степен Ян ги утешаваше за загубата им. Както жената бе донесла нещо ново и мило в суровия им живот, тъй и Ян носеше нещо ново и мило — цигулката и музиката ѝ. Той им свиреше вечер в бюрото на агента и тогава всички чувстваха, че жената на Къминс е много близо до тях и им говори чрез музиката на Ян Торо.

Музиката бе нещо почти непознато в техния живот. За някои дори не бе съществувала. Преди много години Уилямс беше в една станция, където имаше хармоника. Къминс бе слушал музика само когато отиваше в цивилизованите места. За останалите тя бе една

тайна, вълнуваща до дъното на душата и откриваща неща, които дълго време бяха останали скрити под пепелта на миналото.

За Ян това беше време на истинско признание. В бюрото на агента, стъпил на един сандък, облегал на стената, с черни блестящи очи и дълги коси, които придаваха на лицето му някаква дива хубост, той бе като цар за хората около него. Те слушаха безмълвно, неподвижни и когато спираше да свири, не се помръдваха, докато не прибереше цигулката си в калъфа и не отидеше при Джон Къминс и малката Мелиса. Ян обичаше това мълчание и го ценеше много. Но най-вече му харесваше да бъде в малката хижа насаме с Мелиса.

С приближаването на ловните пролетни дни из гората, на стотина мили около станцията, започнаха да минават шейните на ловците от племето кри и чипевайян. Къминс отсъстваше няколко дни наред, за да засили приятелските си връзки с компанията и да преговаря по продажбата на кожата, които щяха да бъдат изнесени на пазара осем седмици по-късно.

Тая година имаше силна конкуренция, понеже французите, братя Ревийон, съперници на компанията, бяха установили една станция на двеста мили по на запад и се говореше, че ще дадат шестдесет фунта брашно срещу четиридесет на компанията и четири лакти платно вместо един. Това означаваше упорита дейност за Уилямс и хората му и самият агент се пренесе временно в гората. Муки, метисът кри, отиде между хората от племето си, разпръснати по крайбрежието на Пустинните земи, за да ги привлече с красноречивите си обещания и да осъди пред тях натрапниците от запад. Старият Пери, в чиито жили течеше и ескимоска кръв, замина с кучетата си, за да се срещне с дребните черни хора от далечния Север, които идеха за лисици и северни мечки, полумъртви от глад, защото плаващите ледове ги бяха откъснали от страната им.

Младият Уилямс, синът на агента, последва Къминс, а другите хора от компанията се отправиха на юг или на изток.

Животът в станцията сякаш замря. По прозорците на хижите, в които не се палеше огън, се трупаха дебел слой лед. Бюрото на агента бе празно. Нямаше ги кучетата, та лисиците и рисовете всяка нощ се приближаваха все повече. Потиснати от самотата, малкото индиански и метиски деца си стояха у дома, а жената на Уилямс, дебела и ленива, държеше магазина заключен.

При тая тишина и липса на живот Ян Торо се чувстваше все по-щастлив. Не обичаше шума, а пълната тишина му допадаше, в нея мечтаеше и пръстите му откриваха нови звуци в цигулката.

Той често изпращаше Мабела, индианката бавачка на Мелиса, да прави компания на жената на Уилямс. Така оставаше няколко часа сам с детето. И тогава, заключил вратата, сгушен до люлката, Ян Торо се преобразяваше. Лицето му запламтяваше от голямото вдъхновение, което го поглъщаше всецяло и което обикновено криеше от всички. В погледа му искреше огън, той тихо пееше сладки песни на момиченцето, свиреше тихичко на цигулката или замираще от щастие, докато Мелиса си играеше с косите му.

— О, сладко ангелче! — шепнеше Ян. — Много те обичам и винаги ще стоя при теб да ти свиря на цигулката. Боже мой, и ти ще станеш хубав бял ангел като нея!

Смееше се и гукаше като майка. Гласът му беше по-нежен от звуците на цигулката.

Понякога Мелиса го слушаше, ококорила в него очи с юмруче върху цигулката или засмукала пръстчето си и сякаш разбираше какво ѝ говори той. И колкото по-дълго го гледаше детето, толкова повече Ян се убеждаваше, че то разбира всичко. Той разказваше с нежен глас много от ония неща, които Джон Къминс би бил любопитен да узнае.

— Някой ден ще научиш как стана, сладка Мелиса — казваше ѝ той и почти докосваше лицето ѝ със своето. — Тогава и ти ще обичаш Ян Торо.

Друг път Ян не говореше, но Мелиса гукаше и му доставяше още по-голяма радост. Докато детето шаваше и бърбореше нещо в люлката си, Ян го наблюдаваше като вълчица, горда от първите скокове на своите малки вълчета.

Един ден Мелиса успя да се изправи за малко и протегна ръчичките си към него, смеейки се и гукайки. Ян ахна от радост, притисна лицето си до лицето на момиченцето и го целуна. В тази целувка имаше нещо, което изплаши малката Мелиса, тя се разплака и Ян изтича да повика Мабела. После мина доста време, докато се осмели отново да я целуне.

През двуседмичното затишие в станцията Ян откри въпроса, който беше еднакво важен както за него, така и за Джон Къминс. Последните дни от втората седмица Ян прекара на границата на

Пустинните земи. Ходеше на лов за карибу, за да има достатъчно месо за хората и кучетата, когато се завърнат. Един следобед се прибра рано, натоварен с месо от мускусен бик. Когато излезе от гората, наведен под товара си, пред очите му се откри страшна гледка.

Мабела, коленичила пред хижата им, заравяше полуголата Мелиса в купчина мек сняг, изпълнявайки най-добросъвестно задължението си според тукашните обичаи.

Ян нададе вик, захвърли товара си и се спусна срещу бавачката:

— Боже мой! Ще разболеете детето! Мелиса не е индианка, а цивилизовано дете!

В хижата той наговори на Мабела куп глупости, от които индианката се изплаши.

После отиде да прибере месото, като част от него остави на вълците и лисиците. И пак погледна с гняв снежните дупки, в които горката Мелиса бе принудена да приеме ледената си баня.

От този момент Ян не изпускаше от очи Мабела и повтаряше до втръсване:

— Мелиса не е индианско дете! Тя е дете на цивилизацията... като нея! — И сочеше към гроба под огромната елха.

Мабела бе разбрала по своему думите на Ян: Мелиса не трябваше да се изнася във на снега. Тогава снегът бе внесен в къщата и тук детето отново се намери в него.

Тоя път Ян се развика още по-силно. Мабела най-сетне проумя, че снегът изобщо не трябва да се използва за физическото закаляване на малката Мелиса.

Така се реши тоя въпрос в деня преди завръщането на Джон Къминс от гората.

Напоследък Мабела загатваше, че заедно с жената на агента приготвяли нещо за момиченцето. Това беше една разкошна рокличка, украсена с мъниста и ярки панделки, с които щяха да зарадват Мелиса. В деня преди пристигането на Къминс Ян се прибра в къщи от гората, където бе отишъл да сече дърва. Като се приближи до люлката, видя, че тя е празна. Обзе го страх и бе готов да се развика от вратата.

Но в следващия миг Мелиса му се усмихна от масата, правейки странни несигурни движения. Беше права, поддържана от нещо като торба, от която се подаваше само бялото ѝ лице. Мелиса беше

пъхната в индианско детско столче. Това бе вторият ѝ подарък от Мабела.

— Мелиса, ти не трябва да бъдеш индианка! — заговори Ян. — Ти си цивилизована! Чуваш ли, никаква индианка, ако ще и двадесет дявола да дойдат да вземат Ян Торо.

Той измъкна детето от индианското столче, изхвърли изделието на Мабела и нетърпеливо зачака завръщането на Джон Къминс.

НЕЖНИ ГРИЖИ

Къминс пристигна на другия ден, не защото работата му сред ловците на юг бе свършена, а защото си бе контузил крака, когато се беше подхлъзнал по една стръмна скала. Ян бе отишъл да цепи дърва в края на гората и видя шейната, от която непознат индианец пое на гръб Къминс и го понесе към хижата. Ян хукна с предчувствие за нещо лошо.

Обаче на прага се успокои: Къминс бе коленичил пред люлката и Мелиса го приветстваше с гукащи звукове.

Контузията на Къминс не бе сериозна. Ян дори я сметна за особена милост от страна на провидението, защото в главата му се бяха натрупали доста неспокойни мисли, които искаше да сподели.

Мабела бе изпратена при жената на агента. Ян с много жестове разказа на бащата какво се бе случило. Къминс отиде на куц крак да види дупките в снега, а после трябваше да чуе и за индианското столче.

— Тя е цивилизована! — с жар каза младият цигулар. — Не е индианка. И трябва да порасте като нея!

Големите му очи светеха и Къминс почувства как нещо заседна в гърлото му. Мисълта на момчето бе от ясна по-ясна:

— Мабела иска да направи Мелиса индианка. Детето расте... Не знае нищо... Като индианка... И дърдори като индианка...

Къминс го слушаше, загледан в детето.

— Не е ли цивилизована? — питаше Ян, свеждайки се с възхищение над люлката. — О, сладката Мелиса!

— Да, Ян, трябва да стане като нея. Добра и хубава като нея! — съгласи се Къминс.

Джон се натъжи от всичко това и легна по очи на леглото си, като остави Ян да се забавлява с детето.

Вечерта, при слабата светлина на газената лампа, Джон Къминс и Ян Торо обсъдиха важния въпрос. За тях нямаше нищо смешно в онова, което правеха, понеже им бе възложена една задача, за която не

бяха подготвени. Ако можеше да ги зърне майката, би им се смяла и с нежни въздишки би им казала всички тайни за рожбата си, но след своята смърт тя им бе поверила един нов живот, загадъчен като нейния.

Ако Мабела бе майка на Мелиса, момиченцето би растяло естествено, здраво като вълче или малък рис, диво дихание в един див свят; би укрепнало от снежните бани, би било право като стрела в индианското столче, би станало жизнеспособно същество сред пустинята, където столетия наред са живели суровите прадеди.

Но Мелиса бе като майка си. Къминс и момчето имаха големи планове за нейното бъдеще, мечтаеха да я видят като второ възплъщение на тази, която я бе родила. Това свято желание крепеше Джон Къминс след смъртта на жена му и ощастливяваше Ян, но мечтата им щеше да рухне, ако не бяха разбрали навреме опасностите, идещи от Мабела и нейната среда.

Доколкото бе известно на Къминс, нито една бяла жена не живееше отвъд форт Чърчил, на двеста мили разстояние. В цялата област той познаваше само двама мъже от чисто бяла раса — Уилямс и себе си. Момиченцето се намираще в един див свят, честен и благороден, но все пак див, и тая мисъл безпокоеше бащата и малкия цигулар, които милееха за него и бяха проумели въпроса за възпитанието му.

Докато Мелиса спеше, те разговаряха до късно през нощта. И колкото повече говореха, толкова повече въпросът се усложняваше. Къминс вече виждаше индианските признаци у Мелиса. Харесваха ѝ всички лъскави работи, които и носеше Мабела. Беше ѝ приятно да стои в индианската торба. С удоволствие бе понесла снежните бани.

Доколкото си спомняше, Джон Къминс никога не бе имал съприкосновение с бяло дете, а и Ян бе блажено невеж. Ето защо решиха да започнат упоритата борба. Мабела трябваше да бъде под непрекъснат надзор, за да ѝ се попречи да прави каквото си знае. На никое индианско дете няма да бъде позволено да се приближи до Мелиса. Те двамата, Джон Къминс и Ян Торо, щяха да я гледат така, че по всичко да стане като майка си.

Къминс пресметна на пръсти: Мелиса бе на четири месеца и осемнадесет дни.

— Утре ще ѝ направим количка с колела, каквито се правят на юг — каза той. — Никакви индиански столчета!

— А аз ще я уча да свири! — блеснаха очите на Ян. — Музиката е от цивилизацията.

Къминс се сети за нещо и се втурна към ъгъла на стаята, където имаше сандък, покрит с памучна покривка.

— Това са книгите... Нейните книги, Ян — развълнува се бащата.

Той отви сандъка. Ян коленичи до него.

— Това са нейните книги! — повтори Джон. — Сега те принадлежат на дъщеря ѝ.

Заизважда една по една книгите. Ръцете му трепереха. Имаше дванадесет извехтели и прашни тома, чиито страници съдържаха повече, отколкото Джон бе узнал някога от жената, която изгуби. Изтърканите страници на книгите бяха защити на няколко места, за да не се разпаднат съвсем. Това говореше за една обич и Къминс се развълнува до сълзи.

Ян извади от сандъка забравени списания, също тъй овехтели като книгите. Разгърна страниците и намери картинки, които му се сториха възхитителни, макар че не ги разбираше.

Показа на Джон фигурите от един моден журнал. — Тези неща са за Мелиса! — каза Ян — Тях ще ѝ показваме, като поотрасне, и ще ѝ говорим за цивилизованите хора.

След като ги подържа в ръцете си и ги изтърси от праха, Къминс върна книгите на мястото им. Последната, най-старата и най-окъсаната задържа, за да я разгледа по-внимателно.

Беше една малка Библия с много отпечатъци от пръсти по страниците. Книгата беше защита тук-там и трогателна с бедността си. Къминс рече:

— Тя обичаше тази книга, Ян. Обичаше я повече от всички други книги. И малката Мелиса трябва да я заобича. И като майка си трябва да бъде християнка.

— О, да! Малката Мелиса ще обича добрия Бог! — произнесе Ян.

Къминс стана и отиде при люлката на спящото момиченце.

— От форт Чърчил ще пристигне един мисионер, за да проповядва на нашите ловци. Тогава ще кръстим официално детето.

Ян скочи с пъргавината на котка:

— Не, не!... Не бива да я кръщава мисионерът! Ще бъде добра и ще вярва в Бога, но не оставяйте да я кръсти мисионерът!

Къминс го изгледа смаяно. Ян Торо стоеше пред него като полудял, обзет от ужасно вълнение. Макар да бе силен и смел, Джон Къминс се отдръпна неволно назад и вдигна ръка, сякаш да се защити от разярен звяр, който се готви да го нападне. Ян се обърна към вратата и преди Къминс да е казал нещо, избяга навън в нощта. Затича към гората и дори не се обърна, когато Джон му извика да спре.

Ян чувстваше как главата му пламти. Запъхтян от тичането, падна върху снега, далеч от хижата на Къминс. Свиваше и отпускате юмруците си, забивайки нокти в дланите си. И все повтаряше името на малката Мелиса.

В пламналата му глава се появи неочакван спомен. Смътна и неясна отначало, картината се проясняваше. Най-напред се показаха нежните черти на едно женско лице, после — две големи очи, тъмни като неговите, и пред тия очи всичко друго изчезна от ума на Ян Торо. Той стана от снега и бавно тръгна към хижата.

Къминс не го попита нищо. Само го проследи с поглед от леглото си, докато Ян се събличаше да си легне. А сутринта инцидентът бе забравен. Неуловимото няма очарование за простодушните хора, които живеят на Полярния кръг с вечната грижа за оцеляването. При такова съществуване на усамотеност и борба с природата няма място за излишно любопитство. Ето защо Джон Къминс забрави станалото, както би забравил бягството на едно впрегатно куче и скорошното му завръщане. Не видя в случилото се признаци за някаква скрита драма.

Ян вече не бе обзет от странното си вълнение, не каза нищо и двамата сякаш забравиха случката.

Станцията все още бе пуста и това донякъде улесняваше амбициите им да се посветят на Мелиса и нейното възпитание. Мабела безмълвно ги слушаше, когато й разправяха чудновати неща за отглеждането на децата. Майчинският инстинкт на индианката се бунтуваше, но със стоицизма на своето племе кри тя не се издаваше. Седнала настрана, тя ги наблюдаваше с насмешлива усмивка как несръчно насърчават Мелиса да използва неукрепналите си крачета и да ходи по мечешката кожа.

Мелиса обаче се забавляваше безкрайно и тъй като дните минаваха и станцията оставаше пуста, Джон Къминс и Ян Торо прекарваха по-голямата част от времето си коленичили на пода. В техните очи момиченцето проявяваше забележителен напредък. Те виждаха у нея непрестанно физическо развитие и безброй положителни признаци за събуждането на ума ѝ. Мелиса си играеше, дърпайки струните на цигулката на Ян: сигурен знак за музикалната ѝ дарба! Модните фигури в журнала я развеселяваха, тя ги пипаше, бърбореше си нещо и това също се тълкуваше като предзнаменование.

Минаха няколко седмици и Уилямс се завърна от горите на юг. След него се прибра и Муки от границата на Пустинните земи. Пери си дойде от обиколката сред ескимосите полумъртъв от глад, а половината от кучетата му бяха откраднати. Отвред се завърнаха и другите събирачи на кожи. Животът отново продължи обичайния си ход. Въздухът бе мек и ставаше все по-топло. Дните на голямата промяна приближаваха и когато пролетта дойде, от всички подчинени на агента само Джон Къминс и Ян Торо имаха кръпки на колената си.

ДНИ НА ТЪРЖЕСТВО

Един следобед, при първото разтапяне на снеговете, на площада на станцията с неудържим бяг пристигна впряг от буйни кучета. Караше ги един канадски французин от Атабаска. Виковете и плющенето на дългия камшик от кожа на карибу оповестиха, че голямата промяна приближава, че гората се събужда и че животът отново се възражда.

Цялата станция се отправи към новодошлия: хора и кучета, черни и кафяви деца, дори и дебелата апатична жена на Уилямс. За известно време се създаде голяма суматоха от разните породи кучета и от хората, които крещяха, начело с французина, който въртеше камшика срещу кучетата, струпани около тежкия товар на шейната му. Когато редът бе отчасти възстановен, Муки и Пери останаха да пазят продължаващите да лаят кучета, а заедно с Уилямс и други мъже ловецът влезе в бюрото на компанията. Новодошлият бе някой си Жан дьо Гравоа, най-важният човек на територията на Фон дьо Лак, за чиито услуги компанията отделяше малка премия. Дори и децата биха могли да разберат, че ловът на новодошлия е извънредно богат.

Обикновено Гравоа бе един от последните, които се явяваха на годишните събрания на събирачите на кожи. Беше човек с голямо име и с малък ръст, познат на изток до далечната река Мир и на запад до форт Чърчил. Обичаше да пристига в станцията с неудържим бяг, когато другите скитници от гората бяха вече събрани там и можеха да го видят и да му завидят. Той беше най-суетният измежду ловците, а освен това притежаваше и безпогрешното умение да следва нравите и обичаите на всички, понеже имаше широка душа и бе неустрашим като рис. Ползваше се с всеобща симпатия, а и самият се самоуважаваше.

С привидно безразличие той събщи, че щом кучетата му си отпочинат, веднага ще продължи за форт Чърчил, където отивал да се жени.

Ян Торо го слушаше с одобрително любопитство, а на свой ред и канадският французин хвърли благосклонен поглед към Ян, но никой

от двамата все още не знаеше какво участие бе съдено да вземе в живота на цигуларя известният Жан дьо Гравоа.

Всеки следващ час от престоя на ловеца сякаш ускоряваше пулса на малката станция. Шест месеца животът бе текъл еднообразен и самотен в центъра на голямата пустиня. Първият сняг бе обрекъл станцията на откъсване, граничецо с изоставянето. Близки и далечни, всички бяха заети с капаните си. Усамотените им гюмета бяха скрити в лабиринтите на блатата и из гъсталаците на гората. В продължение на шест месеца късите дни и дългите нощи бяха изпълнени с тежкия труд по събирането на кожата.

През тия именно месеци станцията бе опустяла. Живееше и дишаше, но нищо друго. Уилямс и малкото хора на компанията все очакваха. Сега промяната бе предстояща. Чувстваше се пролетният полъх на гората. Ловците се размърдаха. Линиите на капаните се разваляха, гюметата се изоставяха, кучетата се впрягаха в шейните. В деня, когато Жан дьо Гравоа отпътува за Хъдзъновия залив, тук пристигнаха от форт Чърчил доставките на компанията: седем тобогана, теглени от ескимоски кучета, натоварени с брашно и платна, петдесет фунта мъниста, муниции и много други неща в замяна на кожата, които скоро щяха да бъдат изпратени в Париж и Лондон.

Ян Торо тревожно се завтече срещу шейните, карани от седем индианци и един бял. Искаше да види белия отблизо. Белият носеше два револверни кобура и автоматична пушка през рамото. Очевидно не бе мисионерът, а представител на компанията, изпратен да пази товара.

Ян се върна в хижата с препълнено от радост сърце.

— Няма го мисионера, Мелиса! — обяви тържествено той, като приседна на пода до детето. — Ще бъдеш добра и хубава като нея, но няма да те кръщава мисионерът. Мисионерът не е дошъл!

След малко се върна в къщи и Къминс. Беше с разкървавена ръка.

— Ескимоските кучета са истински дяволи! — измърмори той. — Ако можеха да стоят изправени, биха разкъсали нашите... Ще ми помогнеш ли?

Ян превърза ръката му.

— Ухапването не е дълбоко — успокои го той и веднага без видима връзка добави. — Мисионерът не е дошъл!

— Не — каза кратко Къминс. — Ще дойде с пощата.

Ян и Къминс отново отидоха в магазина на компанията.

На другата сутрин пристигнаха двама индианци от племето чипевайян. Шейната им бе теглена от смесена порода кучета от юг. От този момент Къминс рядко намираше време да се занимава с Мелиса. Снегът се топеше бързо и затоплянето ускоряваше движението на ловците. Хората на Муки, западно от Пустинните земи, пристигнаха първи, натоварени с кожи от мускусни бикове и карибу. Големокраките им кучета от породата макензи теглеха като коне и скимтяха като кутрета, когато биваха нападани от ескимоски кучета и хъски.

Сега всички пътища — от изток, от запад, от юг — водеха към станцията. На третия ден след пристигането на доставките настана истинско вавилонско стълпотворение от всевъзможни викове и ръмжене. Тишината и спокойствието, при които бе починала жената на Къминс, вече бяха изчезнали.

Боевете и враждите се водеха между кучетата, а виковете бяха неизбежният човешки съпровод. Петдесетина кучета, диви като вълците, от които повечето от тях произлизаха, внезапно се втурваха едно срещу друго и нескончаемо се давеха. Почти всички кучета бяха ожесточено настървени, с изключение на едрите макензи и кучетата от смесена южна порода. Жестоки кучета от Лабрадор, надвивани само от смъртта, пристигаха от околностите на Хъдзъновия залив. Дребни ескимоски кучета, зли като дребните си черни господари, се срещаха с тъмни малемути, много по-едри от тях и идещи от Атабаска.

Чаткането на кучешките зъби не утихваше. То започна с първото пристигане на шейните, не престана от изгрев до залез и после продължи около лагерните огънове през нощта. Снегът бе опръскан с кръв и тая миризма още повече освирепяваше потомците на вълците. Враждата беше на живот и смърт. Жертвите бяха предимно измежду тромавите макензи и от южната порода — смес от булдози, датски и овчарски кучета.

Високата елха над гроба на Мелиса сякаш навъсено гледаше свирепата битка. Същевременно редом с кръвопролитната борба човешките сърца бяха изпълнени с преливаща радост. Завързваха се нови приятелства, старите се скрепяваха в по-тесен съюз на братството, което осеняваше всички под сивото и студено северно небе.

Между ловците нямаше спорове. Нямаше озлобление на човек срещу човек. Ако острите зъби на хъски от Хъдзъновия залив разкъсваха нежната шия на някое куче макензи, това си бе работа на кучетата, а не на господарите им — те не се караха.

Един ден няколко свирепи ескимоски кучета нападнаха огромно хъски под голямата елха и го разкъсаха. Когато Къминс излезе след пладне от магазина на компанията, видя неколцина ловци да ограждат гроба с храсти. Никой не си позволяваше да накладе огън в близост до скъпото на душата му място и скоро по утъпканата пъртина към хижата му заприиждаха хора от гората, които искаха да видят малката Мелиса.

За момиченцето това бяха безкрайно щастливи дни. Хижата се напълни с подаръци за Мелиса: зъби от полярни мечки, донесени от дребните черни хора, които пък ги бяха получили от жителите на крайбрежието; странни идоли от дърво, кожи, лисичи опашки, рисови крака, сухи и захаросани плодове, купени на баснословна цена от магазина, а хората на Муки й донесоха мускус от западната част на Пустинните земи.

Ян бе щастлив от тая почит, оказвана на Мелиса. Връзката му с хората на Къминс укрепваше. Той престана да ги отбягва и вече охотно се сприятеляваше с тях.

КАРНАВАЛЪТ НА КАРИБУ

Ян не бе свирил от пристигането на Жан дьо Гравоа, но една вечер настрои струните и каза на Мелиса:

— Те бяха добри към тебе, затова ще им посвиря на цигулката!

Беше голямата нощ на станцията: нощта, известна от Атабаска до Хъдзъновия залив като нощ на печения карibu. Минала беше една седмица и всички кожи бяха продадени. Книжата на компанията показваха, че всеки е получил дължимата сума и кожите бяха натрупани на сигурно място в складовете. Пери и неговите ловци бяха убили три карibu и тая вечер, когато Ян откачи цигулката от стената, във мъжете вече бяха запалили големи огньове и печеха карибутата на дебели шишове. Всички бяха много шумни. Човешките гласове се издигаха над кучешките свадни. През тоя единствен празник в годината ловците нарушаваха мълчанието, което щяха да отнесат със себе си в своята самота. Многолюдността насърчаваше проявите им, в които имаше нещо диво като гората наоколо. Край огньовете свистяха камшици и се носеха гърлени гласове на чипевайяни, кри, ескимоси и метиси. Хората на агента пееха и крещяха като луди, понеже това бе годишният празник на компанията и веселбата му щеше да накара мнозина от ловците да се стекат отново тук в края на идния ловен сезон.

Огромни сандъци с бял хляб бяха поставени близо до огъня. Една бъчва с истинско масло бе доставена за случая през океана, от петдесет мили разстояние. Отстрани на един по-малък огън димеше огромна тенджерка с кафе.

Напоеният с вкусни миризми въздух бе примамил кучетата и те бяха наклекали зад кръга на господарите си, проточили езици и оголили белите си зъби. И над всичко това блещукаха звездите, зората хвърляше отблясъците си сред нощта и димът се издигаше право нагоре, после се обръщаше на север, издухан от лекия южен полъх.

Ян си проправи път между кучетата и хората и се настани близо до огъня. Седна на един от сандъците за хляб и засвири.

Под пръстите му тоя път излизаше не нежната музика на Къминс и Мелиса, а една дива и тъжна песен, за която го бяха вдъхновили есенните ветрове. Пропита с необикновено чувство, песента се разнесе над огъня и над шума от кучета и хора. Постепенно всичко наоколо притихна. Навел глава, Ян не виждаше нищо. Не виждаше възхищението по лицата на дребните черни ескимоси, нито смаяните очи на останалите. Знаеше само, че около него бе настъпило дълбоко мълчание. След малко подхвана една по-лека и нежна мелодия. После започна онова, което му харесваше повече от всичко: музиката, която бе свирил в малката хижа, когато почина жената на Къминс. В отговор на цигулката кучетата неочаквано вдигнаха глави и към небето се понесе протяжен и тъжен вой. За Ян това бе нещо като песен на самия живот, а у другите хора се всели и страх, и почит към тая музика, намерила отклик дори в злите кучешки същества.

Къминс разбра какво се бе случило. Видя как кръгът на хората се стесняваше и лицата им се обръщаха от цигуларя към кучетата, вирнали виещи муцуни към небето.

Неочаквано Къминс запя гръмко и тръгна между ескимосите към Ян.

— За Бога, не свири вече това! Свири нещо весело! — помоли го той.

Ян вдигна глава като пробуден от сън и едва разбра странното въздействие на музиката си. Лъкът му пробягна бързо по струните и сребристият му глас поде познатите на всички думи:

*О! Един карибу, един карибу
се катери нагоре, все нагоре,
ей го чак горе, чак горе...
О! Един карибу, един карибу!*

Къминс се присъедини към песента, размахвайки ръце и подскачайки в светлината на пламъка. Магията се осъществи. Уилямс, Муки и другите мъже от компанията запяха дружно, цигулката на Ян продължаваше все по-живо и смълчани допреди минута, ловците вече деряха въздуха с гласовете си.

Кучетата се заоблизваха с наведени глави, усетили миризмата на печено. Муки и трима кри се спуснаха към огъня да обърнат шишовете и когато прокапалата мазнина припламна върху жарта, хорът на мъжете, кучетата и цигулката се засили дотолкова, че заглуши дори гърлестия бас на Къминс.

Едрият карибу бе обърнат два пъти над жаравата. Муки и тримата кри вече се приготвиха да го повдигнат заедно с железния шиш, опрян върху два забити в земята чатала. В този момент се разнесе задружен възглас на хора и животни, Къминс скочи на един от сандъците за хляб и размаха ръце:

— Хайде! Хайде един карибу!...

Ян запя песента на гората, известна от Атабаска до Хъдзъновия залив. Компанията го последва с диво въодушевление.

*О! Един карибу, един карибу
се катери нагоре, все нагоре,
ей го чак горе, чак горе...
О! Един карибу, един карибу!*

Къминс стреля няколко пъти с револвера си във въздуха.

— Хайде!

Песента започна отначало. Последните и думи заглъхнаха във виковете на Муки и на тримата кри, които тържествено и ловко тръшнаха изпечения карибу върху снега.

Ян се оттегли настрана с цигулката под мишница, за да гледа лудото веселие на мъжете, чиито ножове заблестяха на огъня, вече готови за гощавката. Агентът Уилямс запъхтян отиде при него:

— Прилича на сражение! Нали, Ян? Веднъж на един такъв празник видях истинско сражение.

— И аз — каза Ян, без да сваля очи от струпаните мъже.

— Беше много далеч оттук, на североизток — продължи Уилямс.

— Много далеч — вдигна спокойните си очи Ян. — Беше чак до Голямата мечка.

Агентът се изненада:

— И ти ли го видя там?

Но Ян се отдалечи, сякаш не чу въпроса му и отново премина между кучетата, за да закачи цигулката си на стената в хижата.

Думите на агента бяха събудили у него мъчителни спомени и той за пръв път, откакто пристигна в станцията, не каза нищо на Мелиса, която бе будна и радостна в люлката си.

Като се върна и се смеси с възбудената тълпа около огъня, Ян вече не приличаше на себе си. В ръката му блестеше дълъг ловджийски нож. С лакти и викове той се добра до огъня. Там намери Къминс, коленичил и запретнал ръкави над печеното. Ръцете му бяха мазни. Къминс тревожно изгледа Ян, чиито очи излъчваха нещо зловещо.

Зад Къминс стоеше Уилямс. Ян спусна ножа на бедрото си, после направи такова яростно движение, че смаяният агент неволно отстъпи:

— Голямото сражение при Голямата мечка! За кого се бихте при Голямата мечка? — глухо извика Ян.

Агентът не отговори и мускулите на мишниците му се втвърдиха като стомана, когато видя безумието в очите на Ян. Хвана цигуларя за китката. Той не направи никакво усилие да се освободи от пръстите му.

— За кого се бихте? За кого се бихте при Голямата мечка?

— Искаха да убият един човек — каза толкова тихо Уилямс, че само Ян го чу. — Той беше...

— Мисионерът — добави Ян. Агентът отпусна китката му:

— Да, мисионерът!

Ян отбягна погледа на Уилямс и се смеси с тълпата. Мъжете отново запяха, когато Муки и тримата кри им поднесоха опечен и втория карибу. Тоя път Ян не се поддаде на избликналия гуляйджийски възторг. Прибра ножа в ножницата и бързо мина между кучетата, които с ръмжене си оспорваха подхвърлените им остатъци от месото. Изтича покрай Мабела, която с любопитство гледаше развеселените мъже, и се втурна в хижата при Мелиса. Взе момиченцето на ръце и припряно му заговори, сякаш бълнуваше:

— И когато го намеря и го убия, ще се върна при тебе, мило агънце! И тогава ти ще обичаш Ян Торо, който ще е пролял кръвта на един мисионер...

Той сложи момиченцето в люлката, целуна го още веднъж, взе цигулката и се отпрати към вратата.

СРАЖЕНИЕТО ПРИЗОРИ

Ян стоеше с гръб към хижата и с лице към празненството около големия огън. Току-що бяха свалили от шиша третия карибу и кучетата настървено се разлаяха.

Злостната кучешка свада накара Ян да притаи дъх. Липсваше само едно нещо, за да бъде тази картина досущ като онази, която се бе запечатала завинаги в паметта му.

Възбуденият му мозък с трескава бързина преобразяваше сцената пред него в някогашната сцена. Чу глас на момче — своя глас. Видя като насън бясното нападение на мъжете и блясъка на ножовете. После, от мястото, където лежеше, изпотъпкан и окървавен на снега, зърна дългите и тънки кучета, отнасящи с луд бяг човека, чийто живот бе застрашен от ножовете.

Уилямс бе там и бе видял сражението. И неговият нож бе заблестял с другите в опита за убийство. Но сега, в празничната нощ, Уилямс явно не бе успял да разпознае цигуларя.

Ян бързо тръгна към огъня, но се спря по средата на площада. От гората зад хижата на Къминс бавно пристигаше една шейна, теглена от кучета. Шейната се спря при елхата, скрита от погледите на пируващите. Ян чу ниски мъжки гласове. Една фигура с вид на смъртно уморен човек се насочи към празненството.

Шейната бе нова. Идеше от изток и сърцето на Ян се преобърна при мисълта за мисионера, когото очакваха да пристигне с пощата.

Отначало Ян тръгна срещу непознатия, за да го пресрещне сред площада, но без видима причина промени намерението си и се отправи към шейната.

Оттам се надигна втора фигура и тръгна към Ян:

— Кучетата ни са толкова изтощени, че ни е страх да идем по-близо до огньовете: ще си изпатят от вашата глутница!

Тоя глас накара Ян да изтръпне. Той се взря към чужденеца.

— От Чърчил ли идете.

— Да, напуснахме Етоней точно преди една седмица. Чужденецът се загледа в сухото и гордо лице на момчето.

Извика изненадано и се дръпна назад. Ян изпусна цигулката на снега.

Настъпи зловещо мълчание, което трая само един миг. Мъжът се отмести в сянката, последван от момчето. После от гърдите на Ян се изтръгна яростен вик и той се нахвърли с блеснал нож срещу мъжа.

Чужденецът бе по-пъргав. Избегна опасността и когато ножът на Ян раздра ръкава му, той го повали на земята със силен удар. Замаян и окървавен, Ян с мъка се изправи на колене. Мъжът вече бе подкарал кучетата по пътеката из гората. Ян се втурна подир шейната, олюлявайки се от слабост.

Забрави, че ножът му остана на снега и че наблизо има други кучета и други хора. Знаеше само, че бягачият е същият, който и тогава му избяга, и то пак по този начин. Бе изпълнен с омраза и жажда за отмъщение.

От тичането силите му сякаш се възвръщаха. Чуваше пред себе си шума на шейната и плющенето на камшика по гърба на хъските. Избърса кръвта по бузата си и продължи с вълчия ход на горските бегачи, притискайки лакти до гърдите си.

С тия стъпки би могъл да преследва шейната с часове, зовейки неумолимата Немезида. Ала в неговия бяг липсваше хладнокръвието на Муки и умението на Жан дьо Гравоа. Когато плющенето на камшика започна да се чува по-слабо, Ян отпусна ръцете си и ускори тичането, възпламенен от лудото желание да настигне шейната, да измъкне човека, който го удари и да смаже това лице, което гневеше ума му, надсмивайки се и унижавайки го с погледа си зад нежния образ на жената, все тъй жива в неговия призрачен свят.

Докато тичаше, сянката на жената го тласкаше към отмъщението: искаха го от него големите ѝ пламенни очи, хубавото ѝ лице, което щеше да помни завинаги.

На Ян Торо му се струваше, че гласът на сянката го моли да стисне пръстите си около врата на бягачия и да го удуши.

Той не чувстваше снега под краката си, нито ударите на провисналите клони. Имаше нужда само от въздух и тичаше с отворена уста. Ако Жан дьо Гравоа би го видял така, би го сметнал за луд.

Шумът на шейната се изгуби. Ян събра последните си сили, но коленете му се подгънаха и той падна по очи на земята.

Посъвзе се от допира до снега и пак се изправи на колене. Чуваше далечните гласове на петдесетината души около огньовете. Значи тържеството продължаваше. Случилото се с него нямаше свидетели. Умът му скоро се проясни. Бе останал без оръжие, но като докосна празната ножница върху бедрото си, изведнъж си спомни как Муки бе отмъстил за жената на Къминс и отново пое по следите на шейната. Сега не позволяваше да го шибат провиснали клони. Движеше се като сянка — безшумно, предпазливо и пъргаво.

На едно място, където дърветата бяха разреждени, откри под светлината на звездите кървави следи от стъпките на кучетата. Понататък едно от кучетата съвсем бе кривнало от пътеката, личеше, че е падало в снега. Той откри и други признаци за изтощението на беглеца.

Когато пътеката бе мъчно проходима, човекът беше ходил пеш покрай шейната, сетне на равното пак се бе качвал. От дълбокото врязване на токовете му по снега ставаше ясно, че човекът е изморен и тежък. Това окуражаваше Ян.

Той пробягваше миля след миля, но шейната беше все тъй много далеч от зрението и слуха му.

Звездите и сенките вече предвещаваха пукването на зората.

Ян дишаше все по-тежко, често се препъваше, краката му отмаляваха и скоро почна да го обзема страх.

Никога ли нямаше да настигне кучетата? Нима те щяха да успеят да спасят от отмъщението дебелия си господар? Събра всичките си сили и с един нов устрем стигна до мястото, където големите елхи отстъпваха на храстите. Открои се гол каменист склон. Зад една голяма скала ясно личеше пътеката. Стъпи на нея, направи няколко крачки и падна, безсилен да се помръдне. Лежа така, стенийки от болка под сивото и студено небе, от което звездите вече бяха изчезнали.

Приличаше на почернял дънер в снега.

Един гладен вълк подуши въздуха и с печален вой наруши мълчанието в края на нощта. Ян Торо не трепна.

Вълкът се отдалечи. Ян обърна поглед към следите на шейната и кучетата. Там, където хребетът на скалата се очертаваше върху хладното небе, забеляза нещо, което се движеше. Не бе нито храст, нито вълк.

В дрезгавата светлината на зората пред очите му играеха причудливи сенки. Той запълзя напред. Постополи се от движението и като се изправи на крака, подуши въздуха. Вятърът духаше от юг, откъм скалата.

Миризмите му подсказваха близостта на човешко същество. Благоухаеше на огън от зелен балсам и смолист бор. Сред скалите блещукаше малък огън. Навярно бягащият мисионер приготвяше закуската си.

Ян бе обхванат от предишната лудост. Наблизо до скалата намери едно късо и дебело криво дърво.

От височината той видя покритата със сняг равнина. Бе осеяна с камъни и храсти. Лицето му съвсем побледня, когато ясно различи огъня, кучетата и човека.

Той слагаше на огъня някаква тухла. Кучетата лежаха около шейната като мъртви.

Ян пропълзя по скалите. Виждаше бе някога как един рис пълзеше към една будна лисица. Така и той се промъкваше към човека. Едно от кучетата го усети и се размърда. Ян замря на снега. И щом песът отпусна муцуна на лапите си, той продължи още по-бързо. А човекът все тъй бе наведен над огъня. В очите на момчето се разгоря безумен пламък. Неспокойното куче пак вдигна глава и заръмжа. Човекът тревожно се озърна. Ян връхлетя със светкавична бързина и запрати дървото право по главата му. Мисионерът падна на земята. С още един скок момчето сграбчи падналия за гърлото и изрева:

— Аз съм Ян Торо, аз съм Ян Торо и дойдох да те убия! Пръстите му смъртоносно стискаха бичия врат на противника:

— Ще те убия, ще ти извадя душата!

Едрото тяло се привдигна изпод Ян. Нещо го удари няколко пъти по лицето. Момчето не усети никаква болка. Човекът задърпа косите му, но Ян не откъсваше поглед от почервенялото лице на мисионера, което вече посиняваше, а очите му се пълнеха с отчаяние.

— Аз съм Ян Торо! Ще те убия! Ще те убия!

Кръв течеше по лицето на Ян и той вече не виждаше очите на човека, когото искаше да удуши. Тежкото тяло успя да се обърне и момчето почти се намери под него, но пръстите му не отпуснаха бичия врат. Така жестоко невестулката се впила във вратните жили на жертвата си.

Мисионерът надделя, тялото му смазваше с тежестта си момчето, по чиято глава продължаваха да се сипят удари, после и неговата шия бе стисната от яки пръсти. Ян едвам дишаше, искаше му се отново да извика, но от устата му излизаше само едно пъхтене, както впрочем и от устата на другия. И двамата стискаха, ала мъжът бе по-силен, а и шията му бе по-дебела и по-яка. След малко мисионерът успя да се опре на колене, а Ян, целият окървавен, лежеше под него с широко отворени очи. Победителят погледна ужасен жертвата си, после, олюлявайки се, отиде и впрегна кучетата, за да се спусне към равнината.

Едно птиче, свидетел на ужасната борба, кацна на главата на Ян, сякаш искаше да разгледа това странно лице, изцапано с кръв и измъчено от страданието.

Сивите мъгли се стопиха в бялото сияние на деня и над замръзналата северна земя бавно се появи изгряващото слънце.

ЖАН И ЯН

На половин миля от скалата, която постепенно се спускаше към гората и равнината, един впряг от силни малемути теглеше на бегом тежък тобоган. В шейната беше седнала млада метиска кри, а Жан дьо Гравоа тичаше ту край нея, ту пред кучетата, размахал весело камшика.

— Не е ли красиво, Йовака? — питаше с възторг за стотен път Жан. — Не е ли чудесен този край призори, когато се запролетява? Тук не е като в Чърчил, където студеният въздух иде от ледените блокове и се задържа през цялото лято. Какво мислиш сега за твоя Жан дьо Гравоа и за неговата страна?

Той водеше със себе си тази великолепна девойка за радост на душата си. Тя беше с големи искрящи очи и с коси като гарваново крило. Метиската се усмихваше, изпълнена с гордост, и нежно му отговаряше на наречието кри — най-хубавия език на света.

Жан тичаше и подскачаше, размахваше камшика от кожа на карибу и пееше до задъхване. Тъкмо Йовака му подвикна да спрат, за да си почине, когато малемутите се дръпнаха назад и клекнаха на снега: пред тях лежеше окървавеният Ян Торо.

— Какво се е случило? — недоумяваше Жан.

Подхвана главата и раменете на Ян и повика Йовака, която едва се измъкна от тежките кожи, с които я бе наметнал.

— Това е цигуларят, за когото ти разказвах. Живееше с Къминс в станцията на езерото Бейн — поясни Жан. — Убит е! Удушен е и лицето му е съвсем смазано, като че ли го е газило животно.

Очите на Жан шареха наоколо, докато Йовака приклепна до него.

— Каква неравна борба е била! — въздъхна той. — Виждам по снега следите на огромен мъж и на едно момче. Убиецът е избягал с шейната!

— Топъл е. Може би не е умрял! — каза Йовака.

Жан дьо Гравоа се изправи на крака и в малките му черни очи блесна опасен пламък. Върна се при шейната, изхвърли от нея кожата,

вързопите и всичко останало. Остави само пушката.

Кучетата възвиха послушно и бързо поеха по пътеката. Когато слезе в равнината, Жан приклепна в шейната с готова за стрелба пушка и под тихите му, но властни просъсквания кучетата изопнаха тела по следите на мисионера и неговите хъски.

Жан знаеше, че оня, който бе пред него, който и да е той, не можеше да е стигнал твърде далеч. Неговите малемути бяха три пъти по-бързи от хъските.

Гонитбата не трая дълго. Пътеката пресече тясната равнина, после кучетата си отвориха път и навлязоха в гъста гора от балсамови и борови дървета. Половин миля по-нататък пътеката се разшири и се насочи към едно замръзнало езеро, по което беглецът бе изминал доста голямо разстояние.

Челният малемут нададе тържествуващ лай. Жан опърли гърба му с камшика. Беглецът беше пред тях. Французинът се наведе напред да насърчи кучетата, но те не ускориха хода си.

Нещо проблясна на слънцето и над главата му просвири куршум.

— А! — промълви Жан. — Ти стреляш срещу мене? Той вдигна пушката над гърбовете на малемутите.

— Стреляш срещу Жан дьо Гравоа, а не знаеш, че той е способен да прикове на място един бягащ карибу на триста мили разстояние!

Той натисна спусъка. В първия миг нищо не се помръдна пред него. Сетне нещо се смъкна от шейната и падна на снега. След стотина крачки хъските се спряха и се обърнаха да видят какво става.

Когато приближи, Жан се хвана за главата, изненадан и уплашен:

— В името на всички небесни светци, това е мисионерът от Чърчил!

Преобърна мъжа и намери дупката от куршума, минал през тялото му. Мисионерът не даваше никакви признаци на живот.

— Мисионерът от Чърчил! — повтори сподавено Жан. Погледна слънцето и започна да тъпче с мокасините си по снега.

— Ледът скоро ще се разтопи и трупът ще иде на дъното на езерото — каза си той.

Подкара малемутите към гората, после се върна да пресече ремъците на изтощените хъски и ги разгони с камшика си:

— Вървете при вълците! Не припарвайте в станцията на Жан дьо Гравоа, че ще ви отреже езика и ще ви одере живи!

Горе, на високото, Йовака правеше кафе, а Ян лежеше близо до огъня, увит в кожи.

— Имала съм право, жив е! — усмихна се Йовака.

Връщането на Жан дьо Гравоа в станцията се оказа по-драматично, отколкото беше предполагал самият той, не само защото водеше от Чърчил една хубава девойка, а защото караше и полумъртвия Ян Торо.

Няколко дни Жан се забавляваше да дразни любопитството на хората. На никого не каза нито дума за мъртвия при езерото отвъд гората. Хъските не се върнаха и нямаше никакви улики за изчезването на мисионера.

ЧЕРВЕНИТЕ СНЕЖНИ ЦВЕТЯ

След празника на карибу събирачите на кожи започнаха да се разотиват. Ескимосите заминаха рано сутринта, а на другия ден хората на Муки тръгнаха на запад. Почти всички останали по един или по двама хванаха гората на юг и изток.

Двадесетина души обещаха да се завърнат към края на пролетта. Между тях бе и Жан дьо Гравоа с жена си.

Раненият Ян лежеше в хижата на Къминс. Бащата държеше Мелиса изправена до леглото, когато Жан влезе да види момчето.

Като поседя малко, Жан се обърна към Къминс:

— Днес заминавам за Атабаска. Преди да си отида, бих искал да поговоря с момчето. Трябва да му кажа нещо, което никой не бива да чуе. Ще ми позволите ли?

— Говорете му, колкото искате — кимна Къминс. — Но не го измъчвайте с мисионера. Няма да ви каже нито дума.

Очите на Ян изразиха по-голяма благодарност от думите му, когато Жан дьо Гравоа седна до него. Вече знаеше кой го бе довел полумъртъв в станцията. Французинът се заозърта, за да се увери, че не ги подслушва никой. Същето на Ян заби неспокойно: питаше се, какво ли иска да му каже.

Жан му се усмихна по един особен начин:

— Ах, каква борба! Ти си храбро момче, Ян Торо!

— Да не би да сте видели? — отрони Ян.

Без да съзнава, той произнесе тия думи на френски. Жан хвана слабата му ръка и весело се засмя, понеже бе французин до дъното на душата си.

— Дали съм го видял? Нито аз, нито Йовака сме видели нещо, но бе написано много ясно на снега. Не тръгнах ли по пътеката, която слиза от планината, докато Йовака те съживяваше? Не видях ли при езерото нещо черно, прилично на обгорял дънер? И като се приближих, не видях ли трупа на мисионера от Чърчил? Кажете, Ян Торо?

Ян се изправи на леглото.

— Ш-ъ-т! — рече тихо Жан и кротко го принуди да легне. — Няма нужда да казвам какво има на дъното на езерото. Света Богородица ме накара да сънувам тая нощ, че би ти било приятно да се увериш лично в несъществуването на мисионера. Ледът ще се стопи след някой ден и трупът ще потъне.

Жан отново се озърна предпазливо и прошепна поверително: — Ако видиш по трупа на мисионера нещо, което не разбираш, помисли за Жан дьо Гравоа.

Той стана и се наведе над бледото лице на Ян:

— Днес заминавам за Атабаска. Може би скоро ще чуеш да се говори, че Жан дьо Гравоа би направил добре, ако не се явява вече в станцията при езерото Бейн. В такъв случай винаги ще можеш да ме намериш между Фон дьо Лак и реката на Бобрите, където ще стигнеш за четири дни, вървейки по границата на Пустинните земи, откъм страната на мускусния северен бик.

Жан се усмихна от прага на вратата и вдигна рамене:

— Питам се дали Ян Торо е разбрал какво му казах? Къминс намери момчето с пламнали бузи.

— Дявол да го вземе този Гравоа! — измърмори той.

— Бе като брат към мене. Аз го обичам! — каза Ян.

Два дни след заминаването на французина Ян оздравя от треската и по пладне приготви кучетата на Къминс.

Последният ловец беше заминал от станцията тая сутрин и шейната му бе оставила дълбоки следи по омекналия сняг. Това бе представителят на компанията във форт Чърчил. Ян тръгна по неговите дири.

Пътеката минаваше близо до ската, където той се беше борил с мисионера, и след няколко мили се съединяваше с пътеката на Жан дьо Гравоа. Ян се изкачи на скалата. От това място се бе спуснал да нападне бягащия. Слезе при езерото и се увери, че Жан му бе казал самата истина. Мисионерът бе забил нос в тинята и се беше вкочанил.

Ян пусна кучетата да вървят ходом по целия обратен път и пристигна в станцията по тъмно. Мабела бе приготвила вечерята. Къминс го чакаше и внезапно откри, че погледът на момчето беше различен. От тази вечер Ян престана да изглежда като налудничав. Успокои се и стана по-приветлив.

Един ловец от племето кри бе намерил цигулката и я бе донесъл на Мабела. Преди Къминс да беше довършил вечерята си, момчето дръпна лъка по струните и свири, докато всички светлини в станцията не угаснаха и докато самият Къминс не заспа. Като престана да свири, Ян усети, че вътре в цигулката има нещо.

Къминс спеше с лице към стената. Ян бръкна в отвора на цигулката с тела, който му служеше да си чисти револвера, и извади отвътре свитък листове, изписани с тежък мъжки почерк с почти съединени думи. Затисна ги с цигулката да не се увиват. Написаното бе на френски език. Почеркът на последните страници бе женски. Ян се зачете и стигна до последната страница.

Къминс се обърна в съня си. Ян излезе на пръсти. На югоизток небето над гората сякаш пламтеше от пролетната лупа. Ян почувства, че цялото му същество се изпълва с едно ново желание. От листовете в цигулката сякаш бе излязъл някакъв дух, който го викаше.

За пръв път в самотния си живот той чу зова на големия свят отвъд гората. Притисна писмото на жената до устните си и прошепна:

— Ще дойда при тебе, когато и малката Мелиса ще може да дойде!

Загърна изписаните страници в избелелия плат и пак ги скри в цигулката.

Сутринта Къминс каза от прага:

— Колко топло е вече! Снегът и ледът се топят, Ян. Пролет е. Днес ще приберем шейните и ще започнем да храним кучетата с риба.

Слънцето започна да изгрява все по-рано. Дните се удължиха. С топлината дойдоха и уханията на набъбналата земя. Гората се събуждаше за нов живот. Птиците зачуруликаха, гонейки се из простора от сутрин до вечер. Гарваните чистеха перата си на слънцето. Козината на животните постепенно променяше цвета си, за да се нагоди към околния свят.

Пъпките на тополите се разпукваха на две. Мечките излизаха от зимните си бърлоги, последвани от малките мечета, които се учеха да смучат сока от тополовите пъпки. Елените се спускаха от върховете и скалите, където бяха зимували. Подир тях идеха и вълците, защото те се хранеха с изостаналите от стадото слаби и болни елени. Буйни потоци течаха от разтопените снегове. Пукаха се ледовете. Всяка вечер бледата светлина на северната нощ се отдръпваше към полюса.

Животът в станцията следваше обичайния си ход. От време на време от гората пристигаше забързан ловец, но не се задържаше повече от ден-два, и пак заминаваше отнасяйки в самотата си някой необходим предмет. Уилямс бе зает с книгата си, понеже очакваше да дойде от Лондон главният агент на компанията. Къминс помагаше на агента, ала му оставаше и много свободно време.

Двамата с Ян мъкнеха от гората греди за една пристройка към малката хижа. Мелиса наблюдаваше от мечата си кожа новата къща с видим интерес. Къминс сияеше от радост, щом детето харесваше нещо от строежа.

А Ян бе най-щастливото момче на света. Вярваше, че Мелиса разбира какво вършат с Къминс и тая вест се разнесе сред хората в станцията. Често Муки, Пери и самият Уилямс се застояваха при Мелиса, смаяни от ранното развитие, което добрият Бог бе пратил на това бяло дете. Чудото стана предмет на много разговори сред тия хора, които бяха мълчаливи и с малко думи изразяваха мислите си.

Един ден Муки доведе две индианчета и ги сложи да седнат на мечешката кожа: те гледаха наоколо с пълно равнодушие и с това потвърждаваха колко голяма е разликата между тях и Мелиса.

— Не е чудно скоро да проговори — каза една вечер Къминс на Ян, който настройваше цигулката си. — Вече е почти на шест месеца.

— Мислите ли, че може да започне с френски? — попита Ян.

— Защо? — погледна го Къминс.

— Защото съм я чувал често да казва: „Бонбон, бонбон!“

— Смяташ ли, че е възможно? Ян отговори без колебание:

— Аз започнах с английски, а съм французин!

Момчето засвири. Къминс сякаш не слушаше музиката. Стоеше на прага и тъжно гледаше към на елхата до гроба. После каза:

— Не е хубаво така. Не й давай вече сладки, когато казва „бонбон“. Трябва да забрави.

На другия ден Ян изсече храстите около гроба на жената. Запиля се по южния склон и по залез донесе оттам кошница с червени снежни цветя и ги посади на гроба. Под елхата посади още и лабрадорски чай и бакниш.

Пролетта отмина. Настъпи лятото. Ян започна да води Мелиса из гората и след всяка разходка се завръщаше с букети. Гробът под елхата не оставаше без цветя. С тях беше пълна и готовата пристройка към

хижата. Ян и Мелиса бяха щастливи. Обитателите на станцията им се радваха, както преди се бяха радвали от присъствието на жената. Само Къминс страдаше все по-силно. И пролетта, и лятото събуждаха болката му, сякаш жена му бе починала вчера. Когато видя за пръв път червените цветя на гроба ѝ, заплака като дете. Жена му много харесваше тия цветя. Неведнъж бяха ходили да ги търсят из гората и тя винаги закачваше косата си с някой стрък.

Тъжните спомени караха Къминс да търси усамотение в гората и той често тръгваше по пътеките, по които бяха вървели с жена си. Понякога скръбта така го връхлиташе, че му идеше да легне на земята и да умре, само и само да се доближи до духа на любимата.

Той не виждаше в бъдещето си нищо освен голямата си самота и оставяше Мелиса на грижите на Ян.

Безсънните нощи и мъчителните дни го стопиха. Един ден каза, че работите на компанията му налагат да иде в Чърчил и в началото на август замина за Хъдзъновия залив.

ЗА НЕЯ

По тоя начин върху Ян падна голяма отговорност. Мелиса бе силно привързана към него, но сега в отсъствието на баща си го обикна още повече. Ян имаше намерение да отиде до Атабаска, за да посети Жан дьо Гравоа, като остави за петнадесетина дни Мелиса на Мабела, но се отказа. Мелиса толкова се привърза към него, че беше готова да заплаче, ако той дори само за минута се откъснеше от нея. Така твърдеше Мабела, пък и това се потвърждаваше от бурната радост на детето при появата на Ян.

Есента, когато Къминс се завърна в къщи от форт Чърчил, донесе цял пакет с подаръци за Мелиса, включително нови книги и нови илюстрирани вестници, за които бе похарчил част от печалбата си.

Докато изваждаше и развиваше подаръците пред очите на Ян и Мелиса, както бе на колене, той обърна се към момчето:

— В Чърчил се питат какво се е случило с мисионера, който бил заминал с пощата. Казват, че бил видян за последен път в Етонеи.

— А някой видял ли го е тук? — поинтересува се Ян.

— Не, доколкото имат сведение — каза Къминс. — Човекът, който го карал, също не се завърнал в Чърчил, та не се знае какво е станало и с него. Един чиновник от компанията отиде в Етонеи и може би ще дойде и на езерото Бейн, но не ми се вярва да намери мисионера.

— На мен също — каза студено Ян. — Може би е умрял и вълците и лисиците вече са го изяли... Или пък рибите.

Къминс все още развързваше пакета. Две от книгите даде на Ян.

— Докато бях в Чърчил, от Лондон пристигна параходът с храни и докара доста и от тези книги. Това са учебници. През зимата в Чърчил ще бъде открито едно училище, а по-късно и в Йорк фактъри, в Хейес.

Къминс продължи:

— Това ще е първото училище, което отстои на по-малко от четиристотин мили от нас, тоест в Принц Албърт.

През следващите дни Ян често се разхождаше сам из гората и размишляваше по въпросите, които му постави Къминс. Трябваше ли да осведоми Жан дьо Гравоа за чиновника от компанията, който беше натоварен да извърши разследване по изчезването на мисионера?

Първата му мисъл бе да отиде веднага при Жан отвъд Фон дьо Лак, за да го предупреди. Но дори чиновникът да дойдеше на езерото Бейн, той нямаше как да узнае, че мисионерът е на дъното. Не си струваше повече да се занимава с чиновника на компанията, който бе отишъл в Етоней. По-скоро го смущаваше новината за училището, защото това засягаше и Мелиса. Тая година училището щеше бъде в Чърчил, а идната година — в Йорк фактъри. Ако той изкараше това училище, докато Мелиса беше малка, после можеше да ѝ стане преподавател...

Проектът бе сред най-големите от всички в живота на Ян. Ще се научи да чете и пише, ще усвои и много други знания, които после ще обогатят и Мелиса и тя ще заприлича по образованост на майка си.

При първите студове, предвестници на зимата, Ян окончателно премисли хубавата идея и я сподели с Къминс.

След като бе взел своето решение, Ян не можеше да не го изпълни. Муки познаваше пътя за Чърчил и се съгласи да замине с него. Трябваша им само три дни, докато жената на Уилямс ушие на Ян нова дреха от кожа на карибу.

И ето, че момчето свиреше за последен път в хижата. Мелиса заспа. Ян я поддържа на ръце и пак я сложи в детското легло до стената. Къминс тури ръка на рамото на момчето и го изведе навън, където се очертаваше гората, черна и мълчалива под звездното небе. Върхът на самотната елха се извисяваше над всички дървета и сякаш сочеше право към небето.

— Тя първа те чу в онази нощ, Ян! Много по-рано от мене почувства, че се приближаваш. Вярвам, че и сега... знае...

Той с трогателна нежност се опря на рамото на Ян:

— Момче, няма ли най-сетне да ми кажеш кой си и защо дойде в онази нощ?

— Ще ви кажа. Ида от Голямата мечка. Казвам се просто Ян Торо. Добрият Бог ме накара да дойда в оная нощ, защото... — сърцето му заби лудо, — защото тук е малката Мелиса.

Къминс не каза нищо. Прибраха се в хижата и той извади от сандъка една кесия от еленова кожа:

— Отиваш в Чърчил заради двете! — прошепна Джон, за да не събуди детето. — Вземи това!

Ян се отдръпна леко:

— Не, ще си намеря работа в компанията в Чърчил. Парите са за Мелиса, когато порасне. Ян Торо не е... как се казваше?

Зъбите му пробляснаха в къса усмивка. Лицето на Къминс потъмня:

— Тогава Ян Торо да не се връща при Мелиса! — каза решително той. — Отиваш да се учиш, а не да работиш! Какво решаваш? Ще вземеш ли кесията, или няма да се връщаш на езерото Бейн?

Ян взе кесията и се изчерви, а Къминс се изненада от странния блясък на очите му.

— Ще ви върна тия пари, на вас и на Мелиса! Кълна се, ще ги върна. Ян Торо не лъже.

На другия ден Ян замина. Никой не чу последните му думи към Мелиса. Никой не бе свидетел на раздялата им. Къминс, който разбираше скръбта на момчето, се бе отдалечил от хижата, преди Муки да е пригответил кучетата за път. Къминс можа да чуе отдалеч само тихата и нежна музика, която Ян свиреше на раздяла с детето.

След три седмици Муки се завърна. Разказа, че през цялото пътуване до Чърчил Ян не отрони нито дума. И всяка нощ до късно свирел тъжни песни на цигулката си.

ВЕСТ ОТ ЮГ

Зимата бе дълга за Къминс и Мелиса и още по-дълга за Ян. Агентът на компанията при езерото Бейн бе дал препоръчително писмо до агента на компанията в Чърчил и Ян се настани у помощник-началника на бюрото на станцията, Макдоналд, един рус младеж, пристигнал неотдавна от Англия. Той беше весел и добър. Щом узна, че новият му другар е дошъл от Пустинните земи, за да посещава училището, веднага се нагърби с ролята на частен учител.

Преди всичко помогна на Ян да оправи произношението си. По време на тия уроци Макдоналд се превиваше от смях.

Училището се отвори през ноември и Ян се намери сред двадесетина ученици, дошли от горите. Две бели деца и един метис идеха от Етоней. Агентът от Нелсън Хаус бе изпратил тук сина си. Други трима ученици бяха от горите по горното течение на река Чърчил.

Със своята музика Ян още от самото начало спечели благоволенieto на учителя, който беше изпратен от компанията. Ян четеше денонощно и в продължение на два месеца единственият му съперник бе момчето от Нелсън Хаус. Обаче повече научаваше не от училището, а от Макдоналд, който му даваше знания за живота в чудния свят отвъд гората. Нататък го теглеше и душата му, изпълнена с надежди.

Когато не мислеше за Мелиса, той мечтаеше за тоя друг свят: на няколко пъти през зимата изваждаше малкия свитък от цигулката и препрочиташе страниците му.

— Някой ден ще отида там — казваше си. — Някой ден, когато и Мелиса ще може да дойде.

За Макдоналд другарството на това момче от езерото Бейн бе благодат. Младият шотландец страдаше от носталгия и колкото повече тъгата му се засилваше, толкова повече изпитваше желание да говори за света, от който идеше. Разказа на Ян за старото оръдие, изоставено преди години сред храсталаците и пълзящите растения, където преди

се е намирал форт Чърчил. Описа как е пристигнал първият параход в залива. Говори му и за Хъдзън. За другарите, за големите войни, за крале и кралици, за странни народи. Вечер му четеше от книгите, които бе донесъл със себе си.

С течение на времето духът все по-настойчиво викаше Ян в непознатия свят и му нашепваше да сподели с Макдоналд тайната си, която криеше в цигулката. Едва не се изтърва, когато една неделя Макдоналд му каза:

— Отивам си у дома с парахода, който ще дойде през лятото. Не би ли дошъл с мен, Ян?

Гореща вълна обхвана Ян и само случайността му попречи да открие тайната на сърцето си.

В този момент те се намираха пред замръзналия залив, който се простираше по протежение на безброй мили към полюса. Наблизо неспокойният прилив си пробиваше път през пукнатините на леда и напредваше все по-навътре в заледеното крайбрежие. От пръстта на изровения бряг стърчаха краищата на тъмни предмети с формата на сандъци, които някога са били пълни с пушки, а сега съдържаха костите на хора, живели и умрели преди много години. И докато Ян мълчаливо гледаше тия ковчези, които бавно се заливаха от прилива, мисълта за Мелиса го накара да изтръпне: кой знае какво можеше да се случи в продължение на една година!

През пролетта Ян се завърна на езерото Бейн. През есента посещаваше училището в Йорк фактъри. А третата година се учеше в Нелсън Хаус. После учителят на компанията умря и не бе заместен от никого.

По средата на третата зима Ян пак се завърна при езерото Бейн. Притиснало гърдите си щастливата Мелиса и обеща никога вече да не се разделя с нея. По-късно неспокойният дух го подтикна да каже на Къминс:

— Когато Мелиса стане по-голяма, няма ли да е добре, ако отидем с нея на юг? Тя не бива да живее винаги в този край.

Къминс го изгледа с недоумение, но щом схвана смисъла на неговите думи, гласът му прозвуча твърдо:

— Майка ѝ ще остане завинаги тук, под елхата, и ние няма да я изоставим никога, освен ако Мелиса не си отиде един ден сама.

След този разговор Ян не погледна вече вътре в цигулката. В живота му нямаше нищо друго освен изгрев и залез. Мелиса бе неговият свят и дотолкова изпълваше сърцето му, че той забрави всичко друго. Наблюдаваше бавната промяна на косите ѝ: бяха започнали да стават по-тъмни и златисти, като златото постепенно потъмняваше и придобиваше топъл кафяв оттенък. Мелиса все повече заприличваше на майка си. Ян се радваше, а Къминс, мълчалив като всякога, благославяше небето.

Така вървеше животът в станцията на езерото Бейн. А когато Мелиса започна деветата си година, от юг пристигна една неочаквана вест, която хвърли черна сянка върху жителите на гората. Навред се носеше мълвата, че „червеният ужас“ е наблизо. Страх обзе всички сърца от границата на цивилизацията до Хъдзъновия залив.

ЧЕРВЕНИЯТ УЖАС

Преди деветнадесет години същата вест пак се бе пръснала от юг и наистина бе последвана от червения ужас. Жителите на горите още помнеха страхотните му размери. Хиляди гробове без никакъв знак бяха осеяли местата от горните течения на залива Свети Яков чак до езерата на Атабаска.

Първите достоверни новини пристигнаха в началото на зимата от Дьо Броше, на Еленовото езеро. Местният агент Хендърсън предаде предупреждението, получено от Нелсън Хаус и от югоизточната област. В станцията дойде пратеник и съобщи на Уилямс:

— В Нелсън върлува едра шарка! Шири се сред племето кри на езерото Уоластън. Един Бог знае какво зло ще причини на индианците в залива. Узнахме, че помита и племето чипеваиян между Албани и Чърчил.

Същия ден пратеникът замина с изморените си кучета.

— Отивам на запад да предупредя хората на Ревийон и да ги поздравя от компанията — каза той на тръгване.

Три дни по-късно се получи известие от Чърчил, че всички чиновници на компанията и всички поданици на Негово Величество британския владетел на запад от залива се готвят да се бранят от червения ужас. Щом Уилямс прочете известието на агента от Чърчил, стана по-бял от хартията, която държеше.

— Единственото нещо, което можем да направим — рече той, — е да изкопаем гробовете.

Прочете на висок глас съобщението пред всички мъже и мнозина от тях тръгнаха да разнесат вестта из територията на станцията. Кучетата бяха впрегнати набързо и във всяка шейна бе сложен по един топ червен плат. Лицето на Уилямс бе все така бледо, когато извади от магазините на компанията зловещите топове плат, вестители на смъртта, заразата и ужаса.

Ян тръгна към Чърчил и после се отправи на юг покрай Хазабала, където цялата област бе осеяна с капаните на ловците

метиси и французи.

Намери най-напред хижата на Кроасе и жена му и остави там една част от плата. Кроасе на свой ред впрегна кучетата си и замина на юг с една четвърт от червения плат.

Между Хазабала и езерото Клокол Ян намери други три хижи и там също остави от плата. Четиридесет мили по на юг бяха капаните на Анри Ланглоа, най-големия ловец на лисици в станцията. На третия ден сутринта Ян тръгна да търси Ланглоа и след пладне намери една добре отъпкана пътека.

Отмина шест от капаните на Ланглоа, но всички бяха без примамка. Три от тях бяха отворени, а при седмия намери останките на една червена лисица, оглозгала до кокал. След още два капана намери белка без глава. Озадачен, Ян разгледа отпечатъците от обувката по снега. Най-скорошните бяха от няколко дни. Тогава подкара бързо кучетата си, без да се спира да разглежда капаните и накрая се спря в едно сечище. Оттук се виждаше хижата на ловеца, пред която висеше на прът зловещият червен знак.

Ян се отдалечи бегом. От глинения комин на хижата не излизаше никакъв дим. Прозорците бяха заледени. Ян извика няколко пъти, но не последва никакъв отговор. Нямахше признаци на живот. Стреля два пъти с пушката. Пак нищо. Тогава той обърна шейната на север и не даде одих на кучетата, докато не зърна езерото Бейн.

Кучетата бяха като пребити. Къминс и Уилямс излязоха да го посрещнат пред магазина на компанията.

— Пред хижата на Ланглоа има червено знаме! — каза Ян. — Виках, стрелях с пушката, но никой не се обади. Изглежда, Ланглоа е умрял.

— Милостиви Боже! — простена Уилямс.

Червеното му лице посиня. Къминс отведе кучетата, а Ян влезе в магазина да хапне нещо.

Муки и Пери се върнаха в станцията на следващия ден. Младият Уилямс също не закъсня да се прибере. Беше видял следите от болестта сред индианците от племето кри в Уотърфонд.

Всеки ден в станцията ставаше все по-тежко. Известно време Ян сякаш не разбираше целия ужас на положението, продължаваше да свири на цигулката и да подскача весело около Мелиса в хижата. Той

не бе видял епидемията отпреди деветнадесет години, не я бяха видели и другите, включително и Муки, най-малкият от всички.

Ян не знаеше какво нещо е червеният ужас, който идеше да покоси жителите на обширния Нортланд и да го обезлюди като Сахара. Но скоро разбра. През февруари бе изчезнало почти цялото племе кри край езерото Уоластън. Червеното знаме сочеше пътя от Нелсън Хаус насам. Смъртта чукаше от хижа на хижа и в гората на запад. Към средата на месеца езерото Бейн бе отворено единствено откъм север.

Линиите на капаните на компанията бяха съкратени и после съвсем изоставени. Започна се голямата борба с епидемията. Уилямс събра хората си и разясни как подобна битка е била водена преди две десетилетия. В район от шестдесет мили около станцията трябваше да се обходят всички хижи на бели и индианци и там, където се развяваха червени знамена и хората бяха умрели, хижите трябваше да се запалят. Опасността за изпълнителите на тази задача се състоеше в това — да проверят помещението. Можеха и сами да станат жертви на смъртта, но щом призивът бе отправен, всички се отзоваха единодушно.

Къминс и Ян обядваха за последен път с Мелиса. Седнала между тях, тя бе озадачена от мълчанието им. След като се нахраниха, двамата излязоха навън.

— Муки не е дошъл в магазина — забеляза Къминс. — Уилямс мисли, че е отишъл с кучетата, но това не е вярно. Видях го, когато се прибра в хижата си след полунощ. Утре сутринта може би ще има червено знаме и на езерото Бейн.

Ян сподави острия вик.

— А! Една светлина! — изохка Къминс. — Борова главня пред вратата му.

Откъм хижата на Муки се разнесе треперлив жален глас. Беше бащата на метиса. Тук-там започнаха да се явяват и други светлини като през онази нощ, когато Къминс излезе да съобщи за смъртта на жена си. Той хвана Ян за ръката, обзет от ужас:

— Ето го и знамето! — прошепна. — Върни се при Мелиса. Вкъщи има храна за един месец. Ще донесеш и дърва. Залости вратата и проветрявай само през задния прозорец. Стой затворен вътре, докато всичко се свърши! Върви!

— Отивам при червеното знаме! — твърдо каза Ян и се отдръпна от него. — Вие трябва да останете при Мелиса!

— Моето място е при мъжете.

— И моето! — настояваше Ян.

— Един от нас трябва да се затвори вкъщи с нея! — умоляваше Къминс. — Нали ти дойде през онази страшна нощ, защото тук бе Мелиса, нещо те бе изпратило, не разбираш ли? И тя никога оттогава не е била в опасност. Трябва да останеш с цигулката си при Мелиса!

— Тя ще избере сама! — каза Ян. — Сега ще идем в хижата и към когото се обърне най-напред, той ще отиде при червените знамена. Другият ще остане с нея, докато премине епидемията.

С тия думи Ян тръгна към хижата и като отвори вратата, отдръпна се да стори път на Къминс. После, зад широките му рамене се усмихна и протегна ръце към Мелиса, която си играеше на масата. Къминс не забеляза нищо.

Ян хиляди пъти беше правил така и Мелиса знаеше какво следва: целувка и весело подхвърляне до тавана. Тя скочи от пейката и се затича към него. Тоя път не я подхвърли, само я прегърна и скри лицето си в меките ѝ коси. После погледна Къминс.

— Нагоре, нагоре, Ян! — извика Мелиса.

Той я подхвърли, целуна я пак и я сложи да седне на края на масата.

— Аз отивам при болните от племето кри — каза половин час по-късно Ян на Уилямс. — Сега, когато епидемията е дошла и на езерото Бейн, Къминс трябва да остане с Мелиса.

ДЪЛГО ОЧАКВАНЕ

Сутринта Ян пое старата пътека за Хазабала. Хората от племето кри си бяха отишли. През деня попадна на следите им, които се отдалечаваха на север. Каза си:

— Отишли са при ескимосите. А, Казан, какво има, за Бога?

Челното куче бе клекнало и ръмжеше срещу една фигура, която залиташе насам. Това бе Кроасе. Французинът с охкане падна върху шейната.

— Болен съм и съм гладен — проплака Кроасе. — Самият дявол е влязъл в хижата ми. От три дни не съм ял нищо друго освен сняг и един суров дрозд.

— Болен? — отдръпна се Ян.

— Да, болен, защото стомахът ми е празен. — Показа му превързаното си с една окървавена дрипа рамо и голия си врат. — Десет дни не бях у дома, ходих да разнасям червения плат, а когато се върнах, намерих същия ужасен знак над моята хижа. Поисках да вляза, но жена ми залости вратата и каза, че ще стреля срещу мене, ако не се запиляя из горите. През нощта се опитах да се промъкна през един прозорец и тя ме заля с вряла вода. Направих си индианска колиба в края на гората и прекарах там пет дни, но нямах кибрит, нямах и какво да ям. Приблжих се до хижата и жената наистина стреля по мен и ме рани в ръката.

— Ще ви дам нещо за ядене — окуражи го Ян. — Откога се вее червеното знаме?

— Изгубих понятие за времето, но сигурно не е по-малко от дванадесет дни и навярно едва ли ще бъде свалено до края на зимата.

— Това не може да е шарка. Идете и кажете на жена си!

— За да ме застреля от благодарност! — измърмори Кроасе, унищожавайки хляба и сухара. — Отивам на езерото Бейн, дай ми дванадесет клечки кибрит. Тоя дрозд ще остане в стомаха ми цял живот, защото не го оскубах.

— Трябва да сте щастлив, Кроасе. Имате доказателство, че жена ви ви обича.

— Ако сачмите, врялата вода и празният стомах са доказателство, наистина ме обича, Ян Торо! Във всеки случай не вярвам да е искала да ме улучи. Прицели се зле, като всяка жена.

Ян го остави до един голям огън и се отправи на югозапад, за да изгори хижата на Ланглоа. Червеното знаме се вееше там, където го видя преди няколко седмици. Прозорците бяха още повече замръзнали. Ян почука на вратата с приклада на пушката. Счупи прозорците. Нямахше съмнение, че Ланглоа е умрял.

Донесе съчки от гората и ги натрупа близо до дървата, после седна на шейната да наблюдава огъня. Хижата пламна.

Той продължи на запад. Като се отдалечи на доста голямо разстояние, попадна на три изгорели индиански къщи, в една от които се виждаха овъглени кости. Пътят му заизвива ту на запад, ту на изток. При Сивия Бобър срещна един кри, който му каза, че двадесет мили по-нататък има едно напълно изоставено село от шест хижи. Ян веднага се насочи към селището, отправяйки молитви към всички ангели да пазят Мелиса.

Кроасе пристигна в станцията четиридесет и осем часа след срещата си с Ян.

— Червеното знаме е навсякъде! — помисли си той, като видя хижата на Муки. — На изток и на запад от Хазабала всичко е пламнало.

В станцията пристигна и онзи кри от Сивия Бобър.

— Шест индиански хижи опустяха. Хората вътре са мъртви.

Един чиновник от вашата компания отиде да ги изгори — каза той на Уилямс.

Без да се приближи до къщата на Къминс, Уилямс вдигна рога си от брезава кора и извика през него:

— Ян Торо е сред заразата на юг. Там работата е много за един човек. Отивам и аз с кучетата. Кроасе ще пази магазина за известно време.

Мелиса чу тези думи и когато баща ѝ затвори вратата, тя го погледна с разширени от страх очи. Макар и дете, тя разбираше, че Ян се е изложил на голяма опасност. Строгите закони на дивия свят бяха започнали да оказват влиянието си и върху нея. И инстинктът, и

разумът ѝ се бяха изострили, както става с индианските деца, превърнали се в жени и мъже на петнадесет години.

Мелиса знаеше какво означава червеното знаме над къщата на Муки. Знаеше, че въздухът е опасен за тези, които го дишат, че жителите на гората измират, че наоколо витае нещо странно, което баща ѝ наричаше мор, че Ян е отишъл далеч и също може да умре. Вратата им бе затворена с ключ и мандало. Тя не смееше да си покаже главата дори през прозореца, когато го отваряха за малко да се проветри и да проникне слънце.

Без да иска, Къминс засилваше страха ѝ, отговаряйки точно на въпросите ѝ. По тоя начин се увеличаваха и нейните познания. Мелиса все повече мислеше за Ян и често се взираше през двата затворени прозореца с надежда да го види, че се завръща. В малката Библия, останала от майка ѝ, имаше една проста молитва. Всяка вечер момичето я произнасяше, като добавяше от себе си:

— Отче наш, който си на небето, моля ти се — запази Ян! Една сутрин брезовият рог повика Къминс на прага. Беше петият ден от заминаването на Уилямс. Кроасе съобщи:

— Муки и старият са умрели. Не виждам дим над комина. Отивам да подпаля хижата.

Къминс се тръшна като замаян на леглото си. Раменете му се разтредоха от плач. Мелиса, се притисна до него и също заплака. Тя не знаеше какво бе направил Муки за майка ѝ. Знаеше само, че е умрял, убит от онова страшно нещо.

След малко Мелиса чу един особен шум и се лепна на прозореца. Хижата на Муки бе в пламъци. С разширени от ужас очи, но без сълзи, момичето гледаше пламъците, които се издигаха високо сред елхите. Представи си вътре Муки и изпищя. Баща ѝ дотича и я отведе в нейната стая.

Сутринта Къминс влезе да я събуди и лицето му побледня като на мъртвец. Мелиса не беше заспивала. Бузите ѝ горяха от треска.

— Ти си болна, Мелиса — прошепна уплашен Къминс. Падна на колене до нея и сложи ръка на челото ѝ.

— Искам да си дойде Ян! — каза момичето.

— Ще изпратя да го повикат, миличка. Ще се върне скоро. Ще помоля Кроасе да иде да го потърси.

Измъкна се така, че тя да не види лицето му. Кроасе го зърна и излезе от магазина.

— Кроасе, за Бога, вземи кучетата и иди да търсиш Ян Торо! — изплака Къминс. — Кажу му, че Мелиса умира. Тичай, брат, тичай!

— Веднага тръгвам! — кимна Кроасе.

След няколко минути Къминс го видя през прозореца да заминава.

— Ян ще дойде скоро, Мелиса! — погали бащата косата ѝ, паднала на гъсти вълни по възглавницата.

Косите ѝ бяха също като на майка ѝ, лъскави и меки. Детето мълчеше и го гледаше с очите на майка си.

Привечер настъпи промяна: червенината на треската изчезна от бузите на момичето. Мелиса заспа. Къминс остана цяла нощ до вратата. Призори, съсипан от дългото бдение, бе задрямал с клюмнала глава.

Когато се събуди, хижата бе пълна със светлина. Той дочу шум, стресна се и скочи на крака. Мелиса палеше печката.

— Тая сутрин съм по-добре, татко. Защо не поспа, докато приготвя закуската?

Къминс я грабна и затанцува с нея из стаята, събаряйки столовете. Хижата се изпълни с дим.

— Ти се разболя от видяното през прозореца, Мелиса. А аз, глупакът, си помислих...

Остави я на пода, замълча и после продължи с развълнуван глас:

— Страхувах се да не си се разболяла за по-дълго време, мила!

Той откряна прозореца и в стаята нахлу свеж въздух.

Кроасе се завърна. Не намери червено знаме над хижата на Къминс, но и не носеше известия за Ян. Бе успял да научи, че Уилямс се бил заразил и лежал болен в една индианска хижа. По-късно към тази лоша вест се прибави и най-лошата — агентът на станцията умрял през март и бил изгорен.

Кроасе отново пое пътя за Чърчил и се видя с жена си, която бе готова да го посрещне с разтворени обятия, а по-късно се присъедини към Пери да търсят заедно Ян на север. Не го намериха и Къминс изгуби всякаква надежда.

Не бе възможно да крие дълго опасенията си от Мелиса. Първото силно преживяване ѝ се бе отразило много неблагоприятно. Не се

заиграваше с играчките си като преди. Не похващаше книгите, подарени ѝ от Ян след завръщането му от Чърчил и Йорк фактъри. Мелиса започна да се среща по-често с индианските и метиските деца в магазина. Слушаше разговорите на мъжете, но не им се усмихваше. Ян бе за нея и майка, и брат, и всичко най-скъпо, а си бе отишъл. Бе изчезнал и Муки, когото обичаше. Нямаше го и Уилямс. Светът се бе променил ужасно и празнотата наоколо засилваше нейната проникателност.

Отново се запролети. Слънцето огря снеговете и Мелиса съвсем заприлича на дивите деца из горите наоколо. Престана да се грижи за косата си, остави я да пада свободно по раменете ѝ.

Една вечер дори пропусна да прочете молитвата си. Къминс не забеляза това. Не го забеляза и на другата, и на следващата вечер. Обзет от дълбока тъга, и той престана да обръща внимание на много неща. В хижата цареше униние и подтиснатост. Нямаше ги предишните смехове.

Един ден в началото на пролетта, както си обядваха и слънцето ги грееше през стъклата, шум от бързи стъпки накара Мелиса да вдигне глава към отворената врата. На прага се беше спряла странна фигура и втренчено гледаше към тях. Окъсаният побледнял човек протегна ръце. Мелиса го позна и скочи:

— Ян, Ян, моят Ян!

Гледайки Мелиса в прегръдката на госта, от вълнение Къминс не можеше да издаде никакъв звук. Най-сетне промълви:

— Ян!

Той прегърна и двамата. Ян обърна за миг лицето си към светлината и Къминс разбра:

— Прекарал си болестта, но не те е белязала!

— Слава Богу! — усмихна се Ян.

Мелиса погали бузите му. Тая вечер тя не забрави молитвата си и накрая добави:

— Татко наш, който си на небето, благодаря ти, че върна Ян!

ПОЧТИ ЖЕНА

След опустошенията на епидемията настъпи печално успокоение. Жителите на гората отново дишаха без страх, но от Хъдзъновия залив до Атабаска и чак до територията на Елените на юг се мълвеше за ужасните страдания, които никой никога нямаше да забрави.

Животът бе сломен от едно бедствие, по-страшно от онова, което разрушава градове, но сега бавно се възстановяваше. Нямаше кой да помага. Същите хора, които бяха минали през страданието, сега започваха всичко отново, изграждайки бъдещето си върху развалините на миналото. В продължение на няколко месеца племето кри пееше погребални песни, оплаквайки умрелите. Мъжете пристигаха в станцията без жени и деца. Всичко обичано и скъпо оставаше в гората. Рядко се мяркаше и по някоя жена. Кучетата виеха сред развалините, напразно зовейки изчезналите си господари.

Епидемията бе отнесла хиляди хора, но милионите смеещи се и танцуващи отвъд границата на гората знаеха съвсем малко за бедствието.

Станцията на езерото Бейн пострада най-малко от всички северни станции, защото ледените ветрове успяха да прогонят заразата на запад. С последните снегове пристигна новината, че Къминс е назначен за агент на мястото на Уилямс и Пери замина веднага за Фон дьо Лак да търси Жан дьо Гравоа, за да поеме длъжността началник на персонала. Кроасе пък се отказа от лова на лисици заради мястото на Муки.

Тя промени донесоха нещо ново в живота на Мелиса. Съпругата на Кроасе, живяла като девойка в Монреал, бе добра жена, а Йовака, сега майка на едно хубаво момиченце и на един малък Жан, бе същинска млада Венера с нежен глас. С течение на годините тя беше станала още по-хубава и мила, нещо рядко за метиските.

— Но тя има във вените си добра кръв — заявяваше Жан с гордост. — Майка ѝ бе принцеса, а бащата — чист французин. Какво

повече би могло да се желае?

Така за пръв път в живота си Мелиса откри радостта да има за другарки жени от своя кръг. Новите връзки обаче не промениха отношенията им с Ян. Привързаността им дори се засилваше още повече. Преживените ужасни месеци ги бяха променили и им бяха дали нещо, което по-скоро узрява в бедствието, отколкото в благоденствието и веселието.

Пред Мелиса се бяха открили нови хоризонти на мисълта. По-иначе гледаше вече на нещата около себе си. Най-строгият от всички учители, животът, и бе дал горчивия опит на страданието и това преждевременно бе развило интелекта на момичето.

Тя вече смяташе Ян не само за другар, чиято цел е да я забавлява и обича. В нейните очи той бе станал мъж, дори герой, който по собствено желание бе тръгнал да се бори със смъртта. Жената на Кроасе и Йовака ѝ бяха казали, че Ян е извършил най-храброто дело, което може да се извърши от един човек на земята. Мелиса се гордееше с него пред индианските деца и те го наричаха „носач на главня“. Ян бе висок колкото Кроасе и по-едър от Жан. С една ръка я повдигаше от земята.

Двамата скоро подновиха съвместните си уроци. Занимаваха се по няколко часа на ден, като същевременно през цялото лято Ян я учеше да свири на цигулка. Топлите месеци бяха време на бездействие в станцията и това улесняваше Ян да се занимава почти непрекъснато с Мелиса. Научиха се да четат книгите, донесени от форт Чърчил и от Йорк фактъри. Вечер си пишеха писма и си ги разменяха на масата пред веселите очи на Къминс, който пушеше лулата си. За бащата бе повече от забавно да му четат тези писма. Една вечер в края на лятото, вече се бе захладило и печката гореше, Ян зачете поредното си писмо.

— Спри, Ян, спри тука! — прекъсна го Мелиса.

Той се изчерви, произнасяйки следните думи:

— „Намирам, че имаш много хубави очи: харесват ми.“

— Какво каза? — попита Къминс. — Чети високо, Ян!

— Не! — заповяда Мелиса, като скочи на крака и обиколи масата. — Не трябва да четеш това! — Дръпна листа от ръката му и го хвърли в огъня.

Ян се развесели и се поправи:

— „Намирам, че имаш много хубави коси: харесват ми!“ През зимата Ян бе назначен за ловец на станцията и имаше възможност да прекарва по-голямата част от времето си вкъщи, понеже по границата на Пустинните земи дивечът изобилстваше. Двамата продължиха да прелистват книгите, докато Ян изчерпа познанията си. Макар и с по-бавно темпо, през лятото те преровиха цялото съдържание на сандъка в ъгъла на стаята. Сега Мелиса свиреше на цигулка, а Ян я слушаше с блестящи от гордост очи. Малките и пръсти ловко се движеха по струните. Лицето ѝ бе озарено от радост. Веднъж тя неволно надникна вътре в цигулката и с изненада забеляза свитъка. Ян дръпна инструмента от ръката ѝ.

— Искам да ви изсвирия нещо ново! — каза той на френски, смеейки се.

После извади незабелязано малкия свитък от цигулката и му намери друго скривалище.

Инцидентът събуди у него странния дух, вселил се в душата му във форт Чърчил и съхранил се чак досега. Тоя път духът не го безпокоеше особено със своя зов, времето бе простряло тънко було върху миналото и това не можеше да не го радва.

Откакто Мелиса бе пораснала, гората му изглеждаше по-хубава, а смяната на сезоните увеличаваше щастието му. Той не пропускаше и най-малката промяна у нея, сякаш наблюдаваше едно цвете. Не бе поривист като Жан дьо Гравоа. Бе усвоил мълчанието на Севера и радостта му бе спокойна и дълбоко притаена в сърцето. Особено го впечатляваше видимата промяна на косите ѝ, все по-лъскави ставаха и падаха на раменете ѝ. Бяха вече досущ като косите на майка ѝ. Очите ѝ придобиваха отънька на цветето бакниш, което растеше по върховете. За Ян, Мелиса олицетворяваше красотата на света и нищо не бе в състояние да га раздели.

На тринадесет години Мелиса свободно минаваше под протегнатата му ръка, а на следващата година бе толкова пораснала, че трябваше да се наведе, за да мине. Скоро щеше да стане жена.

Тая мисъл го вълнуваше и той я изказа гласно. Това се случи на рождения ѝ ден, когато момичето навършваше петнадесет години. Двамата се бяха изкачили на скалата, където някога Ян се бе сблъскал с мисионера и откъдето сега щяха да берат червени клонки от бакниш за вечерното празненство в хижата. На една висока пукната скала

висеше огряно от слънцето червено клонче. Мелиса насърчи приятеля си да се покатери и да го откъсне.

— Това е последното — извика тя. — Аз си отивам. Няма да ме хванеш...

Спусна се да тича надолу и весело се смееше, докато той предпазливо слизаше от скалата.

Ян хукна подире ѝ, говорейки на френски, на кри, на английски. Гласовете им се смесиха в пространството.

Той нарочно тичаше по-бавно. Беше му интересно и радостно да гледа как Мелиса скача от скала на скала, как прекосява като стрела откритите места: косите ѝ се развяваха на слънцето, тънката ѝ фигура се движеше с лекотата на сенките в планината.

Не би я стигнал, ако тя не се беше предала сама. Обърна се назад като една засмяна русалка, сияеща от възбуда и предизвикателство. Ян бе като замаян. Настигна я, но не поиска да я хване. Никога не бе я виждал толкова хубава. Само протегна ръце и каза:

— Колко си хубава, Мелиса! Вече си почти жена! Мелиса поруменя още повече:

— Тъй ли ти се струва, братко Ян?

— Ако си вдигнеш косата нагоре, ще бъдеш по-хубава и от жените в ония книги.

В очите на Мелиса блесна искра от предишната закачливост:

— Казвате, че съм хубава и че съм почти жена, пък... Ян Торо, за трети път през тая седмица не играете, както трябва. Няма да излизам повече с вас!

Той обхвана лицето ѝ с ръце и се наведе да я целуне.

— Така — каза тя, когато Ян я пусна. — Винаги сме играли тъй, откакто се помня.

— Страх ме е, Мелиса! — прошепна той. — Станала си толкова голяма и хубава, че ме е страх.

— Страх?! Брат ми се страхува да ме целуне! А какво ли ще бъде, като стана жена, Ян?

— Не знам, Мелиса.

Тя се обърна, отмятайки назад косата си. Ян я раздели на три и я сплете, както бе правил това много пъти.

— Мисля, че не ме обичаш като преди, Ян. Бих искала да бъда жена, за да видя дали тогава съвсем ще ме забравиш!

Тя се смееше и смехът ѝ звучеше за него като някаква нова песен.

Прибраха се в станцията. Мелиса отнесе клонките в хижата, а Ян се отби в магазина на компанията.

Като остави клонките вътре, Мелиса веднага се върна на прага и проследи пътя на Ян към магазина. После тръгна през площада, за да отиде при Йовака.

След четвърт час Ян видя Мелиса да се връща с червения шал на Йовака. Вървеше полека, с отмерени стъпки.

„Да не би да я болят ушите? — това беше най-глупавата от мислите, които му идеха напоследък. — Защо си е пребрадила главата с тоя шал?“

— Не по-малко от половин пръст е дебел шалът и е от най-хубавата лондонска вълна — добави дошлият Жан.

Както обикновено той говореше с Ян на френски.

— Има само една жена, на която тоя шал стои по-добре, отколкото на Мелиса. Това е Йовака, моята жена. Небесни светии, не става ли всеки ден по-хубава, Ян?

— Да — съгласи се Ян. — Скоро ще бъде жена.

— Скоро! — подскочи развеселен Жан. — Казваш, че ще бъде скоро жена? Че ако не е жена на тридесет години и с две дечица (да ѝ даде Бог още!), кога ще бъде, питам те?

— Думата ми бе за Мелиса — засмя се Ян.

— А на мене за Йовака. А! Ето че излиза да види дали се връщам къщи със захарта, за която ме изпрати преди час. Знаеш, тя е готвачката за таз вечерното празненство. А! Не ме видя и се прибра недоволна. Виждаш ли си фигура като нейната, Ян Торо? И такива коси като гарваново крило? Бягам да ѝ занеса захарта.

Жан се затича и се провикна. Жена му излезе и тръгна да го посрещне.

След няколко минути и Ян прекрачи прага на хижата им.

— Знаех си, че ще бъда бит или ще получа друго наказание, загдето забравих захарта — дърдореше дребният французин, запретнал до лакти ръкавите си. — Меся тесто за баницата, за хляба, за тортата. Аз, Жан дьо Гравоа, началникът на станцията на езерото Бейн, трябва да стоя тук и да меся тесто! Хубава е като ангел и е по-сладка от захар

моята Йовака. Драга моя, кажи на Ян какво ми разправяше за Мелиса...

— Мълчи! — упрекна го Йовака. — Ян трябва да забележи сам.

— Да... наистина! — съгласи се Жан, който месеше тестото. —
Тогава тичай вкъщи, Ян, да видиш какъв подарък ти е приготвила Мелиса за рождения ти ден!

РОЖДЕНИ ДНИ

Ян тихо влезе през отворената врата. Вътре нямаше никой. За да извести за присъствието си, той се изкашля и нарочно побутна един стол. Смехът в съседната стая утихна, после вратата се отвори и на прага застана Мелиса:

— Е, как ти се струва, братко Ян?

Косите ѝ бяха събрани на върха на главата, както в журналите. Бузите ѝ бяха зачервени. Очите ѝ гледаха въпросително.

— Така ли изглеждам, както си ме представяше, Ян? — попита тя с нотка на съмнение в гласа.

— По-хубава си от всякога, Мелиса! — отвърна Ян.

Каза го с някаква сериозност, която я накара да се приближи до него с обичайния си поривист и почти детински начин. Сложи ръце на раменете му.

— Ако съм хубава... и ти харесвам така..., защо тогава...

Ян я прегърна и я целуна, но веднага я пусна.

— Драги ми, братко, приятно ми е, че ме целуваш, но трябва да ти кажа нещо. Сутрин, преди да отиде в магазина, татко винаги ме целува. Помня, че и ти винаги ме целуваше, когато се прибереше къщи. Но отскоро си задавам въпроса — дали братята по-малко обичат порасналите си сестри.

— Понякога обичат по-малко сестрата, а повече — друго момиче, хубава Мелиса! — каза весел глас от вратата.

Беше Жан дьо Гравоа. Влезе с котешка пъргавина и се поклонил на Мелиса:

— Небесни светии, но тя наистина е вече жена, Ян Торо, както ми каза моята Йовака! А сладките, хлябът, тортата?! Трябва да забавите вечерята, прекрасна госпожице, защото Господ да ме пази от злото, ако тестото ми не е наред! Да бяхте видели каква бъркотия беше у дома! А моята Йовака се смее и ме нарича некадърник!

— Ужасно сте влюбен, Жан! — разсмя се до сълзи Мелиса. — Също като в книгите, които четем с Ян.

— И винаги ще бъда, драга моя, докато дъщерята на принцесата и правнучката на един дружинен началник ми позволява да меся за нея тесто!

Мелиса сложи червения шал на главата си:

— Отивам да ѝ помогна, Жан!

— Господи! — възкликна Гравоа. — Моите поздравления, Ян Торо. Това означава...

Французинът сви очи.

— Девойките от племето кри за пръв път си вдигат плитките, когато се сгодяват. Когато попитах милата ми Йовака дали иска да бъде моя жена, тя избяга, и ми се подигра. Аз се отчаях, но тя се върна при мене, преди да бях умрял от отчаяние, и бе с навити плитки на главата си!

Французинът замълча, изненадан от странния поглед на Ян, който гледаше неподвижен и втрещен над главата му.

— Не, не означава нищо — промълви най-сетне Ян с побледняло лице.

Жан се отпусна на стола до масата, като поразен от неочакван удар. От гърдите му се откърти тежка въздишка:

— Ян Торо, ти забрави, че убих мисионера заради тебе и че през всичките тия години никога не те попитах коя е причината за случилото се в планината!

В гласа му трептеше нежност и приятелство, близки до обичта, която в техния мъжки свят нито се продава, нито се купува.

— Забрави ли, Ян Торо? Не може ли Жан дьо Гравоа да направи нещо за тебе?

Придърпа стола срещу Ян и зачака, стиснал лице в шепите си, докато другият не вдигна глава. Очите им се срещнаха в упор с пряк поглед, изразяващ клетвата и задълженията на всичко онова, което честта на дълбоките снегове символизираше за двамата.

Все така безмълвно Ян бръкна във вътрешния джоб на дрехата си и извади свитъка, който бе крил в цигулката. Една по една подаде страниците на Жан.

— Боже мой! — прекръсти се Жан, след като ги прочете. Двамата се спогледаха, еднакво бледи.

— Ето защо исках да убия мисионера! — призна Ян. После посочи страниците, написани с по-грубия почерк:

— Сега разбирате ли защо не може да има никакво значение това, че Мелиса си е вдигнала косите нагоре!

Стана и прибра листовете, които моментално сами се навиха на роло.

— Сега разбирате ли? — развълнувано повтори Ян.

— Разбирам! — вдигна лактите си от масата Жан. — Разбирам, Ян Торо, и благодаря на Света Богородица, че аз, Жан дьо Гравоа, убих мисионера.

— Но другият, другият, който казва, че аз...

— Мълчи!

Французинът стисна ръката на Ян между мургавите си нервни пръсти:

— Трябва да забравиш това. Няма никакво значение, никакво, Ян Торо! Никой ли не го знае освен тебе и мене?

— Никой. Исках Мелиса и баща и да го узнаят един ден, но отлагам, отлагам и сега вече не смея да им го кажа. Напразно се стараех да го забравя. Всяка година погребвах тоя спомен по-дълбоко в сърцето си, но днес в планината...

— Тъкмо днес и тук ще го погребеш отново и то така, че повече да не мислиш за това! Гордея се с тебе, Ян Торо, и те обичам! За пръв път Жан дьо Гравоа казва подобно нещо на друг мъж. А! Ето ги!

Французинът дръпна Ян към вратата. Мелиса и Йовака носеха през площада голям индиански панер и весело се смееха. Като видяха двамата, жените оставиха панера и им дадоха знак да отидат на помощ.

— Би трябвало да бъда почти най-щастливият човек на света! — неочаквано изрече Ян. — Най-щастливият след Жан дьо Гравоа.

Жан изтича пъргаво към жените, вдигна панера и едва тогава Ян го настигна.

— И ти ли остаряваш, Ян? — пошегува се Мелиса, като останаха няколко крачки след Жан и жена му. — Вървиш толкова бавно!

— Струва ми се, че съм на двадесет и девет години.

— Така ли мислиш?

И тоя път Мелиса не можеше да прикрие закачливостта си.

— Но как, Ян...

Никога не бе й говорил като сега:

— И аз съм роден през зимата, както тебе, Мелиса. Може би на вчерашния ден... Може би на утрешния... Друго не знам!

Устните му се свиха от болката, която се мъчеше да скрие.

Радостта бързо изчезна от лицето на Мелиса. Сините ѝ очи се изпълниха с тъга, каквато не бе виждал у нея. Ян почувства, че го е разбрала и от все сърце съжали за думите си. Тя сложи ръка на рамото му. Очите ѝ бяха пълни със сълзи.

— Прости ми! — прошепна Мелиса. — Прости ми, драги Ян! Притисна ръката му до сърцето си и той усети ударите му.

— Днес е твоят рожден ден, Ян! Твоят и моят, моят и твоят... И отсега нататък винаги ще ги празнуваме заедно, нали, Ян?

ОТКАЗЪТ

Когато вечерта свърши, Ян въздъхна с облекчение. Жан и Йовака, Кроасе и жена му пожелаха лека нощ на домакините. Къминс и Мелиса се оттеглиха в стаите си. Нервите на Ян най-сетне се отпуснаха.

Никога не бе свирил както през тая вечер. Цигулката му сякаш оживя. Ян развълнувано пееше дивите песни на гората, а скоковете му в танца на карибу стигаха до тавана, но въпреки това лицето му имаше студено изражение и погледът му не пламтеше, когато се спираше на Мелиса. Тя не можеше да не забележи това и неведнъж го поглеждаше въпросително. Но очите на Ян бяха потъмнели и никак не приличаха на онези очи, с които той я беше гледал, когато слизаха от планината.

Ян сякаш не откриваше промяната у себе си. Усмивваше се на усмивките ѝ, но маската от лицето му не падаше.

Всички си бяха отишли вече. Къминс остана малко в стаята да изпуши още една лула, преди да се оттегли. Сега Ян спеше в една от стаите на магазина. Стана, взе дрехата и шапката си и отвори тихо външната врата, за да не събуди Мелиса, която беше отишла в своята стая преди половин час.

На излизане той чу лек шум и името си, произнесено ниско и нежно:

— Ян!

Мелиса стоеше на прага на стаята си. Не бе се съблякла, а в косите ѝ все още имаше червени клонки от бакниш.

— Ян, ти не беше доволен от мене тая вечер. Кажи ми защо!

— Доволен бях, Мелиса.

По небето трептяха безброй звезди, както в онази нощ преди петнадесет години. Голямата самотна елха се очертаваше в сребрилата светлина и върхът ѝ леко се поклащаше от подухването на вятъра.

От гърдите на Ян се изтръгна дълбока въздишка:

— Мелиса, Мелиса! Преди петнадесет години дойдох откъм оная гора там, гладен и изтощен и свирех на цигулката, докато майка ти умираше. Тогава ти беше мъничка. А тая вечер си ми по-скъпа от всякога!

Отпусна ръката ѝ, която държеше в своята, и се обърна, за да скрие вълнението си. Тя изхлипа.

— Ян, мой Ян!...

Мелиса го прегърна. Прегръщаше го с предишната гордост и любов и цялата трепереше като струна.

— Днес не ти се харесах — прошепна тя. — Няма вече да си вдигам косата.

Той я целуна и я пусна.

— Никога, никога вече, докато не забравиш, че си ме обичал. Лека нощ, братко Ян!

Ян се отдалечи и мина през площада, за да влезе в студената и мъртва гора. В ушите му още звучеше шепотът на Мелиса. Чувстваше ласката на косите ѝ. Но знаеше какво значи този ден за него и го обземаше непоносима мъка.

Преди петнадесет години! Същите звезди. Същото синьо пространство. Същите дървета, които слушаха неговите ридания и неговата молитва...

Стигна до мястото, където утъпканата пътека се губеше в блатата. Спомни си, сякаш бе вчера, как се напрягаше да се измъкне, окървавен и умиращ от глад, с цигулка под мишница, как се ориентираше по лаенето на кучетата, идещо сякаш от хиляди мили. Сега си пробиваше път през заплетените клони, докато се намери върху една огромна скала, от която устреми поглед на север.

Бе дошъл дотук, вървейки по границата на тия земи, излагайки се на всякакви опасности. Палеше огън, за да плаши вълците. Свиреше непрекъснато, за да не падне духом, преди да е намерил Мелиса. Петнадесет години оттогава! И цялата тежест на всичко, скривано през тези години, днес се стовари на плещите му. Той тихо прошепна последните ѝ думи: „Лека нощ, братко Ян!“

Бръкна във вътрешния джоб на дрехата си и извади свитъка, който Жан дьо Гравоа бе прочел. Смачка го между пръстите си, загледан в голата мрачна равнина. Зад него бе пропастта, над която

звездите едва доловимо потрепваха. Потърси с поглед една огромна елха върху стръмния склон.

Това бе особено дърво: зловещо и черно, без клони и листа, високо стотина стъпки. Минаващите отгук на изток и на запад знаеха, че това е един своеобразен паметник, направен от хората. Муки бе разказал историята му на Ян. През първата есен, прекарана от жената на Къминс край езерото Бейн, той и Пери се изкачили на старата елха и така я окастрили, че останал само върхът. Оттогава елхата се наричала „Дървото на жената на Къминс“. Това означаваше — цялата любов и чест на гората ѝ принадлежат.

Ян отиде под дървото със смачкания свитък в ръката си. Преди време беше забелязал една дупка в кората, където две птичета събираха храната си. Напипа я, набута вътре свитъка и запълни дупката с мъх.

— Винаги само моя сестра и нищо друго! — като заклинание произнесе Ян Торо, сякаш говореше на дух, обитаващ старата елха. — Това е честта на снеговете! Така иска Бог!

Вътрешната му борба бе приключила. Гласът му беше станал ясен и твърд. Той вдигна ръце към оголеното дърво:

— Ян Торо се заклева, че никога няма да стори зло на малката Мелиса!

Далеч, в самотните дълбочини на блатата, се понесе проточен вой на вълк, вой на див глад, който замря в едно безкрайно тъжно ехо. Приличаше на воя на куче пред прага на хижа, в която господарят лежи мъртъв. Сърцето на Ян се сви от болка. Сякаш чу погребалната песен на изгубените си надежди, които тая нощ го изоставиха завинаги.

Воят се повтори и като стигна най-високия тон на отчаянието, стихна и се превърна в глас на ударено куче. След миг гората изтръпна от призивния вой на вълка, открил плячка и зовящ събратята си. Ехото още не беше замряло, когато един подир друг се обадиха и останалите вълци от разпръснатата глутница.

Воят на вълците се пренесе от блатата в планината и стигна чак долу, в Пустинните земи.

— Един карибу — каза си Ян. — Бяга към равнината. Там няма къде да се скрие, изгубен е!

Той се върна при старото дърво, откъдето можеше да види цялата равнина. Глутницата вълци се отправи на запад, воят им замря в далечината, но после се разнесе по-силно на север, след това на изток, приближавайки се все повече, докато Ян съзря в нощта едно бързо тъмно петно.

Бягачият карибу мина край него на пушечен изстрел, а подире му се носеха вълците, някои от тях вече го настигнаха и тичаха почти редом с плячката си от двете ѝ страни. Наоколо цареше злоещо мълчание. Пред глутницатата имаше малко езеро. Преследваното животно правеше отчаяни усилия да се добере дотам, но вълците стесняваха кръга си и плътно го наобиколиха. Тогава настъпи краят, бърз, решителен, тих. Затракаха челюстите, захрущяха кости. Ян се завърна на езерото Бейн, ужасен от видяното.

БРАТ ЯН

Ян влезе в хижата призори. По лицето му личаха следите от вътрешната борба. Къминс вече бе закусил. Мелиса беше сама, вчесала косите си назад, както обикновено. Щом го видя, тя дръпна едната от дългите плитки на гърдите си.

— Не се ли чувстваш добре, Ян? Бледен си и очите ти са зачервени.

— Наистина не се чувствам много добре — призна Ян, стараяйки се да изглежда весел. — Но едно кафе ще ме ободри. Ти правиш най-хубавото кафе на света, Мелиса!

Тя седна срещу него:

— Снощи сънувах времето, когато ти отиде в Чърчил. Трябва да съм била много малка, но си спомням колко мъчно ми беше. Тая нощ сънувах, че сме отишли заедно там и гледаме ковчезите, направени от сандъци за пушки. Виждах парахода, който ми описа, и ми се струваше, че искаме да се качим на него, но не успяхме. Дали някога наистина ще отидем в Чърчил да се качим на тоя параход?

— Може би, Мелиса!

— Сънувах още: заминал си, аз съм останала сама и някой друг дошъл при мене. Не ми харесваше, но непознатият настояваше да се качим в парахода. Смешно ли е?

Тя стана да му налее още кафе.

— Защо избяга от мене, Ян?

— За да си отмъстя за твоето бягство в планината — направи опит да се засмее той.

В погледа ѝ имаше недоумение.

— Не ти ли беше приятно, че избягах? Ян се изчерви:

— Днес ще тръгна с кучетата по пътя за Чърчил. Ледок има нужда от припаси, а е зает с капаните си и не може да дойде.

— Ще ме вземеш ли със себе си?

— Не, за съжаление. Разстоянието е дванадесет мили и товарът е тежък.

— Много добре, ще се приготвя веднага!

Момичето скочи на крака, като му хвърли подигравателен поглед.

— Много е далеч, Мелиса — извика той подире ѝ. — Много е далеч, пък и товарът е тежък.

— Не пропътувахме ли с тебе двадесет мили до... О! Ян, не ся ли видял новия ми рисов калпак?

— Закачен е тук на стената — неволно отстъпваше Ян. — Но слушай, Мелиса...

— Готови ли са кучетата? Кога тръгваме?

— След четвърт час! — предаде се окончателно той.

Веселото лице на Мелиса преодоля и последния опит за съпротива и той тръгна към магазина, подсвирквайки си една горска песен.

Когато се върна с шейната, Мелиса вече го чакаше, загърната в шуба от сребърна лисица. Бе обута в меки ботуши, високи до коленете ѝ.

— Направих ти място! — посочи Ян към шейната.

— Няма да го заема най-малко пет мили — заяви Мелиса. — Великолепна утрин. Бих могла да тичам чак до хижата на Ледок.

Ян вдигна камшика и подкара кучетата. Тя пое с бързи крачки след шейната.

От хижата си Жан и Йовака им пожелаха добър път.

— Не е далеч денят, когато тези двамата ще бъдат като тебе и мене, Йовака — рече Жан на своя поетичен език кри. — Обзалагам се, че това ще стане дори по-рано от следващия им рожден ден.

Мелиса погледна към двамата и каза:

— Питам се, дали има на света много хора, щастливи като Жан и Йовака?

Ян подкара кучетата толкова силно, че тя изостана и се запъхтя.

— По-бавно, Ян! Хайде, спри да се кача в шейната.

Ян я покри добре с кожите и кучетата се напънаха под ремъците и тръгнаха с бърз и отмерен бяг по гладката пътека. Тогава той остави камшика, слезе от шейната и затича редом с челното куче. Тичаше като трениран бегач, с леко изпъчени напред гърди.

Мелиса сияеше от радост. Гледаше устремените сиво-жълтеникави кучета и кръвта кипеше в жилите ѝ. Наблюдаваше гърбовете и краката им, вълчите им глави, полуотворените им муцуни

и погледът ѝ се отместваше върху Ян. Той тичаше с лекота. Бузите му бяха зачервени. Черните му коси изпод калпака блестяха на слънцето.

Мелиса тръпнеше от гордост и се питаше дали има друг човек на света като Ян Торо.

Милите се топяха една след друга. Скоро стигнаха до планината, където Ян се би с мисионера. Тук Мелиса скочи от шейната.

— Обзалагам се, че ще се кача на върха преди тебе! — предизвика го тя. — Ако ме хванеш...

Ян я последва с кучетата. Обаче тя успя да вземе голяма преднина и с усмивка го причака на скалата.

— Хубава си като фея, Мелиса! — провикна се Ян. — По-хубава си дори от феите в книгите!

— Благодаря, братко! Май все още ме обичаш мъничко.

— Повече от когато и да е било! — забрави сдържаността си той.

Колкото повече се приближаваха до хижата на Ледок, веселостта на Ян отстъпваше на тъгата. „Братко Ян, братко Ян, братко Ян!“ — все тия думи се въртяха в ума му и го връщаха към мислите от миналата нощ. Чак в хижата на ловеца той почувства известно облекчение.

Ледок изстъргваше тлъстината от една лисича кожа, когато шейната спря пред вратата му. Като видя, че дъщерята на агента от езерото Бейн е дошла заедно с Ян, той скочи на крака, сне калпака си и се поклони няколко пъти пред момичето.

В областта на езерото Бейн се говореше, че преди много години Жан дьо Гравоа бил изгубил братчето си: просто изчезнало един ден из горите. Някои предполагаха, че именно Ледок е този брат, тъй като Жан и той си приличаха като две капки вода. Бяха еднакви на ръст, еднакво сладкодумни и подвижни.

На Мелиса ѝ стана приятно от поклоните на Ледок, придружени с много думи на френски.

— А! Това е голямо удоволствие за мене, госпожице Мелиса — рече ловецът на английски.

Изправи се пъргаво и се обърна към Ян:

— Срецнахте ли една нова шейна?

— Никаква шейна не сме срещали.

Ледок се озадачи. На половин миля от хижата се виждаше една канара, покрита със сняг. Посочи към нея.

— Видях шейната преди час да отива на запад, покрай планината: трима мъже и шест кучета. Кой от вашите отсъства от езерото Бейн?

— Никой. Може би е новият представител, който иде от Чърчил. Очакваме го. Да се върнем ли обратно, Мелиса, за да проверим носи ли ни нови книги и струни за цигулката?

— Ако не си уморен, Ян.

— Уморен!

Той свали от шейната и последния пакет. Сбогуваха се с французина и камшикът изплющя над кучешките гърбове.

— Уморен?! — повтори Ян, тичайки редом с шейната по пътеката. — Да се уморя, когато ти ме гледаш как тичам!

— Дори и да се измориш, има достатъчно място за двама ни в шейната.

Ян скочи при нея.

— Винаги ли аз трябва да те каня! — намръщи се Мелиса. — И няма нужда да стоиш толкова близо до мене, ако не ти е приятно!

Нежното предизвикателство на гласа ѝ бе неотразимо и за миг Ян му се поддаде. Наведе се и бузата му се докосна до нейната. Но той успя да се овладее, провикна се към кучетата и развъртя камшика над главите им, сякаш му бяха виновни за нещо.

Ян отново слезе от шейната и затича редом с нея. Така стигнаха до канарата, където Ледок бе видял чужденците.

Мелиса се възползва от спирането, за да слезе и тя от шейната.

— Колко си жесток към тия клетки животни, Ян! Виж устата им. Не бях те виждала да тичаш тъй, откакто ни гониха вълците.

— Тичал съм и по-бързо — въздъхна Ян. — Когато научих, че малката ми Мелиса умира от шарка.

Тя седна до него в шейната и нерешително сложи ръката си върху мургавата му длан.

— Сега не би тичал толкова бързо за мен, нали?

— Това май не ти е приятно?

— Не исках да го разбираш по тоя начин. Момичето стисна по-силно ръката му.

— Едно време, Ян, ти отиде да се бориш срещу болестта и едва не загина заради мен. Би ли направил същото и днес?

— Бих направил и повече, Мелиса.

Тя го погледна недоверчиво, търсейки по лицето му потвърждение на думите. Ян стана, вдигна и нея, после улови двете ѝ ръце и я погледна право в очите.

— Някой ден ще направя много повече за тебе, Мелиса. И тогава...

— Какво? — насърчи го тя.

— Тогава ще разбереш дали те обичам както преди.

В гласа му имаше нещо, което накара Мелиса да замълчи.

— Бих искала това да стане скоро, братко Ян!

НОВИЯТ ПРЕДСТАВИТЕЛ И НЕГОВИЯТ СИН

Ян и Мелиса пе се спряха да хапнат в гората и пристигнаха в станцията за обяд. Жан дьо Гравоа и Кроасе излязоха от магазина да ги посрещнат.

— Имаш гости, драга моя! — обърна се Жан към Мелиса. — Двама господа от Лондон. Пристигнали с последния параход. Единият е по-млад и по-хубав от твоя Ян Торо. Чакаат те в хижата, където баща ти приготвя обета и разправя какво хубаво кафе би им направила, ако си тук.

— Двама! Кои са? — попита Ян, когато Мелиса се отдалечи.

— Новият представител, господин Тимоти Диксън и синът му, дошъл с него за развлечение. И мисля, че ще намери каквото търси, ако се задържи за по-дълго време, Ян Торо. Да знаеш как нахално изгледа моята Йовака в магазина!

— Господи! — засмя се Ян, като гледаше нервните жестове на французина. — Как можете да го осъждате! Да си призная, и аз гледам Йовака винаги, когато ми се удаде случай.

— И не си ли струва да я гледаш? — възкликна Жан. — Ти можеш да я гледаш, колкото си искаш. Но ако чужденецът си позволи да я погледне още веднъж както в магазина, ще го одера жив.

В разговора се намеси и Кроасе:

— Някога тук имаше един чужденец, спомняш ли си?

— Спомням си — отговори Ян, към когото бе отправен въпросът. В сянката на голямата елха се белееше кръстът на Муки.

— И... умря! — поясни Жан дьо Гравоа. — Господ да ми прости, но мразя хората с червени вратове, дето идат отвъд морето.

Кроасе повдигна рамене:

— Мърши с два крака! Нищо друго освен мърши. Има двама в Нелсън Хаус, двама в Холдая и един...

От устата на Ян се изтръгна остър вик. Кроасе се обърна и го видя сред кучетата, бледен като платно и с яростни черни очи.

— Светиите да ни закрилят, това е лоша поличба! — притича Жан. — Друг път, когато кучетата не са разпрегнати, обръщай шейната отстрани, а не отпред.

После се престори, че се навежда да види ръката на Ян и прошепна:

— Дявол да го вземе! Искаш и той да узнае? Кроасе се приближи да разбере какво става.

— Ще се заемеш ли с кучетата, Анри? — попита Жан. — Ян си е изкълчил малко китката, но ще му мине веднага от мехлема на Йовака.

— Ти си луд, Ян Торо. В твоята хижа има много хора. Ще обядваш с мене — настоя Жан.

— Мърши! Мърши! — процеди през зъби Ян. Жан го хвана под ръка:

— Казвам ти, няма никакво значение. Ти си мъж и трябва да забравиш. Никой не го знае освен ти и аз.

— Няма ли да кажете никога за онова, което прочетохте в свитъка? Ще се закълнете ли?

— Кълна се в Света Богородица!

— Тогава Мелиса няма да го узнае никога.

— Никога! — потвърди Жан.

До тях стигна гласът на Йовака, която пееше.

— Някой ден и Мелиса ще пее така за тебе, Ян Торо, както моята Йовака пее за мене.

Час по-късно Ян прекоси площада и отиде в хижата на Къминс. Още отвън чу смях, който му се стори непознат. Щом отвори вратата, той се стъписа. Мелиса стана от стола си и очите на Ян моментално се пренесоха от зачервените ѝ бузи към младежа, седнал срещу нея.

— Господин Диксън, това е брат ми Ян! — представи го с трепетен глас Мелиса.

Чужденецът стана и му протегна ръка:

— Приятно ми е да се запозная с вас, господин Къминс.

— Торо — поправи го Ян, като стисна ръката му. — Ян Торо.

— О! Моля за извинение, мислех...

Той погледна въпросително към Мелиса, която се изчерви повече от госта и почна да разтребва масата.

— Не сме роднини — продължи Ян. — Само че сме живели под един покрив и сме като брат и сестра.

— Госпожица Мелиса ми разказа за великолепната ви разходка тази сутрин — възкликна младият англичанин. — Завиждам, че не съм бил и аз!

— Ще правим и занапред такива разходки — отвърна Ян, победен от изисканите обноски на госта. — Нашите бегачи ще идат при ловците след петнадесетина дни.

— Ще искат ли да вземат и мене?

— Можете да дойдете и с нас, ако тичате. Ние тръгваме вдруги ден.

— Благодаря! — каза Диксън и се отправи към вратата. Мелиса не го изпроводи с поглед.

— Запазих ти закуската, Ян. Защо не дойде по-рано?

— Ядох у Гравоа. Жан ми каза, че може би не си готова да нахраниш петима души и затова приех поканата му.

Откачи от стената една кожена дреха, която Мелиса му бе закърпила преди ден-два, и тръгна към вратата.

— Ян!

Той се обърна, съзнавайки, че се държи странно.

— Защо тръгваш две седмици преди другите? Не си ми казвал.

— Отивам на сто мили оттук.

— По пътя за Нелсън Хаус?

— Да.

— Ах!

Мелиса сви леко устните си.

— Разбирам, братко, извинявай, че те попитах. Забравих, че дъщерята на Маквей живее по пътя за Нелсън. Йовака ми я описа като грациозно диво цвете. Бих искала да я поканиш да ни посети.

Закачката бе подхвърлена случайно и Мелиса продължи да прибира съдовете.

„Ще завия към езерото Кри, преди да стигна до Маквей“ — искаше да каже Ян, но думите замряха на устните му.

След няколко минути той разговаряше с Жан дьо Гравоа. Когато чу, че Ян иска да замине веднага на юг, дребният французин се намръщи и мълчаливо задими с лулата си.

— Бягаш! — произнесе на френски той. — Съжалявам, че ти дадох оная клетва, Ян Торо, иначе щях да отида при Мелиса и да ѝ кажа какво съм прочел в свитъка. Пфу! Защо не можеш да забравиш?

— Може би... един ден — каза Ян. — Затова отивам на две седмици по-рано и ще се върна чак след празника на карибу. Ако остана тук още една седмица, ще кажа всичко на Мелиса и тогава...

— Тогава какво?

— Ще си отида завинаги. Жан се засмя тихо.

— Тогава остани още една седмица, Ян Торо, и ако всичко стане така, както казваш, кълна се, ще дам на вълците двете ми Йоваки и малкия Жан!

— Ще тръгна вдруги ден.

На следващата сутрин Йовака се оплака на Мелиса, че Жан бил начумерен като мечка.

— Ужасно се е променил — каза тя. — Само вдига рамене и мърмори: „По дяволите, по дяволите!“ И сетне: „Какъв безумец!“ Снощи не можах да заспя от него. Питам се какво го е прихванало моя Жан!

Мелиса също недоумяваше какво става с Ян. По пладне Диксън ѝ каза, че няма да придружава Торо в пътуването му на юг.

Ян замина, преди тя да бе се събудила. Това я натъжи много. Никога досега не бе постъпвал така. Беше казала на баща си да задържи представителя и сина му в магазина, за да може Ян да я намери сама, когато дойдеше да се сбогува.

Въпреки всичко, следващите дни и вечери бяха доста приятни за Мелиса. Новият представител се оказа много весел човек и проявяваше голяма симпатия към нея. Диксън бе хубав, жизнерадостен младеж и те прекарваха заедно по-голямата част от времето. Тя с часове слушаше разказите му за непознатия свят отвъд морето. Както Макдоналд бе описал тоя живот на Ян, така гостът го описваше на Мелиса. Беше ѝ интересно да слуша за големите градове и въображението ѝ бе възбудено до краен предел.

Един ден, седмица след заминаването на Ян, младежът ѝ разказа за тамошните жени.

— Хубави ли са? — не скриваше любопитството си Мелиса.

— Много от тях са хубави, но никоя не е хубава като вас, Мелиса! — призна искрено Диксън. — Знаете ли, че наистина сте много хубава?

Тия думи я уплашиха и тя наведе глава да скрие смущението си. Ян ѝ бе казвал същото хиляди пъти но сърцето ѝ никога не бе се

вълнувало тъй.

Мелиса не криеше почти нищо от Йовака. Тя сподели с приятелката си и това, което ѝ бе казал Диксън. Йовака от своя страна за пръв път злоупотреби с оказаното ѝ доверие и сподели всичко с Жан.

— Дявол! — изръмжа Гравоа.

И мълча докато си легнаха децата. Едва когато седнаха на пейката до печката, той попита жена си:

— Ангеле мой, ако някой даде клетва пред Света Богородица и после я наруши, какво ще стане?

Жената не знаеше какво да каже.

— Значи, че ще е осъден вечно, освен ако не се изповяда скоро пред свещеник, нали така, драга? А ако няма свещеник на по-малко от четиристотин мили, работата става опасна, а? Но щом клетвата може да се наруши от друг, тогава?

— Не знам — каза Йовака.

— И аз не знам — запали лулата си Жан. — Но Гравоа е достатъчно хитър, за да наруши хиляди клетви, ако се отнася за тебе, Йовака!

Тя му кимна с признателност.

— Душата на една девойка изоставя тялото ѝ, щом се омъжи за обичан човек — продума нежно Йовака и сложи чернокосата си глава на рамото му. — Ако съм ти дала душата си, защо да не наруша една клетва за тебе?

Жан се трогна от това разсъждение и прегърна жена си.

Яростен лай и ръмжене на кучета накараха Гравоа да отиде до вратата. Чу се дрезгавият глас на Кроасе и свистенето на дългия му камшик.

— Ще се върна веднага! — каза Жан и изскочи навън.

Не отиде при Кроасе и кучетата, а тръгна към хижата на Къминс.

— По дяволите клетвите! — мърмореше си той. — Никой Бог не ми забранява да се заема с тая работа, най-малко Йовака.

Като чу силния смях на младия Диксън в хижата, французинът настръхна:

— Къминс и Ян Торо са безумци!

ЕДНА ЦЕЛУВКА И ПОСЛЕДИЦИТЕ ОТ НЕЯ

По-нататък очите на Жан не се откъсваха от хижата на Къминс. Той предпазливо следеше Мелиса и Диксън, но той път дори пред Йовака не загатна за подозренията си. Диксън бе много симпатичен на всички с искреността и обноските си, с широките си плещи. Навярно можете да бъдете добър другар. Затова завладяваше всекиго, но не и Жан.

Бегачите от станцията заминаваха един по един и Мелиса и младият англичанин бяха все по-често заедно. Диксън не прояви никакво желание да придружава чиято и да било шейна и когато времето бе топло, излизаха с Мелиса на разходка из гората.

Веднъж Жан бе поел по границата на едно блато, което се намираще между Пустинните земи и най-високите гори. Спря се да разгледа пресните следи на една лисица по утъпканата от шейни и кучета пътека. Внезапно чу гласове. След малко разпозна смеха на Мелиса, а сетне и гласа на Диксън. Очите му светнаха застрашително. Французинът направо побесня.

— Ах! Ако бях Ян Торо! Но Ян Торо със сърцето на Жан дьо Гравоа. Каква изненада бих поднесъл на този чужденец! — каза си той, отдръпна се от пътеката и навлезе в гъсталака.

През шубраците зърна как Диксън се осмели да сложи ръка върху рамото на Мелиса и почтеното му сърце възропта. Двамата млади вървяха полека, англичанинът бе навел глава към девойката и говореше нещо сериозно, а тя гледаше в земята. Изведнъж той се наведе и я целуна.

Мелиса се отдръпна със сподавен вик. Диксън се изсмя срещу искрящите ѝ очи. Когато видя Гравоа на пътеката срещу себе си, момичето отново извика от изненада. Очите на французина горяха от гняв.

— Жан, Жан! — изхълца Мелиса и се втурна към него.

— Ти си оскърбена! — каза той. — Бягай вкъщи, хубава Мелиса! Гледаше подире ѝ, докато изчезна. Сетне се обърна към Диксън:

— За пръв път нашата Мелиса е оскърбена. Ако Ян Торо бе тука, щеше да ви убие. Но него го няма, затова ще ви убия аз!

Хвърли се като дива котка срещу бялото гърло на Диксън. Нападнатият се отдръпна настрана, стовари един удар по глатата му и французинът падна.

Гравоа се изправи замаян и не чу изплашения глас зад завоя на пътеката, по която изчезна Мелиса. Диксън се изсмя надменно и подигравателно, понеже Жан продължаваше да налита, макар и по-предпазливо от първия път.

Противникът бе опитен. Жан го нападна по своя си котешки начин и получи втори удар, но сега се задържа на краката си.

— Струва ми се, че удрям малко момче — обади се хладнокръвно Диксън. — Защо искате да се биете, Гравоа? Престъпление ли е тук да се целуне една хубава девойка?

— Ще ви убия! — отвърна му Жан със студено спокойствие.

Макар и по-дребен, той беше опасно решителен. Не проявяваше страх, ръката му не се докосна до дългия нож в пояса. Ироничната усмивка изчезна от устните на Диксън. Жан не преставаше да се върти в кръг около него.

— Да си вървим, не си струва да се караме — предложи миролюбиво Диксън. — Съжалявам, ако Мелиса се е почувствала оскърбена.

— Ще ви убия! — напомни му Жан.

Беше толкова самоуверен, че Диксън започна да отстъпва. Две тъмночервени петна избиха по лицето на Жан. Той се спусна така внезапно, че англичанинът не смогна да нанесе удара си. По време на лов Гравоа неведнъж се беше надхитрял с лисици и бе придобил неподозирана ловкост.

На два-три пъти избегна ударите. Извади наполовина ножа си. Диксън се отдръпна назад и се намери с гръб срещу храсталаците. Гравоа изтегли ножа докрай и го хвърли зад гърба си. Очите му бяха неподвижни като на змия. Мускулите му се втвърдиха.

Начинът му на борба криеше изненади. Диксън забеляза това, отпусна ръце и прикани Жан да напада. Пъргавият французин с един скок се оказа в шубраците зад него, нададе вик и като връхлетя, зверски заудря коляното на противника.

И двамата паднаха на земята. Силните пръсти, удушили не една лисица, стиснаха гърлото на англичанина.

Ръцете на Диксън безсилно се отпуснаха. Очите му изскочиха от орбитите, устата му се отвори, но Жан не виждаше нищо. И нямаше да вдигне глава поне още една минута, ако не бе чул ужасения глас на Мелиса, която се опитваше да разхлаби хватката му.

— Мъртъв е, Жан! — крещеше момичето. — Вие го убихте! Пръстите на французина се отпуснаха. Мелиса залитна назад, по-бяла от снега.

Жан погледна очите на Диксън.

— Не е умрял. Върви, драга, върви у дома при Йовака. Няма да го убия.

Той я придружи я донякъде по пътеката, защото Мелиса се тресеше от плач.

Върна се при Диксън и разтри лицето му със сняг.

— Господи! Прекалил съм. Още малко и е щял да отиде при мисионера.

Издърпа англичанина и го сложи да седне с гръб към едно дърво. Като видя, че дишането на младежа се възстановява, заряза го и се спусна по пътеката към станцията.

Влезе незабелязано в магазина и се зае да се измие. Погледна се в огледалото над умивалника и самодоволно се засмя:

— Ах, сладка ми Йовака, как би могла да отгатнеш сега, че твоят Жан дьо Гравоа е получил два удара по главата, които насмалко щяха да го изпратят при Твореца? Не бих желал да си свидетелка на тази сцена, дори за всичкото злато на света.

Йовака и децата бяха при Кроасе. Тъкмо Жан запали лулата си, вратата се отвори и влезе Мелиса.

— Добре дошла, драга моя! — поздрави я весело Гравоа. Тя отметна шала си и коленичи пред него.

— Жан, Жан! — прошепна момичето и погали ръката му. — Обещайте ми, че никога няма да кажете това на Ян!

— Няма да му кажа нищо, Мелиса.

— Благодаря, Жан, за всичко, което направихте за мене! — развълнувано каза тя и го целуна.

— Боже мой! — сепна се Жан, когато Мелиса си отиде. — Ами ако ни беше видяла Йовака!

ЕДНО РАЗБИТО СЪРЦЕ

На другия ден след случката в гората Диксън сам дойде при французина.

— Гравоа, искам да стисна ръката ви и да ви благодаря за онова, което ми сторихте вчера: заслужавах си го! Поисках извинение и от госпожица Мелиса.

Жан онемя. Никога не бе срещал такъв човек.

— Дявол да го вземе! Разбира се, че ще приема вашето извинение! — измърмори французинът.

Известно време Мелиса отбягваше Жан и не отиваше на гости у Йовака, ако той беше в хижата. Но и не излизаше на разходка с Диксън. Младият англичанин прекарваше повечето от времето си в магазина, а когато ловците започнаха да пристигат, отиде на една тридневна обиколка с шейната на Кроасе.

Тая промяна допадаше на Жан. Когато за пръв път срещна Мелиса след случката в гората, очите му светнаха от задоволство.

— Ян ще се прибере скоро — каза вместо поздрав Жан. — Какво би станало, ако птичките изчуруликат за епизода в гората?

Мелиса се изчерви:

— Може би същите птички ще изчуруликат какво се е случило по пътя за Нелсън Хаус?

— Пфу! Ян Торо не иска и да знае за дъщерята на Маквей — защити приятеля си Жан.

— Хубавичка била — засмя се Мелиса. — И аз вече разбрах, че мъжете я харесват...

— А аз хубав ли съм, Мелиса?

— Не-е-е!

— Тогава защо там в хижата... ме целуна?

— Защото бяхте смел, Жан. Харесват ми смелите мъже.

— Значи си доволна, че натупах чужденеца, а?

Мелиса не отговори, но вместо нея отговориха усмихнатите ѝ очи.

— Ела си вкъщи, Ян Торо! — запя на път за магазина Жан. — Ела си вкъщи, защото Мелиса е станала жена и се учи да се ползва от хубостта си.

Маквей пристигна още с първите ловци, които носеха кожите, и каза, че Ян заминал на юг, за да прекара годишния празник в Нелсън Хаус. Къминс предаде тази новина на Мелиса.

— Не разбирам какво му е хрумнало. Тук бе нужен за карнавала. Знаеше ли, че ще отиде в Нелсън Хаус?

Мелиса вдигна рамене.

— Били му предложили, според Маквей, да стане началник там. Чудно, защо не ми съобщи нищо! — недоумяваше бащата.

Седмица след празника на карибу Ян се завърна на езерото Бейн. Когато Мелиса го видя да пристига откъм Чърчил, сърцето ѝ затуптя от вълнение, но го посрещна със спокойно безразличие, както и той я бе оставил преди шест седмици.

Все пак тя не очакваше да го види толкова променен. Ян влезе бавно през вратата на хижата. Беше с дълги коси и с брада.

Обикновено ходеше гладко избръснат. Някаква апатия го беше обхванала. Мелиса никога не бе виждала Ян такъв. Слисана и мълчалива, тя протегна ръце към него:

— Ян!

Гласът ѝ трепереше. Хубавите ѝ очи го умоляваха като никога. Ян сведе разчорлената си глава и силно стисна ръката ѝ. Един миг не си казаха нищо и това време им се стори цял век. Най-сетне Торо проговори:

— Радвам се, че те виждам, Мелиса. Времето без теб ми се видя дълго.

Мелиса неволно отклони погледа си от неговия. Ян пусна ръцете ѝ. Наистина, това сякаш не бе същият човек. У него не беше останало никакво пламъче на закачливост, никакво вълнение. Той зърна през рамото ѝ цигулката на стената.

— Отдавна не съм свирил и се боя, че вече не мога.

Взе инструмента и докосна струните със задебелите си пръсти. Зъбите му се белнаха в тъжна усмивка сред гъстата брада.

— Трябва ти да свириш сега, Мелиса. От умението на Ян Торо не е останало нищо.

Подаде ѝ цигулката.

— Не сега, Ян. Ще посвиря довечера.

Тя тръгна към стаята си и попита колебливо:

— Ще дойдеш ли за вечеря, Ян?

— Разбира се, Мелиса, ако не те безпокоя!

Ян остави цигулката на мястото ѝ и излезе. Жан дьо Гравоа и Йовака го чакаха у тях.

— Ще ти заема бръснача си! — посрещна го весело Жан. — Според Йовака, ако ловците те видят такъв, ще те сметнат за мечка.

— Брадата предпазва от мухите — отвърна на шегата Ян. — Бих искал да поизлезем, Жан. Имам да ви говоря.

Седнаха един срещу друг в гъсталака при изсечените елхи. Ян заговори на френски:

— Пътувах много през това време. Бях в Нелсън Хаус и в Холдая. Намерих ги в Нелсън Хаус.

— Кого? — осведоми се Жан, макар и да знаеше добре какво иска да каже Ян.

— Братята ми, Жан дьо Гравоа. Братята ми, мършите!

— Дявол да го вземе Кроасе, загдето ти каза къде са.

— Видях онези двамата, дето живеят в Нелсън Хаус. Единият е полуидиот, а другият — още по-лошо. Петро, единият от двамата в Холдая, бил убит миналата зима от един баща кри, чиято дъщеря опозорил. Другият изчезнал.

Жан слушаше, подпрял брадичка върху дланта си.

— Виждате ли, Жан дьо Гравоа, какво същество е вашият приятел Ян Торо!

— Виждам, че си луд повече от всякога — каза спокойно Жан. — Ян Торо, как би се отнесъл, ако наруша клетвата си и Мелиса научи всичко?

В очите на Ян блесна тъмен пламък. Той извади от ножницата дългия си нож и го сложи на снега с острието към Жан.

— Наистина ли, Ян Торо? Ще вдигнеш ли нож срещу човека, който би дал живота си за тебе и те обича като брат?

— Да! Обичам ви и аз, Жан, никого не съм обичал на този свят така, но няма да се поколебая да ви убия, ако ме издадете пред Мелиса!

Стана и подаде ръка на французина.

— Жан, не бихте ли сторили същото за Йовака?

— Не бих приел любовта ѝ, без да ѝ го кажа — отговори той. — Не така разбираме честта ние с теб, Ян Торо. Но бих отишъл при нея, както ти трябва да отидеш при Мелиса. Ето какво бих направил аз.

— Ето какво няма да направя никога — тръгна решително към станцията Ян. — По-лесно бих се убил. Никой освен двама ни не трябва да знае това, Жан.

— Проклет да е Кроасе, че те изпрати да търсиш тези хора! — измърмори Гравоа.

— По-добре за мене.

Двамата видяха Мелиса да излиза от хижата на Йовака и вдигнаха ръце за поздрав. Ян мина през площада и отиде в магазина, а Жан, уверил се, че никой не го наблюдава, се отби в хижата на Къминс. Не бе закачлив като друг път, а и Мелиса беше плакала.

— Ян се е променил много, драга! — въздъхна Жан.

— Страшно много. И ако трябва да отгатна причината, бих казала, че сърцето му е сломено по пътя за Нелсън. Гравоа разбра намека ѝ:

— Да, сърцето на Ян Торо е сломено, но не от някой, който живее по пътя за Нелсън Хаус. Сломено е... за тебе!

— За мене! — трепна Мелиса. — Аз да съм го сломила...

— Не казах това. Казах само, че е сломено заради тебе. Боже мой, ако можех да говоря за всичко!

— Кажете, кажете ми всичко, Жан! — сложи ръце на раменете му тя. — Кажете ми какво съм направила... Какво мога да направя?

— Знай само това, драга моя: голяма мъка трови душата на Ян Торо и затова се е променил. Знам защо страда, но съм се заклел да не говоря. Ти трябва да го откриеш сама и главно да му дадеш да разбере, че го обичаш.

Бледото лице на Мелиса поруменя отново.

— Че го обичам ли?

— Да, но не като сестра, а като жена!

ОБЕЩАНИЕТО НА МЕЛИСА

Гравоа не остана да види резултата от последните си думи. Тръгна си с опасението, че е казал повече, отколкото трябва.

Къминс и Ян дойдоха заедно за вечеря. Агентът бе в много добро настроение: тая сутрин един индианец му бе донесъл две сребърни лисици. А се радваше и от завръщането на Ян.

Мелиса седна на масата срещу Ян. В косите си бе затъкнала червено клонче от бакниш, а на гърдите си бе сложила друга китка цветя. Ян не се издаде, че е забелязал това, което всъщност тя беше направила заради него.

Усмихна се, но с една студенина, която предупреждаваше Мелиса да бъде сдържана.

— Маквей заложил ли е новите си капани? — попита Къминс.

— Не знам, не съм бил там. Мелиса се изчерви.

— Но Маквей ни донесе новини за тебе — допълни агентът.

— Срегнах го при езерото Кри. Не ми каза нищо за капаните си. Ян стана от масата заедно с Къминс. Мелиса го спря.

— Ти ще останеш при мене! — предложи му усмихнато тя. — Ще ми помотаеш да измием съдовете, а после ще свирим на цигулка.

Щом Къминс излезе, тя му върза една кърпа на шията.

— Затвори си очите и не мърдай! — заповяда Мелиса и се усмихна на учудването му.

Отиде в стаята си и се върна с нещо, което криеше зад гърба си. Кръвта в жилите на Ян се стопли от допира на пръстите ѝ до косата му. Чу щракането на ножицата, съпроводено от закачлив смях.

— Ужасно са дълги косите ти, Ян! Нежна длан погали задебелялата му буза.

— Трябва да ги поскъсим, иначе...

— Иначе какво?

Мелиса притисна бузата си до неговата.

— Иначе все едно че докосвам четка.

След тези думи момичето се изчерви. Той замълча. И ножицата защрака по-живо.

— Тази есен ще замина да изследвам големите блата покрай Пустинните земи — рече Ян, за да поразведри обстановката. — Брадата ми е нужна да ме пази от комарите.

— Дотогава пак ще порасне.

Тя свали кърпата от раменете и му я показа да види резултата.

— Благодаря, Мелиса! Спомняш ли си кога за пръв път ми ряза косите?

— Да, на планината. Бяхме взели ножицата, за да режем бакниш и понеже ти беше заприличал на див индианец, накарах те да седнеш на една скала и те подстригах.

— Дори ми клъцна и ухото.

— За което ти ми се отплати.

Момичето извади от долапа бръснача и четката на баща си.

— Да се обръснеш! — нареди му Мелиса, приготвяйки сапунената вода. — Страх ме е, като те гледам такъв.

Ян се зърна в огледалото. Тя му връчи бръснача и четката.

— Не си онзи Ян, когото познавах някога. Много си се променил от...

Поколеба се да продължи.

— Откога, Мелиса?

— От деня, когато бяхме в планината и аз си бях вдигнала косата нагоре. Никога след това не се сресвах така.

Както бе сапунисан, Ян видя лицето ѝ през огледалото и тя си намери работа из стаята, за да не му пречи.

Ян се обръсна. Мелиса свали цигулката от стената и дръпна лъка по струните, съпровождайки гласа им с една песен от племето кри, която беше научила в негово отсъствие от Йовака.

В песента се говореше за сърцето на една индианска девойка, сломена от тъга и отчаяние. Ян притаи дъх. Чувал бе и преди тази печална изповед, но сега тя звучеше с нова болка в гласа на Мелиса. В края на песента очите на момичето бяха пълни със сълзи.

— Много добре, Мелиса! Песента е чудесна.

— Благодаря, Ян!

Тя засвири отново, тоя път една мелодия без думи, която беше научила от него. После му подаде цигулката.

— Твой ред е да посвириш.

— Забравил съм почти всичко, Мелиса.

Сърцето ѝ болезнено се свиваше от непохватността на пръстите му по струните. Това не беше предишният Ян, който свиреше за нея. Нещо беше угаснало в него. Смени няколко мотива и ѝ върна цигулката. Тя я сложи в калъфа.

— Ще трябва да се поупражняваш — спокойно му каза Мелиса.

Ян си взе шапката.

— Рано си тръгваш!

— Уморен съм — извини се Торо. — Две нощи не съм спал, Мелиса. Лека нощ!

Усмихна ѝ се от прага и двамата си размениха по няколко незначителни думи. Под студената светлина на звездите почувства, че си е тръгнал навреме от хижата.

Заглушавайки болката си от срещата с Мелиса, отиде в магазина на компанията.

Къминс се прибра късно вкъщи. Мелиса още не беше си легнала. Бащата я погледна изпитателно, окачвайки шапката и дрехата си.

— Какво се е случило между теб и Ян? Защо си плакала?

— Понякога, когато свиря на цигулката, сълзите ми сами идват, татко. Не знам дали се е случило нещо между мен и Ян, само че... не разбирам...

— И аз не разбирам — рече Къминс и отиде до печката да запали лулата си. — Днес той си подаде оставката като чиновник в компанията!

— Да не би да иска да напусне станцията? — едвам изрече Мелиса.

— Напуска службата. Това означава, че не може да остане повече на езерото Бейн. Щял да ходи в горите, може би в страната на Жан, в Атабаска. Не ти ли е казвал нищо?

— Не.

Мелиса бе коленичила пред малкия шкаф с книгите. Сълзите ѝ напиреха. Напрегна всичките си усилия, за да се овладее, преди да се обърне отново към баща си. Къминс влезе за малко в стаята си. Мелиса се възползва от случая и му пожела лека нощ през откренатата врата на своята стая.

На другия ден Кроасе тръгна за гората да набави месо. Гравоа намери Ян, който пълнеше една нова торба с провизии. Виждаха се за пръв път, откакто Ян бе решил да напусне службата.

— Дявол да го вземе! — надвеси се над главата му Жан. Приятелят му бе зает да тъпче брашно и сол в непромокаеми торби.

— Казвам, дявол да го вземе, господин Ян Торо! Гравоа едва сдържаше гнева си.

— Добър ден, господин Жан дьо Гравоа! — обърна се с насилена усмивка Ян. — Както виждате, отивам при лисиците.

— При дяволите! — поправи го Жан.

— Не, при лисиците, драги ми Гравоа. Ще спечеля малко пари в блатата на запад. Помислете си, Жан: от много години не сте били на лов нататък и сигурно лисиците са в изобилие.

Тънките устни на Гравоа сякаш упрекнаха себе си:

— Небесни светии, и аз съм този, който... Завъртя се на токовете си и отиде право при Мелиса.

— Ян Торо напуска станцията! — гневно съобщи той.

— Татко ми каза.

Тя беше бледа, със синкави кръгове под очите, но говореше спокойно.

— Боже мой! — възропта Жан. — Как равнодушно се отнасяш към това!

Малко по-късно Мелиса видя Ян да излиза от магазина, запътен към тях. Беше напрегнат, обаче и той се владееше.

— Идвам да ти кажа сбогом, Мелиса. Заминавам в Пустинните земи да залагам капани.

— Пожелавам ти всичко хубаво, Ян!

Нейният глас също имаше почти металическа твърдост. Ян ѝ подаде ръка. Тя се отдръпна, по лицето ѝ изби руменина, но пое ръката му и го погледна право в очите.

— Искаш ли да ме почакаш малко?

Влезе бързо в стаята си и веднага се върна. Косата ѝ не беше на плитка, а вдигната нагоре и закичена с бакниш.

— Не вярвам да има вече значение за тебе, но ето, че изпълнявам обещанието си. Глупаво обещание, нали?

— Беше обещала...

— Да! Бях обещала да не си правя такава прическа, докато не забравиш обичта си към мене. Сега вече мога да сторя това.

Ян наведе глава и Мелиса видя как кожата от карибу на гърба му затрептя. Стисна устни и вдигна ръце, сякаш да ги протегне към него. Но гласът на Ян прозвуча хладно.

— Не съм забравил обичта си към тебе, Мелиса. Винаги ще обичам сестричката си, но вече си голяма и е редно да не носиш плитки.

Тръгна си, като я остави с полувдигнати ръце.

— Сбогом, Ян!

Мелиса изплака тия думи. Той не ги чу. Беше се отдалечил. Тя го видя през прозореца как се здрависва с баща ѝ пред магазина и проследи с поглед пътя му до хижата на Жан и Йовака. Сетне го зърна пак с торбата през рамо. Той вървеше с наведена глава и бързо изчезна в гъсталака на тъмната елхова гора.

ЗАВРЪЩАНЕТО НА ЯН

Цялата пролет и цялата зима Ян прекара сред блатата и по ниските скали по границата на Пустинните земи. Два месеца след заминаването си той отново се появи за малко в станцията, колкото да му закърпят дрехите и да се снабди с нови припаси.

Докато Ян отсъстваше, Мелиса бе страдала безнадеждно, но никой не знаеше какво става в душата ѝ. Дори и пред Йовака не се изповядваше като преди, за да ѝ олекне. Разбира се, каквато ѝ да бе мъката ѝ, надеждата я крепеше. Тази надежда не умря и при последната им среща.

Щом се върна за малко от блатата, Ян веднага отиде в хижата на Къминс. Беше си пуснал отново брада и косите му бяха поизрасли. Върху лицето му се бе отпечатало вековното мълчание на горския жител. Държеше се резервирано дори спрямо себе си.

Тоя път Мелиса почувства, че не ѝ е останала нито искра надежда. Ян бе изчезнал завинаги от нейния живот. Бе ѝ оставил само старата си цигулка.

В отсъствието му цигулката бе за нея това, което някога беше за Ян. Тя свиреше, изливайки в музиката отчаянието и тъгата си. Говореше си с цигулката, както едно време беше разговарял и той.

— Ако можеше да ми кажеш какво трябва да направя за него, скъпа цигулко! — шепнеше с болка Мелиса.

Веднъж Ян пристигна да се снабди с припаси и капани и да вземе кучетата и шейната. Възнамеряваше да отиде да зимува в Атабаска, на двеста мили от станцията. На езерото Бейн остана една седмица. През това време Пристигна куриер от форт Чърчил.

Куриерът донесе неочакван подарък на Мелиса: първото писмо в живота ѝ. Беше от младия Диксън. Той ѝ беше написал повече от двадесет страници, за да каже, че ще прекара част от зимата на езерото Бейн.

Мелиса четеше последната страница, когато Ян влезе в хижата.

— Писмо! — похвали се тя, стиснала листовете в ръка и очевидно развълнувана от току-що прочетеното.

— Кой дявол... — усмихна се Ян, без да се доизкаже.

— Господин Диксън — изчерви се тя — иска да прекара част от зимата при нас.

— Приятно ми е, Мелиса — каза със спокоен глас Ян. — Господинът ми е симпатичен и бих искал да го познавам по-добре. Надявам се да ти донесе някоя нова книга и струни за цигулката. Свириш ли?

— Много често. Не искаш ли да ми посвириш нещо, Ян?

— Забравил съм май всичко, което знаех.

— Нима и музиката от моето детство?

— Така ми се струва. Но ти не трябва да забравяш...

— Как бих могла! — прошепна Мелиса. — Може би един ден аз ще те науча.

След шест месеца Ян се завърна отново за празника на карибу. Носеше и събраните кожи. Тоя път узна, че Мелиса получила и друго писмо и че Диксън не е идвал на езерото Бейн, бил в Лондон.

След празника Ян се завърна в Атабаска. През пролетта не се мярна на езерото Бейн. Не дойде и в началото на лятото. По времето, когато прииждаха реките, Жан отиде с лодка в Атабаска и намери хижата на Торо изоставена. Индианците му казаха, че отдавна не са виждали Ян. Във Фон дьо Лак един метис му разказа, че намерил край реката на Бобрите коси на белолик, а до тях — пушка от Хъдзъновия залив и нож с кокалена дръжка.

Жан се прибра в станцията със свито сърце.

— Сигурно е умрял — съобщи той на Йовака. — Може би трябва да кажеш на Мелиса.

Един ден по обяд в началото на септември в станцията пристигна самотен човек. На гърба си носеше чувал, а подире му вървяха шест кучета.

Този човек беше Ян Торо.

— Бях сред цивилизацията — обясни той на чиновниците. — Дойдох да прекарам зимата на езерото Бейн.

СПАСЕНИЕТО

Младият Диксън пристигна от форт Чърчил с първите снегове. Жан дьо Гравоа го посрещна на пътеката близо до хижата на Ледок. Когато англичанинът позна дребния французин, скочи от шейната и тръгна към него с протегната ръка и сияещо лице.

— О! Кого виждам, стария приятел Жан! Тъкмо си мислех за вас, Гравоа. Как ме наредихте преди две години! Научих се да познавам добре хората от снеговете и никога вече няма да ми се случи подобно нещо.

Гласът му звучеше искрено.

— А как са госпожа Гравоа, малките и... Мелиса? — побърза да попита той, преди Жан да е заговорил.

— Всички са добре, господин Диксън. Само че малките вече са един юноша и една девойка.

После Жан каза на Йовака:

— Не мога да отрека, че Диксън е симпатичен, но не ми се иска да призная това. Защо ли?

— Защото се страхуваш, че се харесва и на Мелиса — усмихна се жена му.

— Небесни светии! Разбира се, че си права. Не обичам чужденците, а и Мелиса принадлежи на Ян.

— Преди време — да, но може би вече е късно, Жан.

— Може би. Все пак се съмнявам, драга моя. Ако Ян се реши да й каже...

— Една жена не може да чака вечно — прекъсна го Йовака. — Ян Торо много проточи нещата.

Един ден двамата видяха как Диксън и Мелиса се разхождат по края на гората.

— Нали ти рекох, че Ян се бави много? Лицето на Жан помръкна.

— И ти ли би приела ухажването на някой чужденец, ако остана година-две в Атабаска?

— Възможно е — отговори шеговито Йовака.

— По дяволите! — измърмори Жан й тръгна към магазина.

Ядосваше го спокойствието, с което Ян се отнасяше към създалото се положение.

— Този Диксън прекарва доста от времето си с Мелиса, Ян. Почти всеки ден излизат да се разхождат из гората. Както е тръгнало, скоро ще имаме сватба на езерото Бейн.

— Мелиса заслужава добър човек — отвърна невъзмутимо Ян. — Диксън е симпатичен.

Макар че каза това, в дъното на душата си той знаеше, че приближава развръзката. Не призна на Мелиса, че се завръща заради нея. Не го сподели и с Жан. Предвиждаше, че тая зима ще му донесе горчива радост. Не беше предвидил само присъствието на Диксън. Всеки ден виждаше Мелиса с англичанина и макар да не изпитваше силна ревност, обземаше го мъка, че девойката скоро няма да бъде с него такава, каквато е била. Диксън не криеше чувствата си. Обичаше Мелиса и призна това пред Жан, когато веднъж двамата пътуваха заедно за Чърчил. Каза му и други неща, които сломиха последната наследствена съпротива на Жан и го принудиха да признае, че Диксън е по-различен от чужденците, които познаваше.

— Дявол да го вземе! — призна пред себе си той. — Симпатичен ми е, но бих предпочел да се махне, отколкото да отнеме Мелиса от Ян.

Големите снегове решиха проблема.

През първите дни на декември, една ранна сутрин Диксън тръгна сам към хижата на Ледок. Към пладне небето стана оловносиво и заваля толкова силно, че не се виждаше на десет крачки разстояние. Тоя ден англичанинът не се завърна. Не се появи и на другия ден. Гравоа отиде с шейната си до хижата на французина: Диксън бил заминал предишния ден за езерото Бейн!

Жан се прибра в станцията и веднага отиде при Мелиса.

— Да тръгнем да го търсим, значи да се изложим на смърт — каза й той. — Не можем да използваме вече кучетата, снегоходките ни ще потъват в снега. Да се отдалечим на десет мили от станцията, ще рече да оставим костите си на лисиците.

Вече се мръкваше, когато Ян влезе в хижата. Беше побелял от сняг, с лека торба на гръб и с пушка в ръка. Мелиса скочи и му разказа всичко.

— Отивам да го търся. Ако е жив, ще ти го върна! — рече Ян.

Тя пристъпи съвсем близо до него. Сърцето му затрептя като пърхане на птиче крило. Нима ще забрави някога този поглед? В очите ѝ блестеше някогашният пламък, ръцете ѝ бяха протегнати, устните — полуотворени. Лицето на Мелиса бе толкова близо до неговото, че усещаше дишането ѝ. Тя грабна с двете си ръце загрубялата му длан и я притисна до гърдите си.

— Ян, ти си герой!

Той се отдалечи замаян и потъна в нощта. Чу гласа ѝ, но бурята заглуши думите ѝ. Отново бе видял чудната светлина на любовта в очите ѝ... На любовта ѝ към Диксън. Добре, ще го намери. Най-сетне Ян Торо ще докаже, че старата любов не е умряла в сърцето му. Ще изпълни обещанието си пред Мелиса по време на пътуването им с шейната до хижата на Ледок. И после...

Призори Ян изкачи планината и бе в хижата на Ледок. Французинът не вярваше в успеха на мисията му.

— Няма да го намерите. Но щом сте решили да вървите, ще дойда и аз. Много е възможно да не се завърнем вече.

Ян възрази:

— Не идвайте! Един е достатъчен. Освен ако не поемем в различни посоки. Дойдох тук, за да узная дали бе започнало да вали, когато Диксън е тръгнал от тия места.

— Само час след излизането му от хижата така заваля, че човек не можеше да види ръката пред очите си. Няма съмнение, заобиколил е около езерото Бейн. Ще идем дотам заедно, сетне ще продължим да търсим поотделно.

След дълго пътуване през снежната планина те стигнаха пред елховите гори на езерото. Тук се разделиха. Ян се отправи на северозапад, а Ледок — на юг.

За Ян тая борба с дълбоките снегове не бе голяма жертва. Нали всичко беше заради щастието на Мелиса. А мотивите за постъпката на Ледок никой никога нямаше да отгатне. Защото едва когато късните пролетни снегове се стопиха, ловците от езерото Бейн намериха онова, което лисиците и вълците бяха оставили от него.

Ян безстрашно се впусна по бялата шир на езерото. Нямаше нито камък, нито дърво, по които да се ориентира. Богът на индианците бе покрил всичко с бялата си наметка. Балсамовите дървета в гората се

огъваха под тежестта на снега, елхите се пречупваха, мъчително изкривени под снежната броня. Наоколо цареше спокоен ужас, сред който се разнасяше само гласът на Ян. От време на време той стреляше и се ослушваше продължително. Ехото му се присмиваше, заглъхвайки в бурята.

Настана ден, малко по-ясен от нощта. Ян премина езерото. Потъваше в снега при всяка стъпка и на всеки половин час даваше по един пушечен изстрел. Отговориха му с изстрели от юг. Може би стреляше Ледок. Постепенно тия изстрели се чуваха все по-слабо, докато съвсем замряха в далечината.

Като премина езерото, отново се върна в гората и виковете му проехтяха напразно в зловецата ѝ тишина. Наоколо нямаше никакъв признак на живот. Само снегът продължаваше да вали изобилно. Горските обитатели се бяха укрили на сигурни места. Птиците, почти безжизнени, очакваха бурята да спре.

Към пладне Ян се спря да похапне. Продължи с пушка на дясното рамо, за да намалява крачките на десния крак и да се движи в кръг, както навярно беше вървял и Диксън.

Привечер бурята се засили. Той изрови дупка в снега и я застла с балсамови клони за легло. Сутринта разбра, че е затрупан от снега на височина до човешки ръст. С помощта на широките си снегоходки се измъкна на повърхността, където снегът стигаше до коленете му.

Вдигна торбата и като провря ръка през единия ремък, усети лекотата ѝ: половината от съдържанието ѝ беше изядено.

По отпечатъците от остри зъби върху парчето останала шунка можа да се досети какво бе станало, докато е спал. Една белка се беше нагостила с неговите провизии.

Впрочем, белката едва ли бе изяла всичко, което беше отмъкнала от торбата. Ян трескаво разрови снега под балсамовите клони в дупката. Стигна чак до замръзналата земя, но не намери нищо. Накладе малък огън, стопи сняг за чай, свари резенче от шунката, и го изяде с парче сухар. После събра брашното на дъното на торбата и го скри в един от дълбоките джобове на връхната си кожена дреха. И продължи в предполагаемата посока към езерото Бейн.

Вървеше, викаше високо името на Диксън и стреляше с пушката. До обяд трябваше да бъде на езерото, но и втората нощ го застигна в

гората. Той пак запали огън и изяде последното резенче от шунката. Оставаше му само брашното в джоба.

Прекъсна почивката си, преди да е изтекла нощта. Чувстваше някакво тъмно задоволство. За втори път се излагаше на смърт заради Мелиса. Бе се страхувал от смъртта по време на ужасната епидемия, но не се боеше от смъртта през дълбоките снегове. Тая мисъл му доставяше известна радост. Ако умре, ще умре за Мелиса и тя никога нямаше да забрави това.

Знаеше какво ще направи, ако му бе съдено да не се измъкне жив от снеговете. Щеше да напише върху пушката си три думи за Мелиса: „Мелиса, обичам те.“ Вървеше, залиташе и си повтаряше каквото си бе наумил. Вечерта край огъня започна да дълбае името.

— Утре ще напиша останалото — каза си той. Чувстваше силен глад, но не пипна брашното. Спа шест часа и после пи чай до насита.

— Ще вървя до утре, Ян Торо, и ако не се случи нищо ново, ще изям и брашното. Това ще бъде краят.

Снегоходките не му бяха нужни повече и той ги захвърли. Остави и една от завивките, натежала като олово на рамото му. Преброи патроните: бяха десет. Изстреля един. Чу нещо, навярно ехото. По тялото му премина трепет. Заслуша се пак — не можеше да е ехото.

— Ледок! Ледок! — извика силно той и отново стреля. Далечен пушечен изстрел отговори на стрелбата му. Ян тръгна нататък. Не след дълго отново чу сигнала. Беше от по-близко разстояние. Гръмна и той. След стотина крачки се намери пред ниския връх на един хълм и се провикна. В планината отекна нов изстрел. Започна да се изкачва. Затъваше до пояс в снега. Измъкваше се, като се хващаше за храсти и клони. Бе запъхтян от умората. Най-горе, на билото, слабият вик се обади сякаш съвсем наблизко.

„Случило се е нещо на Ледок — помисли си той. — Сигурно храната му не се е свършила и ще можем да доживеем до края на бурята.“

Заспуска се по нанадолнището в посоката на гласа и насреща му се изпречи стена от заоблени камъни. Във въздуха се носеше слаба миризма на дим. Ян се запровира между скалите.

— Хей, Ледок!

Гласът се обади на десетина крачки. Най-сетне в пустата белота се мярна някакъв живот: през отвора на едно скривалище от храсти изпълзя странно същество на четири крака.

Ян направи още една крачка. Пред него беше не Ледок, а Диксън: блед, полумъртъв от глад.

— Господи, умирам от глад и жажда! — едвам издума англичанинът. — Торо! Слава Богу!

Диксън залитна и падна. Ян го придърпа на закритото място.

— Ще ви дам малко вода и нещо за ядене — рече Торо. Гласът му звучеше странно. Пред очите му играеха някакви сенки. Смъкна торбата си и се зае да раздуха пламъка. Сетне тури на огъня двете малки котлета със сняг: в едното добави чай, в другото — шепата брашно, което пазеше в джоба си.

Диксън жадно изпи чая. Изяде и кашата. Ян го гледаше, самият той премалял от глад. Отново сложи сняг в котлето.

Диксън се посъвзе, в очите му блесна живот.

— Дойдохте в последната минута, Торо — с благодарност стисна ръката му англичанинът. — Още една нощ и... За Бога, какво ви е?

Лицето на спасителя бе станало неузнаваемо. Ръцете му бяха премръзнали. Той едва промълви:

— И аз умирам от глад, Диксън! Нямаме вече нищо за ядене. Дадох ви последното си брашно. Сега имаме само сол и чай.

Отпусна се на балсамовите клони и въздъхна с облекчение:

— Оставете ме да поспя!

Диксън извади каквото имаше в торбата на Ян. Не намери нито грам забравени провизии. Пи още малко чай и се изтегна до Ян.

Когато Диксън се събуди, вече се беше съмнало. Той с дрезгав глас съобщи на другаря си, че снегът е престанал да вали.

Ян не се помръдна. Диксън се наведе да чуе дишането му, после се измъкна на открито. Огънят беше изгаснал. Небето все още тежеше оловносиво, в простора цареше дълбока тъга.

Диксън долови лек звук. Заозърта се. Точно зад двете котлетата по снега край угасналия огън подскачаше едно птиче с кръгли като на бухал очи. Предпазливо и заднишком Диксън се върна в скривалището, взе пушката и се прицели. Ян се помръдна от гърмежа, но не се събуди. Стрелецът шумно се зарадва от попадението на изстрела. Тоя път Ян направи усилие да се привдигне, но нещо по-силно от волята

му го държеше в несвяст. Стори му се, че е минала цяла вечност, когато отново чу глас. Почувства се облекчен и прогледна. Главата му бе облегната на рамото на Диксън.

— Пийте, Торо!

Ян отпи. Не, това не бе чай.

— Супа от дрозд — поясни другарят му.

Ян се събуди окончателно. Изяде няколко късчета месо, без да задава въпроси. Останаха две-три от най-малките късчета.

— Господи, изял съм почти целия дрозд! Младият англичанин се усмихна:

— Аз изядох брашното, Торо, а вие — птицата. Не е ли справедливо?

Котлето падна между тях. Двамата мъже си стиснаха ръцете. От сърцето на Ян се надигаха думи, които едва не произнесе гласно:

„Мелиса, благодаря на Бога, че обичаш такъв човек!“

Той стана.

— Може би бурята ще се разрази пак. Не трябва да губим време. Колко сте вървели дотук?

— Около десет часа — отговори Диксън. — Отправих се първо на запад по компаса, но разбрах, че съм отминал езерото и завих на север.

— Ах, вие имате компас! — оживи се Ян. — Господин Диксън, много близко сме до станцията, щом не сте вървели повече. Кажете ми накъде се пада север?

— Нататък.

— Тогава трябва да тръгнем на югоизток. Щом сте вървели десет часа на запад, после на север, намираме се на северозапад от езерото Бейн.

Ян взе пушката. В торбата сложи само двете котлета и чая. Отказа се и от втората си завивка. Англичанинът тръгна след него с пушката си.

Бавно се изкачиха по стръмното. Ян се спря да огледа мястото наоколо. Диксън хлътна в снега.

— Затънах! Мисля, че няма да се измъкна оттука, Торо. Гласът му не издаваше страх. Дори звучеше весело.

— Познавам тоя хълм — проясни се лицето на Ян. — На една миля е от езерото Бейн. Ще бъде по-добре, ако оставите пушката си.

Ян помогна на Диксън да се изправи. Продължиха с почивки. При всяко следващо ставане Диксън се свиваше от болка:

— Брашното и водата са спрели на гърлото ми. Господи, какви мъки!

— Ще стигнем за вечеря — успокой го Ян.

Диксън се подпираше на рамото му с цялата си тежест.

— По-добре да продължите сам. Може да ми изпратите някаква помощ.

— Обещах на Мелиса да ви върна, ако ви намеря. Бурята може да започне отново и тогава няма да има никаква надежда.

— Кажете ми, тя ли ви изпрати да ме търсите? — попита развълнувано Диксън.

Вълнението му направи впечатление на Ян. По хлътналите бузи на Диксън изби червенина и погледът му блесна.

— Тя ли ви изпрати? Ян заговори спокойно:

— Не с думи, господин Диксън, но знам, че ще бъде щастлива да ви види здрав и читав на езерото Бейн.

От гърлото на Диксън се изтръгна стон. Ян не го чу. По-късно се спряха, Торо запали огън и приготви чай. Ободрени, двамата продължиха пътя си. Още по-нататък Ян окачи пушката си на един клон.

— Ще се върнем след ден-два да си вземем пушките! — рече той.

Диксън вървеше все по-трудно. На три пъти спираха да кладат огън и да си правят чай. Беше вече тъмно, когато започнаха да се спускат от хълма към езерото, покрито със сняг. След полунощ Ян извлече Диксън от елховата гора на площада на станцията. Не светеше нито една светлинка. Те се спряха пред магазина на станцията. Англичанинът бе полуприпаднал. Ян събуди Кроасе.

— Погрижете се за Диксън! — помоли Торо. — Не събуждайте никого тая нощ. Ще има време утре сутринта да разказваме какво сме препатили.

На печката в стаята си Ян намери къс месо. Направи си кафе и постоя до огъня. Беше изпълнил своето обещание. Сутринта Мелиса щеше да узнае това и първо щеше да отиде при англичанина, а после ще дойде при него.

— Не, Мелиса не трябва да дойде при мене утре сутринта. Не трябва никога да види Ян Торо — промълви спасителят.

Взе хартия и молив и започна да пише, но смачкваше всеки пореден лист и го хвърляше в огъня. Най-сетне надраска няколко реда на френски:

„Върнах ти го, Мелиса, и моля Бога да ти даде щастие. Оставям ти старата цигулка: когато засвириш, да ти говори за любовта на Ян Торо.“

Той сложи листа в един плик на компанията и отиде в безлюдния по това време магазин.

Без да пали лампата, събра в една торба нещо за ядене и муниции. Остави адресирания до Мелиса плик на тезгяха, където Кроасе или агентът биха го зърнали веднага на другия ден. Кучетата му бяха затворени зад магазина. Повика ги тихо и предпазливо отиде при тях. Те също така тихо го последваха покрай гората. Като стигна до голямата елха при гроба, Ян се спря и протегна ръце към хижата. Казан, челното куче, сляпо с едното око, се загледа в тъмнината и глухо заскимтя. Вятърът прошушна нещо във върховете на елхите и от устните на Ян се отрониха думите, които бе чул преди повече от седемнадесет години на това място от агента Уилямс.

— Господ да пази Мелиса!

Той тръгна по пътеката, където Жан дьо Гравоа се бе спречкал с англичанина, поведе кучетата през блатото на карибу и се спря при голото дърво в края на Пустинните земи. Там извади с ножа си от корубата на дървото скрития свитък хартия.

Зазоряваше се, когато Ян намери захвърлената си снощи пушка. Заваля сняг. Той беше доволен, снегът ще заличи следите му.

В продължение на тринадесет дни караше кучетата си да пробиват път на юг. На четиринадесетия деи стигна до Прохода — границата на цивилизацията. Бе нощ, когато излезе от гората и отвъд щата Саскачеван видя светлини.

Преди да премине реката, спря, за да си починат уморените кучета и се обърна към зловещата пустош на Севера, чувайки призивния му шепот.

— Господ да те благослови, да ти помага и да те закриля винаги, Мелиса! — промълви Ян и премина реката.

ДЖЕК ТОРТЪН

Тая вечер в Прохода ехтеше музика. Ян я чу, преди да бе стигнал до малкото светлини, пръснати наоколо. Кучетата наостриха уши. Едноокият Казан излая глухо и тревогата на Ян се засили. Кучето вдигна глава да го погледне под светлината на звездите. Музиката бе особена и съвсем не приличаше на тая, която Ян познаваше. Тя бе особена и за Казан. Кучето пак излая и навря муцуна в господаря си, сякаш искаше да го попита нещо.

Минаха като сенки покрай една голяма осветена сграда. Отвътре се разнасяше музика, примесена с гръмки смехове, тропане на крака и груби викове. Една врата се отвори. Излязоха мъж и жена. Мъжът псуваше, а жената се смееше. Ян никога не бе чувал жена да се смее така. Заслуша се в подигравателния кикот. Излязоха и други хора. Друга жена с двама мъже се кискаше неудържимо, повлякла нещо, което се блъсна шумно в шейната. Казан изръмжа. Другите кучета се струпяха около него, но ниският глас на Ян ги подсети да си вървят по пътя.

Близо до реката, където Саскачеван образуваше полукръг от юг на запад, той намери една широка и ниска сграда. На външната ѝ врата светеше окачена лампа. На табелката под светлината се четеше гръмкият и сметен за това място надпис: „Хотел «Крал Едуард»“. Шубраците на гората бяха на не повече от стотина крачки. Ян завърза кучетата си и остави шейната. Не му и мина през ума, че вече се намира сред цивилизацията, в страната на ключалките, крадците и обирите. Не от подозрение, а от чувство на самотност той се върна да отвърже Казан и го поведе със себе си.

Влезе в хотела заедно с кучето. Вратата водеше в ниска стая, слабо осветена от петролна лампа. В стаята имаше само един човек. Бе седнал пред големия прозорец с изглед на север. Ян тихо седна пред същия прозорец. Казан подпря муцуната си на коленете на своя господар и вдигна въпросително единственото си око. Никога през живота си Ян не се беше чувствал толкова самотен както в тоя момент.

Саскачеван спеше, бял и мълчалив, а отвъд реката се виждаше краят на гората. Далеч, ниско на небосклона, мъждеше Полярната звезда, почти като хилядите други звезди.

Ян усети непоносима мъка. Затвори очи и сложи ръка върху главата на Казан. Връщаше се мислено назад, в безкрайните мълчаливи пространства на планините. Полярната звезда блесна във въображението му с цялото си великолепие и той се видя на езерото Бейн. Не изпитваше ни глад, ни изтощение, както след тринадесетдневното приключение из гората. Струваше му се, че е отново с Мелиса, със старата цигулка, с нещата, които обичаше. Забрави за присъствието на чужденеца в стаята. Дори не забеляза как тоя човек промени мястото си, за да може да наблюдава скришом него и Казан. Ян изстена в просъница и се сепна от собствения си глас.

Скочи и видя озъбения Казан. Чужденецът бе станал и се беше приближил, наведен над него в полумрака. Ян видя върху лицето му скръб като своята.

Двамата мъже безмълвно се спогледаха. Казан бдеше с настръхнала козина. Странно вълнение обзе Ян. Непознатият не бе горски жител. Беше човек от цивилизацията на юга. Но между тях мина някакъв ток и ги направи приятели, преди да са проговорили. Чужденецът протегна ръка и Ян я прие. В ръкостискането вложиха цялата си тъга и горещо желание за приятелство.

— Сега ли пристигате? Ваша ли е онази шейна? — попита непознатият.

— Да.

Чужденецът седна до него.

— От лагера ли идвате?

— Какъв лагер, господине?

— Железопътният лагер, който строи нова линия отвъд Уекуско.

— Нищо не знам — отговори просто Ян. — Идвам от езерото Бейн.

— За пръв път ли сте тук?

Очите на чужденеца бяха с особен блясък.

— Идвал съм веднъж за един ден. Беше много отдавна. Целия си живот съм прекарал... горе.

Ян посочи с ръка на север, където Полярната звезда вече гаснеше на небето.

— А аз съм прекарал целия си живот долу, на юг — кимна с глава чужденецът и се засмя самоиронично. — Преди година дойдох тук, за да възстановя здравето и щастието си. Намерих и едното, и другото и сега си отивам. Заминавам утре. Казвам се Тортън. Дойдох от Чикаго.

— Моето име е Торо, Ян Торо. Чел съм за Чикаго в една книга и съм виждал картинки. По-голям ли е от град Уинипег?

Тортън извърна малко настрана главата си, за да не пада светлина на лицето му.

— Да, много по-голям.

— Бюрата на компанията са в Уинипег, както и комисарството, нали, господине?

— На компанията на Хъдзъновия залив ли?

— Да.

— В комисарството ли трябва да отиде човек, ако има важна работа?

Тортън внимателно погледна разтревожения Ян.

— Главната квартира е в Принц Албърт.

— Не е далеч — стана Ян. — Дали се занимават там с важни работи?

Ян се обърна към вратата, сякаш искаше да излезе.

— Може би повече, отколкото в комисарството — отвърна Тортън.

В настъпилото кратко мълчание се чу проточеният вой на куче в нощта.

— Викат Казан — каза Ян. — Лека нощ, господине! Кучетата бяха клекнали на хълбоците си, когато Ян и Казан се завърнаха в горичката. Ян ги премести по-навътре в гъсталака и запали огън. Сложи в котлето къс месо от карибу, а на изгладнелите кучета раздаде замразена риба. После насъбра елхови клонки, постла ги с покривката си и седна да чака да се свари месото. Кучетата излапаха рибата си и се изтегнаха в краката на господаря си с надежда да им подхвърли нещо от своето месо. Докато дъвчеше, Ян забеляза, че у тях не е останало нищо от бойкия им дух. Не лаеха, не показваха зъбите си и не се давеха помежду си, когато им подхвърлеше кокал. Май и тях ги беше налегнала същата мъка, която гнетеше неговата душа.

На Ян му идеше да впрегне кучетата и да тръгне веднага за Принц Албърт, за да се освободи от онова, което го потискаше от нощта преди много години, когато пристигна изнемощял на езерото Бейн и свиреше на цигулката си за умиращата жена на Къминс.

Попипа джоба на кожената си дреха, където бе свитъкът, изваден от дупката на голото дърво. В продължение на двадесет години беше пазил тия листове и утре смяташе да ги занесе на компанията в Принц Албърт.

Какво още му оставаше? Може би компанията ще го приеме на служба в тоя цивилизован край. Това би било най-доброто. Щеше да се бори срещу зова на горите, както преди много години се беше борил срещу зова на цивилизования свят, с който беше свикнал. Ако се завърнеше в горите, щеше да отиде на запад или на изток. Никой от познатите нямаше да чуе вече за Ян Торо.

Казан се настани предпазливо на покривката до господаря си. Преди десет години Казан бе полусляпо куче, което Ян и Мелиса бяха избрали между другите кучета, всички по-едри и поздравени от него. Казан бе всичко, останало му от предишния живот. Погали главата на кучето. Унесе се от топлината на огъня и скоро заспа.

След няколко часа се събуди. Огънят гореше с хубав силен пламък. До него седеше Тортън. По небето и по изчезващите звезди Ян позна, че се зазоряваше. Изправи се. Тортън се засмя, задимил с лулата си.

— Вие зъзнехте и въпреки това спяхте непробудно. Напразно ви чаках да се върнете в хотела. Слушайте, драги ми приятелю, ако сте закъсал и ви трябват пари, ще позволите ли да ви помогна?

— Благодаря ви, господине! Имам достатъчно пари, но предпочитам да спя на открито с кучетата си. Боже мой! Вярно е, че щях да замръзна, ако не бяхте дошъл. Отдавна ли сте тук? Тортън кимна утвърдително.

— Вече е ден — стана Ян и погледна върховете на елховите дървета. — Много сте любезен, господине, бих искал да ви се отплатя по някакъв начин.

— Можете. Къде отивате сега?

— В Принц Албърт. Ще тръгна след час.

— Бихте ли ме взели със себе си?

— С удоволствие. Но пътуването ще бъде уморително, господине. Аз бързам, а може би вие не сте свикнал да тичате след кучетата.

Тортън му протегна ръка.

— Пътуването не може да бъде много уморително за мене. Бих искал...

Тортън замълча и нещо в тихия му глас накара Ян да го погледне право в очите. Това бе същият глас на тъга и самотност, който Ян чу в полумрака на хотела.

— Имам месо, кафе и сухари. Бихте ли похапнали с мен, Тортън?

Тоя ден Ян и Тортън изминаха петдесет мили по гладката повърхност на Саскеран и се разположиха на бивак в Саскачеван. На другия ден тръгнаха край реката, преминаха Сипанок и се отправиха на югозапад по заледената река към Принц Албърт.

На четвъртия ден пристигнаха в града.

— Да отидем веднага в бюрата на голямата компания! — предложи Ян. — Не трябва да губим време.

Тортън го заведе в една много стара сграда в западната част на града, а после в едно бюро, пълно с девойки и тракащи пишещи машини. Тортън показа бяла картичка на един човек с посивели коси, който стана от писалището си, поклони се и му подаде ръка. След малко Ян Торо влезе сам през една врата със своя заветен свитък в джоба си.

Тортън остана да го чака. Човекът зад писалището хвърляше любопитни погледи към него. Две машинописки си шепнеха нещо, питайки се навярно кой ли е този полудив човек, който щеше да отнеме от скъпоценното време на подкомисаря.

Изминаха два часа и Ян не се появяваше. Когато вратата най-после се отвори, търпеливият Тортън се изправи. Първо се показва подкомисарят, а след това и Ян. На Тортън му се стори, че за тия два часа Торо е остарял с пет години. Лицето му бе станало още по-изпито.

Ян вървеше с наведена глава. Като прекрачиха прага на последната врата и бяха вече вън, Тортън чу лекото му хълцане.

— Ако тук ви онеправдават, ако сте имали неприятности и тези ви смучат кръвта, кажете ми и аз ще им дам да се разберат! — блеснаха очите на Тортън. — Заклевам се пред Бога! Трябват ли пари, готов съм да хвърля половин милион долара!

— Благодаря, господине! — преглътна сълзите си Ян. — Не се касае за пари, нямам нужда от тях. Но за половин милион долара може да се купи онова, което им връчих преди малко.

Ян бръкна в празния си джоб, където преди държеше свитъка.

ИЗКУШЕНИЕ

По време на вечерята в стария хотел „Уиндзор“ Ян остави Тортън и се измъкна навън, последван от Казан. Премина замръзналата Саскачеван и навлезе в елховата гора на северния бряг. Чувстваше нужда да остане сам, да мисли й да се бори с едно желание, което го надвиваше. Някога беше разкрил душата си пред Жан дьо Гравоа и той го бе подкрепил. Сега гореше от желание да отиде при Тортън, както бе отишъл при Жан, и да му разкаже същата история, като прибави и това, което се беше случило в бюрото на подкомисаря. В сърцето му се породило ново чувство, по-силно от приятелството: би се пожегвал за Тортън, както би се пожегвал за Жан дьо Гравоа. Подобно чувство, изглежда, измъчваше и Тортън, който също бе нещастен и криеше страданието си. Но трябваше ли да се довери на новия приятел само за да облекчи душата си!

Ян се поразходи покрай реката и я премина отново близо до бюрото на компанията. В стаята на подкомисаря още светеше. Той работеше, както му бе обещал.

Подкомисарят го беше уверил, че всичко ще се свърши до десетина дни. Ян гледаше на север и се питаше какво ще стане след края на седмицата.

Всички си бяха легнали, когато Ян и Казан се прибраха в хотела. Тортън будуваше в полумрака и промълви прочувствено:

— Ян, дали сте обичали някоя жена, заради която бихте били щастлив да умрете?

Ян си помисли, че тоя човек е отгатнал тайната му.

— Да, господине!

— Аз обичам така една жена. По-скоро девойка, не жена. Тя е от вашия край, Ян, от Севера. Като цвете е. По-хубава е за мене от всички жени, които съм виждал. Тя живее в Оксфорд Хаус. Връщам се вкъщи, за да се спася.

— Да се спасите! — въздъхна Ян. — Боже мой! Господине, нима тя не ви обича?

— Би ме последвала до края на света.

— Тогава...

Тортън даде знак на Ян да излязат. В студената нощ двамата стигнаха до покрайнините на града. От мястото, където се спряха, над горите се виждаха бледите светлини на юга.

— Там е ад за мене — посочи с пръст Тортън. — Това, което наричаме цивилизация, за мене е ад. Един ад от големи градове. Борби. Кръвопролития. Престъпност. Ако можех да остана винаги тук!

— Можете!

— Не мога, не мога — въздъхна Тортън. — Освен ако трябва да изгубя всичко...

Пръстите на Ян потрепераха.

— И всичкото пак е нищо, когато става дума за любовта и щастието. Великият Бог, когото познавам...

Тортън го прекъсна:

— Бих дал живота си за нея. Бих се погребал в горите заради нея. Бих се отказал от богатството и приятелството заради нея. Бих се погубил. Но не мога! Боже мой, не разбирате ли?

Очите му се сториха на Ян още по-тъмни и по-големи.

— Прекарах десет години с една жена. Беше по-лошо от ада долу — продължи Тортън. — Дойдох тук, за да си отдъхна... Сега знаете истината. Жената долу е моя съпруга. Тя би била доволна никога да не се завърна вече. И аз бях щастлив за малко.

Знам какво е любовта. Опитах я. Господ да ми прости, но съм склонен да се върна при онова цвете.

Лицето на Ян сякаш се промени от тоя разказ.

— Господине, докъде сте стигнали с нея?

— Само до точката, до която се стига с най-чистото създание на света. Сгреших, като я обичах и ѝ позволих да ме обича. Това е всичко, Ян Торо. Кълна се, че това е всичко.

— И сега се завръщате на юг?

— Да, завръщам се на юг.

На другия ден Тортън не замина. Не замина и на втория, и на третия, и на петия ден. През това време Ян посещаваше бюрото на подкомисаря и Тортън винаги го придружаваше. Ян знаеше какво мисли Тортън и му съчувстваше. Питаше се дали разказът за собствения му живот не би помогнал на другаря му. Най-дълго Ян

мислеше за това в следобедна на деветия ден. Тогава отиде сам в бюрото на подкомисаря. Тортън остана в хотела и дори не вдигна главата си, когато Торо излезе с Казан.

Подкомисарят каза, че работата е вече приключена. Когато Ян напусна бюрата на компанията, навън лежеше призрачна тъмнина, прояснена от северните светлини. Ян се спря за миг сам на брега на реката. От другия бряг нататък започваше гората, мълчалива и тъмна. Тя стигаше до самия край на земята и като фар над нея зората му изпращаше златистите си отблясъци.

Докато се вслушваше, Ян чу далечен примамлив звук. Това беше гласът на Севера. Козината по гърба на Казан настръхна и той започна да вие. Сърцето на Ян се разтуптя, дишането му се учести. Още тази нощ ще потъне вдън горите и като се проснеше да спи, над главата си щеше да вижда любимите звезди, а вятърът от върховете на дърветата щеше да му шепне думи на обич и братство. Щеше да каже сбогом на Тортън и щеше да си отиде. Тръгна с бързи крачки, а след него затича и Казан. Мина запъхтян по единствената осветена улица в града и отиде в хотела. Тортън седеше все на същото място, където го бе оставил.

— Всичко е свършено, господине. Заминавам. Ще отида да взема багажа си. Ще дойдете ли?

Тортън го изгледа, стиснал челюсти.

— И аз заминавам.

— На юг ли, господине?

— Не, на север! — натърти почти гневно Тортън. И след малко продължи:

— Реших, няма да се върна в ада на юга. Там съм умрял завинаги. Нека никога да не чуят нито дума за мен! Могат да вземат богатствата ми, всичко. Отивам на север. Искам да живея при вас, с Бога, с нея.

Ян се отпусна на стола.

— Отивам при нея! — повтори Тортън.

Не можеше да си обясни променения израз на Ян, нито трепета на ръката му. Единственото око на Казан му казваше повече, отколкото всичко друго.

— Няма да го сторите — каза спокойно Ян.

— Решил съм и нищо не може да ме спре освен смъртта.

— Има един, който ще ви спре, господине. Това съм аз, Ян Торо. Тортън поруменя още повече.

— Ще ви спра, макар и да не съм смъртта — повтори Ян. Сложи ръка на рамото му и очите му заблестяха с оная светлина, която накара Тортън да го заобича.

— Ще ви спра, господине — рече му като на брат Ян. — Седнете да ви разкажа нещо. И като чуете разказа ми, ще ми стиснете ръка и ще кажете: „Ян Торо, благодаря на Бога, че такова нещо се е случило вече и че съм го узнал навреме.“

РАЗКАЗЪТ НА ЯН

Както бе остарял в стаята на подкомисаря, така се състари Ян и пред очите на Тортън.

— Господине, ще научите нещо, което съм разказал само на две човешки същества — заговори с тих глас Ян. — Това е историята на един човек от цивилизования свят, като вас. Той пристигна в нашата страна преди много, много години и се влюби в една жена, както вие сте се влюбили в девойката от Оксфорд Хаус. Обикна, както вие обичате, а може би и повече. Странно е, че случилото се на двама ни сякаш е едно и също нещо. Затова се осмелявам да ви запозная с моята история. Човекът бе оставил жена и две деца и замина на север. Също като вас. Моля Бога да му прости, защото остави и трето, още неродено дете. Ян подпря с ръка главата си така, че да не се вижда лицето му.

— Ще ви говоря преди всичко за онова, което е последвало — продължи Торо. — Любовта на жената беше прекрасна и щеше да бъде такава и от страна на мъжа, ако бе чист по душа. Заради него тя се отказа от всичко, дори и от своя Бог, както и вие бихте се отказали от всичко, дори от своя Бог, заради девойката от Оксфорд Хаус. Господи, ще ви говоря най-много за жената. Тя беше много хубава. Обичаше този човек и заживя с него. Вярваше му, беше готова да умре за него, да го следва до края на света, както правят нашите жени, когато обичат. Боже мой, не можете ли да отгатнете какво стана, господине?

Ян произнесе тия думи толкова рязко, че Тортън се отдръпна назад, сякаш някой го бе ударил силно.

— Те имаха дете! — каза Ян и Тортън чу как ноктите му застъргаха масата. — Първото божие проклятие: детето! Мърши ги наричат тук, рожби на греха.

Ян дишаше тежко.

— Там долу, във вашия свят, детето би пораснало и би станало мъж. Там е нещо обикновено да си мърша на два крака, ако си извънбрачно дете, било мъж или жена. Тук това проклятие преследва

човека година след година. Разбрах го по-късно. Детето на оня човек бе се родило, за да е по-нещастно от животните. Ако се узнаеше тайната му, никой не би се приближил до него. Индианските жени биха предпочели да се докоснат до нещо заразно. Нещастно същество, сочено с пръст, подигравано, наричано с най-лоши имена. Ето каква е съдбата на извънбрачното дете.

Тортън стоеше неподвижен на мястото си.

— Проклятието извърши своето, господине. Прояви се най-напред у мъжа. Той започна да чувства угризения на съвестта, които го караха да сменя постоянно местожителството си с жената и детето. Чистотата и любовта на жената увеличаваха страданието му и накрая той разбра, че ръката на Бога се е стоварила върху главата му. Жената виждаше неговата болка, но не знаеше причината. Отидоха на север, над Пустинните земи. Проклятието не ги забрави и там. Мъжът умря от страданието си. Това се случи седем години след раждането на момчето.

Петролната лампа запращя и задимя. Ян намали фитила и двамата останаха в полумрак.

— Проклятието се прехвърли изцяло върху жената и детето. Не вярвате ли, че греховете на бащите падат върху децата? Боже мой! Така е!

В сумрака очите на Ян светеха като въглени.

— В станцията пристигна нов мисионер, един християнин, който идеше от юг и бе голям приятел на жената. Той ѝ говореше за Бога и тя имаше доверие в него. Момчето бе малко, виждаше, ала не разбираше. После разбра, че мисионерът е впечатлен от хубостта на майка му и я желаше с цената на всичко. Напразно се опитваше да я спечели — жената не можеше да обича друг. Една вечер всички бяха около големите огньове по празника на карибу и нямаше никой наблизо до хижата, в която живееше жената. Момчето също бе на празника, но изтича да занесе на майка си късче месо и чу виковете ѝ. Втурна се вътре, но мисионерът го изблъска.

Гласът на Ян вече бе страшно спокоен.

— Повярвайте, господине! От онази вечер майката повяхна като попарено цвете, после умря и остави момчето само с проклятието. Момчето, господине, бе Ян Торо, а жената — неговата майка.

Настъпи дълбока тишина.

— Това ли е всичко? — тихо попита Тортън.

— Не, това е само началото — рече Ян. — Проклятието така ме преследваше, че бях най-нещастният човек на света. Днес направих всичко, което трябваше да направя. Когато баща ми умря, остави книжа, които майка ми ми предаде след време. Тя не знаеше съдържанието им. А в тях ставаше дума за нещата, току-що разказани на вас. Духът на баща ми ме молеше от гроба да поправа каквото мога. Установил се на север, той бе донесъл почти всичките си богатства: значителни богатства, господине. И ги вложил в акциите на голямата компания. Половината от наследството бе оставил на мене, а другата половина ме молеше да се върне на децата му и на законната му жена, ако е жива. Направих нещо повече, господине: отказах се от моя дял, защото нищо не ми принадлежи. Половината ще бъде дадена на изоставените му деца, а другата половина на неродения по онова време син. Майката е умряла. Тортън попита:

— Има ли още нещо, Ян?

— Да, има, господине! И ако ви го кажа, ще разберете защо Ян Торо е най-нещастният човек на света. Заминете на юг и един ден Бог ще ви възнагради.

— Ян — стана Тортън в тъмнината, — благодаря ви, че ме срещнахте лице в лице с един Бог като вашия. Аз не го познавах. Ние изпращаме нашите мисионери, за да ви спасят, считаме ви за прости и диви, но сме слепи. От вас научих повече, отколкото от всички проповеди досега. Завръщам се от вашия голям и чудесен свят подобър, отколкото бях, преди да дойда. Отивам... на юг. Някой ден ще стана част от вашия свят. Ще дойда тук, ала без никакво проклятие. Де да можех да й съобщя това, да я помоля за прошка! Да й кажа, че имам още надежда и вяра!

— Ще можете! — увери го Ян. — Аз ще й го кажа заради вас, господине. Ще и кажа още, че провидението е било милостиво към Ян Торо, щом му помогна да трогне сърцето на Тортън. Тя е от моето племе, господине, ще ви прости и ще ви заобича още повече. Това сред племето кри е нещо като честта на дълбоките снегове. Надеждата ще гори в сърцето й. Господине...

Тортън тръгна да си върви.

— А вас ще ви намеря ли пак някога?

— В Оксфорд Хаус ще знаят къде отивам. Ще го кажа на нея!

— Сбогом, Торо!

Ян слушаше как стъпките се отдалечаваха и дълго остана на масата с наведена глава. Скимтейки тихо, Казан усети, че в тази тъмна стая се бе случило нещо много важно за господаря му.

ОТНОВО МУЗИКА

Тая вечер Ян Торо отново навлезе в гората. През цялата нощ вървя и при всяка измината миля нещо по-широко и по-открито изпълваше гърдите му. Пак развъртя камшика, както едно време. Душата му пееше в съзвучие с вихрения дух на гората. Пак беше в стихията си. Гората с шепнещите ветрове и гъсти дървета сега беше негов дом повече отвсякога. Както бе тъжен, не изпитваше друго желание, освен да потъне в нея. Тя беше самият живот, съчувствие и любов, топлина и надежда. Беше пълна с приятелството на цялата природа. Звездите изгряваха една подир друга и осветяваха пътя му. Тези звезди му бяха дали музиката. Бяха му шептели за мълчаливата власт на Бога. Винаги бе обичал гората. Сега я обожаваше. Тя му говореше за любовта на Мелиса, за дните и годините на щастие.

Изтече месец, преди да стигне в Оксфорд Хаус, където намери обичаната от Тортън девойка. Каза ѝ, каквото бе обещал да каже, и продължи пътя си на североизток. Отиде чак до Хейес. Храна си набавяше от индианските лагери. В началото ва пролетта се спря до Кътуей. Тук известно време копа трапове — капани за мечките. После пое пак на север, после пак на изток. Гледаше да се държи по-далеч от езерото Бейн. А щом първите студени ветрове предизвестиха настъпването на зимата, обзе го желание да се завърне още веднъж в Пустинните земи. Обаче се залута на юг и се случи така, че година след напускането на езерото Бейн повторно стана ловец и си построи хижа край Божията река, на петдесет мили от Оксфорд Хаус. Тоя път съгласно уговорката с Тортън съобщи на момичето от своето племе къде може да бъде намерен.

Посред зима Ян отиде в Оксфорд Хаус със събраните кожи. Още с пристигането си чу един французин да говори за езерото Бейн. Малко по-късно последва французина навън и двамата се спряха там, където никой не можеше да ги подслушва.

— Господине, говорехте за езерото Бейн, бяхте ли там? — попита го на френски Ян Торо.

— Да, престоях една седмица в очакване на снегове за шейната — отговори другият.

— Аз някога живях на езерото Бейн — потискаше вълнението си Ян. — Кой знае дали са станали много промени след моето заминаване! Видяхте ли Къминс, агента?

— Там беше.

— А Жан дьо Гравоа, началника на станцията?

— Той беше на път. Господи, тия кучета ще се разкъсат!

— Един момент, господине! — помоли Ян, готов да се затича към сборичкалите се кучета. — Агентът имаше една дъщеря, Мелиса!

— Тя е напуснала езерото Бейн, господине — рече вежливо ловецът. — Къминс ми каза, че не я е виждал от доста време, от една година, струва ми се. Ей богу, тия кучета ще се разкъсат! Моите са, бих познал ръмженето им между хиляди кучета.

Французинът тичешком изчезна в тъмнината. Ян тръгна подире му, но сетне се върна в магазина. Отнесе торбата си при шейната и заведе кучетата при края на елховата гора. Казан се спусна по дължината на ремъка, за да го поздрави.

Тоя път Ян вървеше през гората, без да се любува на звездите и сенките.

— Ах! Казан, нашата Мелиса е заминала с англичанина. Нека Бог им даде щастие!

Той не стъпи повече в Оксфорд Хаус. Продаде кожата на един метис и тръгна на запад. Чак през януари се завърна в хижата си. Бяха навалели дълбоки снегове. Отиде да се снабди с провизии от станцията на Хъдзъновия залив. Когато минаваше през Божието езеро, Казан изопна ремъците настрана и взе със зъбите си нещо от снега.

Ян не обърна внимание на станалото. Но сетне Казан легна по корем и заскимтя от болка. Ян приклепна до кучето. Вдигна голямата му вълча глава. Той не издаваше никакъв звук. Взе го на ръце като дете. Казан го гледаше с единственото си око, чиято червенина се сгъстяваше. Така се случваше с лисиците и вълците, убити с отровни примамки.

Ян притисна лице до още топлата кучешка муцуна и тихо заплака.

Казан беше мъртъв.

Той взе една покривка от шейната и зави кучето с нея, като го премести на стотина крачки от пътеката. После тръгна с шейната за Божията къща. По пътя размисли, върна се пак в гората и намери мястото, където остави Казан. Натовари го в шейната и четирите хъски усетиха след себе си дъха на смъртта.

В гъсталака на гората Ян запали огън. Придърпа към себе си Казан. Другите кучета подозрително се отдалечиха от него и мълчанието на гората бе нарушавано само от пращането на огъня и от свиренето на вятъра в клоните на дърветата. Пламъците хвърляха сенки наоколо. Стори му се, че те плътно го заобиколиха, сякаш му се подиграваха и повтаряха, че е останал сам, сам, сам...

Огънят загасна. Ян се вкочани от студ и го раздуха отново. Найсетне заспа неспокоен сън и му се счу върховете на дърветата да шепнат, че със смъртта на Казан се скъсва и последната тънка нишка, свързваща Ян Торо и Мелиса.

Призори продължи пътя си. По мръкване навлезе в тясната долина. Реката остана назад. Изкачи се бавно на голата скала, в подножието на която бе струпал хижата си. Приседна, на хиляда мили разстояние от светлините на Севера. Долу се простираше гората, черна и мълчалива. Хижата му също се бе смълчала в мрачината.

За пръв път помисли, че гората, тишината и малката хижа сред елхите имаха по-дълбоко значение за него, отколкото преди няколко часа, когато Казан скачаше, пълен с живот. Утре щеше да погребее кучето под елхата пред хижата. Испита желание да съобщи на Мелиса, че той, Ян Торо, не ще има вече нищо друго на света освен гроба на техния общ приятел в игрите.

Горещи сълзи напиреха в очите на Ян. Закри лицето си с ръце и заплака така, както бе плакал в гората на юг, когато узна, че Мелиса е болна.

— Мелиса, Мелиса! — простена Ян, загледан през сълзи на север, сякаш оттам пред него щеше да се появи милото ѝ лице. И както я викаше, неочаквано долови тих глас. Сърцето му замря. Вдигна ръце към небето. Не бе ли звук на цигулка? Може би Мелиса бе чула молитвата му и сега свиреше за него и за Казан!

Изведнъж блесна светлината на всичките звезди: музиката се приближаваше.

Той грабна Казан и се спусна по склона на планината.

Звукът замря в гората, после се разнесе по-слаб и по-далечен, мамейки го да върви нататък.

Известно време Ян почти не съзнаваше какво става. Чуваше само тоя звук пред себе си. Както Джон Къминс бе призовал преди много години ангелите край езерото Бейн, дочул чудната музика, така и душата на Ян Торо сега беше един зов. Неочаквано се намери пред хижата си. Тя светеше.

Остави Казан на снега и се заслуша. Свиреш тиха, нежна цигулка. В хижата имаше някой. Навярно духът на Мелиса бе дошъл при него в часовете на най-голямото му отчаяние. Питаше се дали не е полудял, дали горските духове не му се подиграват, дали... дали...

Велики Боже! Вътре звучеше старата любовна песен на племето кри, пълна с тъги и радости, с обич и смърт! Разтвори вратата и се втурна в хижата с протегнати ръце, Слепен от светлината. С вик като неговия някой се завтече насреща му: Мелиса! Беше все така хубава. Обви шията му с ръцете си и го молеше да я целуне както някога. Прегърна го и Жан дьо Гравоа. Стори му се, че пада в тъмен кладенец и промълви на онези, които не можеше да вижда вече:

— Тази нощ Казан умря!

Известно време Ян се бореше да надвие тъмнината. Отвори очи и видя Мелиса, която го галеше, сложила главата му на гърдите си. Мелиса с разпуснатите на раменете коси, с предишната обич, озарила лицето ѝ.

— Ян, Ян! От толкова време те търсим! Ян, скъпи Ян, аз те обичам много и ти измъчи сърцето ми, като си отиде. Скъпи, скъпи Ян, знам защо си постъпил тъй и толкова те обичам, че бих умряла, ако си отидеш пак!

— Значи, знаеш! — прошепна Торо.

Повдигна се от леглото си, изпълнен с обич и нежност.

— Знаеш... и въпреки това си дошла!

— Обичам те! — каза Мелиса и се наведе да го целуне. — Много те обичам, Ян!

Навън, в края на гората, Жан дьо Гравоа подскачаше насам-натам и влюбено гледаше своята Йовака:

— А сега какво мислиш за Жан, хубавице моя? Нямах ли право да наруша клетвата си пред Света Богородица и да кажа на Мелиса защо Ян Торо бе избягал? И не постъпи ли Мелиса точно така, както

бях казал на тоя глупак Ян? И не е ли мразила винаги англичанина? А? Не можеш ли да говориш, ангеле мой?

Прегърна Йовака и повдигна главата ѝ към звездите.

— Дали Ян Торо мисли, че проклятието не го е изоставило вече? Нали ние се погрижихме за това — ти, моя сладка Йовака, и твоят съпруг Жан дьо Гравоа! Пазя писмото, подписано от подкомисаря, на когото разказах историята на Ян. В същото пиемо се известява, че другата жена умряла, преди бъдещият баща на Ян Торо да се свърже с майка му. А сега да те попитам пак — какво мислиш за Жан дьо Гравоа, ти, дъщеря на принцеса, ти... ти...

— Съпруга на най-великия човек на света! — засмя се Йовака. — Хайде, драги ми глупчо, няма да останем вечно тук, ще замръзна. Освен това не мислиш ли, че на Ян ще му бъде приятно да ме види?

— Глупчо, глупчо! — повтаряше Жан, докато вървяха хванати за ръце под звездите. — Моята Йовака, моята любима ме нарича глупчо... И то след всичко това. Господи! Какво трябва да направи един мъж, за да представлява нещо в очите на жена си?

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.